

ОПШТИНА БИЈЕЉИНА

СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ТУРИЗМА ОПШТИНЕ БИЈЕЉИНА ЗА ПЕРИОД 2012 – 2017. ГОДИНЕ

БИЈЕЉИНА, 2012. године

СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ТУРИЗМА ОПШТИНЕ БИЈЕЉИНА 2012-2017. ГОДИНЕ

Бијељина, април 2012. године

Издавач:

Општина Бијељина, април 2012. године

Аутори:

мр Славко Башић, дипломирани економиста
др Татјана Вујић, дипломирани економиста
мр Симо Лакетић, професор
Милан Лазић, професор
Светислав Лопандић, професор
Миливоје Ера, дипломирани туризмолог
Небојша Зорић, металуршки техничар
Дражена Жарковић, дипломирани менаџер у туризму
Мариана Маја Станковић, дипломирани економиста
Даниела Лазендић, дипломирани економиста
Ивана Љубинковић, дипломирани економиста-ревизор

Партнер- Регионални центар за животну средину (REC)

Др Радоје Лаушевић, директор пројекта
Срђан Сушић, менаџер пројекта
Саша Солујић, чланица пројектног тима
Зорица Кораћ, чланица пројектног тима
Ивана Томашевић, чланица пројектног тима
Андреа Беванда-Хрво, чланица пројектног тима
Мира Васиљевић, чланица пројектног тима

Тим за подршку-МАКСИМА КОНСАЛТИНГ (MAXIMA CONSULTING), Београд

Зоран Павловић
Јасмина Крунић
Др Ана Јоловић
Др Роберт Молнар

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Ова Стратегија је резултат тимског рада чланова радне групе општине Бијељина, Регионалног центра за животну средину и консултантске фирме MAXIMA CONSULTING из Београда.

Стратегија развоја туризма општине Бијељина за период 2012-2017. године реализује се у оквиру пројекта "Образовање за одрживи развој на Западном Балкану", који финансира Министарство спољних послова Финске. Регионални центар за животну средину (REC) је у оквиру овог пројекта покренуо програм подизања капацитета општинских/градских управа, као и пружања подршке у погледу израде стратегија за локални одрживи развој, али и других стратешких докумената или њихових акционих планова. У пројекат је укључено 25 општина из слива ријеке Дрине (из Србије, Босне и Херцеговине и Црне Горе), којим је REC желио да пружи практичну, структурирану подршку партнерским општинама, кроз серију тренинга, техничке подршке и планирања.

Општина Бијељина приступила је изради документа Стратегија развоја туризма општине Бијељина за период 2012-2017. године, на основу Стратегије развоја општине Бијељина до 2015. године и Стратегије развоја туризма Републике Српске за период 2011-2020. године.

Стратегија развоја туризма општине Бијељина резултат је вишемјесечног рада представника јавног, приватног и цивилног сектора у Општини, као битних актера у области туризма, уз заједничко планирање и одговорност за властити развој.

Начелник општине Бијељина је рјешењем број 02-111-160/111 од 11.10.2011.године именовано радну групу за израду Стратегије развоја туризма у саставу општине Бијељина 2012-2017. године.

Радна група за израду Стратегије развоја туризма општине Бијељина провела је теренска истраживања туристичког сектора, обавила консултације са стручњацима из ове области, ресорним министарством, те приступила изради овог стратешког документа. Да би се испитале потребе туристичког сектора и добило мишљење о томе шта је неопходно промијенити, унаприједити и побољшати у даљем развоју туристичке дјелатности, спроведена је анкета међу кључним актерима туристичке привреде. Нацрт Стратегије биће представљен на јавним скуповима – презентацијама, као и на интернет страници општине Бијељина, тако да сви заинтересовани актери из области туристичке дјелатности могу упутити своје приједлоге, примједбе и сугестије у року од мјесец дана. Све оправдане и прихватљиве примједбе и сугестије, Радна група ће укључити у коначан текст Стратегије и доставити Скупштини општине Бијељина на усвајање.

Стратегијом развоја туризма општине Бијељина приказано је тренутно стање о овој области, обухватањем свих потенцијалних простора у Општини који могу имати одређену туристичку вриједност. Дефинисани су кључни проблеми и могућности за даљи развој, заједнички је дефинисана стратешка визија Бијељине као атрактивне туристичке дестинације, те утврђени циљеви развоја. Након тога се приступило планирању прихватљивих и реалних програма и пројеката, као и утврђивању приоритета у области развоја туристичке дјелатности. Именовани су носиоци будућих пројеката и утврђен оквирни буџет неопходан за њихову реализацију.

Коначан успјех ове стратегије мјериће се степеном њене реализације у смислу броја квалитетних пројеката, повећања туристичке понуде, повећаног броја туриста, бољег рада субјеката туристичке привреде, пораста прихода и коначно кроз побољшање животног стандарда и квалитета живота грађана.

ПОРУКА НАЧЕЛНИКА ОПШТИНЕ

Поштовани суграђани,

Наша садашњост и будућност одређени су глобалним изазовима. Одговор на њих је постојање властите визије јер онај ко нема властите визије свог развоја постаје предмет туђих жеља и интереса. Ми желимо имати активну улогу у привредном развоју, али желимо бити и учесник који координира, ствара услове за приватне предузетничке активности које морају бити у равнотежи с друштвеним односно јавним потребама.

Наш град настоји градити своју будућност у духу богате традиције, а истовремено одговорити свим захтјевима модерног доба. Увјерени смо да то добро чинимо на задовољство наших суграђана, а у погледу прилагођавања града изазовима будућности, тежиште стављамо на подизање друштвеног стандарда и уређивање града, очување културне баштине, одрживи развој и наравно заштиту животне средине.

Покренута је својеврсна ренесанса нашег града како би у њему уживали наши грађани, они који то желе постати и наши туристи. Наш град је усмјерен на капитално интензиван развој што обухвата велике инвестиције на свим подручјима; од друштвених до комуналних. Интензивно се ради на неколико капиталних пројеката.

Наш град је близак сваком свом суграђанину те вриједно и непоновљиво искуство сваком нашем драгом госту. Мијењајући га, настојимо да његов идентитет и традиција остану нетакнути. При свему томе не заборављамо наше рурално подручје; једна од наших темељних одредница била је и остала једнак квалитет живота у урбаној средини и приградским насељима.

Стратегија развоја туризма општине Бијељина јесте интегрални документ, чија ће реализација показати наше способности за прилагођавањем и управљањем властитим ресурсима у области туризма.

Стратегија је настала заједничким радом и напором свих грађана, представника економског и друштвеног живота, невладиних организација, интересних група, као и стручњака за област туризма. Посебну захвалност дугујемо Регионалном центру за животну средину (REC) који је покренуо програм подизања капацитета општинских управа, као и пружања подршке у погледу израде стратегије.

Због свега реченог, увјерен сам да ћемо успјети да реализујемо Стратегију развоја туризма општине Бијељина, развијемо наше туристичке ресурсе на добробит свих, а да не угрозимо животну средину у којој живимо.

Бијељина, Фебруар 2012.године

С посебним поштовањем

Мићо Мићућ

Начелник општине

Садржај

I ПРИСТУП, ЦИЉЕВИ И МЕТОДОЛОГИЈА ПРОЈЕКТА	8
1. ПРИСТУП И МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈЕ	8
2. ЦИЉЕВИ СТРАТЕГИЈЕ	9
3. ПРИНЦИПИ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕГИЈЕ	9
4. УСАГЛАШЕНОСТ СА ОСТАЛИМ СТРАТЕГИЈАМА	10
II ОПШТА ПРОЦЈЕНА СТАЊА ДОСАДАШЊЕГ РАЗВОЈА ТУРИЗМА У ОПШТИНИ БИЈЕЉИНА	11
1. ОПШТИ ПРИСТУП ДЕСТИНАЦИЈИ И ТУРИСТИЧКО-ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ ..	11
1.1. Географске положај	12
1.2. Саобраћајни положај	13
1.3. Туристички положај	14
2. ПРИРОДНО-ГЕОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОДРУЧЈА	14
2.1. Геолошка структура и литолошки састав	14
2.2. Климатске карактеристике	14
2.3. Хидрографске карактеристике	15
2.4. Вегетација, биљни и животињски свијет	16
3. ДРУШТВЕНО ГЕОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	16
3.1. Културно-историјско наслеђе	16
3.2. Становништво	19
3.3. Привреда	20
4. ПРЕГЛЕД И ОЦЈЕНА СТАЊА ТУРИЗМА У ОПШТИНИ БИЈЕЉИНА	25
4.1. Смјештајни капацитети	25
4.2. Карактеристике туристичког производа	27
4.3. Карактеристике туристичке тражње	29
4.3.1. Остварен промет угоститељско-туристичке привреде	31
4.4. Људски ресурси и тржиште рада	32
5. ИНСТИТУЦИОНАЛНА ОРГАНИЗОВАНOST ТУРИЗМА И ПОСЛОВНИ СИСТЕМ ..	36
5.1. Административна служба општине Бијељина	37
5.2. Туристичка организација Бијељина	38
5.3. Привредна комора	39
5.4. Одрживи развој туризма Бијељине као туристичке дестинације	40
6. ПРОМОЦИЈА ТУРИСТИЧКЕ ПОНУДЕ	42
6.1. Информисање и маркетинг активности на нивоу дестинације	42
6.2. Начин продаје	45
7. АНАЛИЗА КОНКУРЕНТНОСТИ	46
7.1. Конкурентска предност дестинације	46
7.2. Конкурентност Бијељине као туристичке дестинације	47
8. ТУРИСТИЧКИ ПОТЕНЦИЈАЛИ И АКТУЕЛНА ТУРИСТИЧКА ПОНУДА	48
8.1. Бањски туризам	49
8.2. Рурални туризам	52
8.3. Еко туризам	53
8.4. Манифестациони туризам	55
8.5. Културни туризам	61
8.6. Вјерски туризам	62
8.7. Транзитни туризам	63
8.8. Туризам на водама	64
8.9. Риболовни туризам	65
8.10. Ловни туризам	67
8.11. Спортско-рекреативни туризам	70

8.12. Излетнички туризам	71
9. SWOT АНАЛИЗА ТУРИСТИЧКИХ ПОТЕНЦИЈАЛА ОПШТИНЕ БИЈЕЉИНА.....	71
III СТРАТЕШКО ПОЗИЦИОНИРАЊЕ ТУРИЗМА ОПШТИНЕ БИЈЕЉИНЕ.....	73
1. СТРАТЕШКА ВИЗИЈА И ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ТУРИЗМА БИЈЕЉИНЕ	73
1.1. Визија развоја туризма	73
1.2. Стратешки и оперативни циљеви развоја туризма.....	73
1.3. Пројекти развоја туризма	75
1.4. Акциони план и временски оквир реализације стратешких циљева туризма	78
1.5. Кључни субјекти и њихове улоге у партнерском моделу вођења туристичке политике у општини Бијељина	85
1.5.1. Улога државних органа	85
1.5.2. Улога Туристичке Организације Републике Српске – ТОРС.....	85
1.5.3. Улога Туристичке Организације Бијељине	87
1.5.4. Улога невладиних организација и разних удружења	88
1.5.5. Улога привредних субјеката	89
1.5.6. Улога медија	89
1.6. Међуопштинска туристичка организација (МТО).....	90
IV ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА И КОНТРОЛА ПРОВОЂЕЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ТУРИЗМА.....	95
1. ПРАЋЕЊЕ, ОЦЈЕЊИВАЊЕ И АЖУРИРАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ.....	95
2. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА	95
Мапа Републике Српске – Босне и Херцеговине	97
ЛИТЕРАТУРА.....	98
ПРИЛОЗИ	100

I ПРИСТУП, ЦИЉЕВИ И МЕТОДОЛОГИЈА ПРОЈЕКТА

1. ПРИСТУП И МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈЕ

Да би се сачинио квалитетан стратешки документ, веома је важна методолошка поставка као и организација истраживања које дефинишу све што је неопходно за постизање жељених развојних циљева и програма на свим нивоима. Важно је истаћи да не постоји општеприхваћена методологија стратешког планирања. Суштина методологије која је примијењена приликом израде Стратегије развоја туризма Бијељине, састоји се у томе да се, корак по корак, полазећи од широког приказа тренутног стања, уз прикупљање неопходних информација и детаљну анализу података, дође до конкретних пројеката, чија реализација доводи до видљивих и мјерљивих побољшања у области туризма.

Методолошки поступци обухватају коришћење различитих извора доступних података, међу којима као најзначајније секундарне изворе података треба навести оне, од стране:

- Свјетске туристичке организације (WTO)
- Туристичке организације Републике Српске (ТОРС)
- Туристичке организације општине Бијељина
- Министарства трговине и туризма Републике Српске (Стратегија развоја туризма Републике Српске за период 2011-2020. године)
- Републичког завода за статистику
- Административне службе општине Бијељина (Стратегија развоја општине Бијељина до 2015. године, регистар предузетничких радњи и друга релевантна документа)
- Закона о туризму
- Интерних материјала удружења и асоцијација из области туризма и других.

Метод експертске анализе која се базира на секундарним изворима информација и употреби посебних експертских извора података и информација, коришћен је кроз прикупљање свих релевантних података и чињеница путем истраживања на терену, затим путем података, информација, ставова и приједлога у оквиру групних састанака, консултација и радионица чланова Радне групе за израду стратегије и учесника са јавних скупова организованих за потребе израде стратегије.

Дедуктивни приступ изради, представља коришћење уобичајених метода и техника које се највише односе на економска истраживања, представљена SWOT анализом, примијењена је у испитивању одговарајућих тенденција и односа. У случајевима када је било неопходно да се појединачне појаве уопштено прикажу и формирају генерални ставови и оцјене, примјењиван је индуктивни приступ.

На подлози оцјене постојећег стања у туризму дају се стратешке препоруке, посебно за унапређење носећег инструмента пословне и туристичке политике – туристичког производа. Поред овог базичног инструмента, стратегија се фокусира и на остале инструменте маркетинга: промоцију, цијену и канале продаје.

2. ЦИЉЕВИ СТРАТЕГИЈЕ

Циљ Стратегије развоја туризма општине Бијељина је да се анализом њеног укупног туристичког потенцијала утврде правци развоја туризма, дефинишу стратешки циљеви, приоритети и мјере. Као стратешки документ, треба да допринесе спровођењу и динамици примјене Стратегије развоја туризма у Републици Српској. Стога су у њој инкорпорирани циљеви из поменуте Стратегије развоја туризма Републике Српске. На основу њене реализације треба да се постигне повећање конкурентности туристичке привреде Бијељине, повећање девизног прилива од туризма, раст туристичког промета, раст запослености и побољшање квалитета живота. Стратегија треба да омогући развој позитивног имиџа, дугорочну заштиту ресурса, као и заштиту туристичких потрошача.

Други значајан стратешки документ који смо имали у виду, приликом формулисања циљева Стратегије развоја туризма, јесте Стратегија развоја општине Бијељина до 2015. године, који дефинише сва стратешка питања развоја општине, па тако и туризам, као једну од све значајнијих привредних грана на овим просторима. Циљеви се односе на проширење нивоа туристичке инфраструктуре, допуну постојећих урбаних вриједности и дефинисање туристичких потенцијала општине.

3. ПРИНЦИПИ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕГИЈЕ

Приликом израде Стратегије развоја туризма општине Бијељина, Радна група се руководила сљедећим принципима:

- Принцип од појединачног ка општем – подручје општине Бијељина има неколико традиционалних видова туризма са шансама за глобалну конкурентност, али и могућност да развије потпуно нове секторе, имајући у виду промјене тражње на свјетском туристичком тржишту. Приоритет је дат оним секторима који имају најјачу атрактивност и пословни потенцијал, те на тај начин могу најбрже изградити конкурентску предност уградњом властитог идентитета, на начин потпуно различит од конкуренције.
- Принцип одоздо на горе – одговорност за раст и развој све више спада у домен регионалних и локалних нивоа, чији су капацитети за промјене и иновације све значајнији. Осим тога, локална заједница има кључну улогу у стварању повољног амбијента за развој туризма на својој територији. Од велике је важности да у процес стратешког планирања буду укључени сви релевантни актери који дјелују у туризму. Током израде стратегије подстакнуто је њихово активно укључивање и тиме идентификовали интереси, мишљења и очекивања, као и приједлози за даљи развој туризма наше општине.
- Принцип јавности – сталан увид у процес израде стратегије обезбијеђен је у форми радионица и округлих столова, на којима су учесници у овом пројекту износили примједбе, сугестије и приједлоге о визији, циљевима, стратешким правцима и мјерама које стратегија дефинише. Јавност и сви заинтересовани стакхолдери имали су могућност увида и давања сугестија на нацрт стратегије у року од мјесец дана.
- Принцип интеграције – Подразумијева цјеловити приступ рјешавању проблема пружања туристичких услуга у оквиру прихваћене Стратегије развоја општине Бијељина. Интеграције подразумијевају планирање, праћење, контролу и корекције

предузетих активности и мјера у области туризма, уважавајући све аспекте туристичке понуде са непрекидним испитивањем стварних потреба у овој грани привреде.

- Принцип одрживости – Подразумијева уравнотежен однос функција понуде и тражње, што претпоставља стварање база података из које се јасно могу видјети доња и горња граница рентабилности улагања у поједине области развоја туризма.

4. УСАГЛАШЕНОСТ СА ОСТАЛИМ СТРАТЕГИЈАМА

Полазне основе за рад на Стратегији развоја туризма општине Бијељина представљала су два важна стратешка документа:

- Стратегија развоја туризма Републике Српске за период 2011-2020. године и
- Стратегија развоја општине Бијељина до 2015. године.

Стога, ова стратегија прихвата основне закључке поменутих докумената и чини њихову конкретизацију, што представља и уобичајени приступ при изради стратешких докумената нижег реда. Стратегија развоја туризма општине Бијељина уклапа се у наведена шира развојна документа општине и Републике, али и за укупна одређења која ће туризам имати у наредним годинама као важна привредна и друштвена активност.

Закон о туризму Републике Српске¹ дефинише сљедећа планска документа у туризму:

- а) Стратегија развоја туризма Републике Српске
- б) План промоције туризма Републике Српске
- в) Мастер-план
- г) Маркетинг план
- д) Стратегија развоја туризма јединице локалне самоуправе и
- ђ) Програм развоја туристичког производа.

Стратегија развоја туризма Републике Српске представља полазни стратешки документ, са којим остали поменути плански документи морају бити усаглашени. Поменути закон дефинисано је да стратегија развоја туризма јединице локалне самоуправе представља плански документ којим се ближе одређује развој приоритетних туристичких производа утврђених Стратегијом развоја туризма Републике Српске.

¹ Закон о туризму Републике Српске "Службени гласник Републике Српске" број 70/11 од 12.јула 2011. године

II ОПШТА ПРОЦЈЕНА СТАЊА ДОСАДАШЊЕГ РАЗВОЈА ТУРИЗМА У ОПШТИНИ БИЈЕЉИНА

1. ОПШТИ ПРИСТУП ДЕСТИНАЦИЈИ И ТУРИСТИЧКО-ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ

Посматрајући туризам у свјетлу друштвених и економских ефеката, а прије свега у односу на бројност учесника туристичких путовања у међународним размјерама, може се запазити да се туризам налази у процесу непрестаних и снажних промјена. У периоду након Другог свјетског рата, као последица пораста животног стандарда и повећања фонда слободног времена, туризам прераста у масовну појаву, посматрајући га са аспекта обухвата учесника и оствареног туристичког промета. Међународна туристичка путовања су 1950. године обухватала 25,5 милиона туриста, да би 2010. године 940 милиона туриста користило међународни туризам, остварујући при томе 919 милијарди долара туристичког промета.² На основу предвиђања WTO за 2020. годину прогнозирано је око 1,6 милијарди учесника у међународном туризму. Јасно се може закључити да је туризам израстао у масовну појаву, која је зашла у све поре друштвеног и економског живота.

Као резултат прилагођавања туристичке индустрије свјетским економским, друштвеним, технолошким, комуникационим, климатским, социопсихолошким и другим промјенама дешавају се фундаменталне промјене у туризму. Појава нових дестинација, начин избора и конзумирања туристичког производа, разноврсност мотива путовања, утицали су на промјену схватања и оријентације туризма која је обухватала искључиво једнократна путовања ради годишњег одмора.

Током 2010. године Републику Српску посјетило је 236.286 туриста, који су остварили 577.802 ноћења. У истом периоду, Бијељину као туристичку дестинацију, посјетило је 21.277 туриста, који су реализовали 44.249 ноћења.³

Данас, општина и град Бијељина, други су по величини у Републици Српској⁴, представљају економско-политички и културни-универзитетски центар који се налази у сјевероисточном дијелу Босне и Херцеговине, у пространој равници познатој као Семберија. Дуго година постојале су мистификације у вези са значењем имена Семберија и тек у новије вријеме је прихваћено чисто народно објашњење - земља гдје се "семе бере", тј. мјесто гдје се сабирају пољоприведни плодови, односно разна сјемена.⁵

Центар регије, уједно и највећи град је Бијељина која је смјештена у средишту семберске равнице. Иако се Бијељина спомиње још 1446. године, овај назив се користи тек од 1918. године (прије тога град је носио назив Бјелина, Белина или Билина). Слично називу регије, и око назива града постојале су различите мистификације, али по данашњим схватањима извјесно је да се етимологија имена Бијељине изводи од бјелине земље на којој се град налази (пјесковити бијели дрински наноси).⁶

² www.unwto.org, преузето 18.11.2011. године

³ www.rzs.rs.ba, преузето 17.10.2011. године

⁴ Стратешки план руралног развоја РС за период 2009-2015. године, Бања Лука, 2009., преузето из Републичког завода за статистику РС, стр. 20.

⁵ Поповић, В. "Народне игре и кола Семберије", Бијељина, 1998, Поговор- Бабић М. стр. 113-116

⁶ Бијељина центар Семберије, Цепна монографија, Бијељина 1994, стр. 8.

О љепоти и привлачности овог краја писали су многи, а Евлија Челебија, турски путописац је на путу из Сарајева за Угарску, 1664. године оставио сљедећи запис: "Касаба Бијељина је војводалук, пашин домен на територији зворничког санџака (...) Та касаба налази се на врло плодном и житородном великом пољу које обилује травом и водом. Она има пет махала, са пет стотина лијепих, даском покривених кућа, приземних и на спрат. У свакој кући има жива вода. У башчама на хиљаде дивних птичијих мелодија освјежавају људску душу и окрјепљују човјечије здравље. Од свих добрих кућа је велики оџак Алипаше Ченгића, који је покривен рубинским и црвеним цријепом. То је добар двор (...) тако да му у свој Босни нема равна. У близини тог сараја налази се један гај у коме се огромна стабла уздижу до неба (...). Клима је пријатна и ту има сваковрсног воћа које је на гласу."

Смјештена на раскрсници путева, Бијељина је само у посљедњих 500 година два пута мијењала комплетно становништво, што је на овај крај оставило трајан печат у погледу разноврсности културе и обичаја, и учинило га веома занимљивим и привлачним.

Историја и прошлост Бијељине исказана је у њеном грбу и застави града у којима поред националних симбола и хералдичког приказа природних карактеристика овог краја, доминирају манастир Тавна и двије изузетне личности: кнез Иво од Семберије (Иван Кнежевић (1760-1840) велики добротвор и хуманиста који је у вријеме I српског устанка продао имање да би откупио српско робље и Филип Вишњић (1767-1834) српски народни пјесник-гуслар, поријеклом из овог краја.

1.1. Географске положај

Бијељина је регионални центар Семберије, равничарске географске регије која се налази у сјевероисточном дијелу Републике Српске, односно Босне и Херцеговине. На сјеверу и истоку простире се до ријеке Саве и Дрине, а на југозападу обухвата обронке планине Мајевице.

Општина Бијељина простире се од 44° 34' до 44° 55' сјеверне географске ширине и од 18° 56' до 19° 23' источне географске дужине. Територија општине обухвата 734 км² претежно равничарске и равничарско-брежуљкасте семберијске низије те је просјечна надморска висина 90 м. Град Бијељина по свом географском положају, раскрсница од изузетног значаја за Републику Српску, административни је, привредни, културно-образовни, здравствени и саобраћајни центар, не само општине већ и читавог подручја Семберије и Мајевице.⁷

Општина Бијељина се налази на ушћу Дрине у Саву и ове двије ријеке представљају сјеверну и источну границу Општине, према Мачви и Срему. Дрина и Сава представљају и државне границе са Србијом и Хрватском, а град Бијељина је удаљен око 12 километара од границе са Србијом и око 40 километара од границе са Хрватском. На западу, општина Бијељина се граничи са Брчко Дистриктом БиХ, а на југу са општинама Лопаре, Угљевик, Зворник и Теочак. Бијељина је због свог геополитичког положаја, раскрсница путева који воде од западног дијела Републике Српске према Србији, као и источног дијела Републике Српске и јужног дијела БиХ према сјеверној Србији и даље, према Панонској низији и Средњој Европи.

⁷ Стошин, Н. "Bijeljina – The Municipality of Bijeljina", Специјално издање, Press Express trade, Бијељина 2009, стр. 4

Захваљујући добром географском положају општина Бијељина има изузетан развојни потенцијал који уједно подстиче и омогућава развој туризма на овом подручју, а који допире из три правца:

- Први се односи на пораст економског значаја великих ријека које ће оне имати у будућности. Дуго наслањање на Саву (31 км) и на Дрину (63 км) носи у себи изузетан развојни потенцијал, који је до сада остао углавном неискориштен. Једно од кључних опредјелења Стратегије развоја општине Бијељина до 2015. године јесте потпунији „излазак“ на ове ријеке и њихово укључење у развој,
- Друга повољност географског положаја односи се на малу удаљеност од већих центара: Београда и Новог Сада. Скоро да је ријеч о идеалној удаљености која даје могућности потпуније регионалне подјеле рада са овим градовима. То је објективна повољна просторна претпоставка да се Бијељина јави као трећи члан овог регионалног (урбаног) прстена, гдје је садржан изузетан развојни потенцијал,
- Трећа погодност односи се на Бијељину и Семберију као раскршће путева који воде на исток, запад и југ, као и директно наслањање општине на границе са Србијом и Хрватском.⁸

1.2. Саобраћајни положај

Семберија је значајно саобраћајно подручје, налази се на раскрсници путева између контактних подручја Србије, Хрватске и Босне и Херцеговине.

Бијељина се налази на два магистрална правца:

M18 - улаз из Србије – Бијељина – Брчко – Бањалука - Загреб (9 км у општини)

M14-1 - улаз из Србије – Бијељина – Тузла - Сарајево (37 км у општини)

M14-1 - Брчко – Бијељина – Зворник - Сарајево

↘ Лозница (41 км у општини)

Табела 3: Структура категорисане путне мреже на подручју општине (у км)

	Укупно	Савремени коловоз	Магистрални		Регионални		Локални	
			Свега	Савремени коловоз	Свега	Савремени коловоз	Свега	Савремени коловоз
Бијељина	409	307	87	87	65	53	257	167

Извор: Стратегија развоја општине Бијељина до 2015. године, Бијељина 2007, стр. 28.

Густина категорисане путне мреже у општини је 42 км/100 км, нешто је изнад просјека у Босни и Херцеговини (41 км/100 км).

Општина је жељезничком пругом (15 км у општини) до Шида повезана са међународном пругом Београд-Загреб.

Најближи аеродром је међународни Аеродром „Никола Тесла“ у Београду (Бијељина – аеродром Београд 121 км).

У центру града се налази аутобуска станица која је повезана директно или индиректно са свим већим градовима у региону, али и са међународним дестинацијама. Са аутобуске станице директним линијама се може путовати у градове Републике Српске, Србије, Црне Горе, Њемачке, Аустрије, Словеније и Швајцарске.

⁸ Стратегија развоја општине Бијељина до 2015. године, Бијељина 2007, стр. 23.

Удаљеност Бијељине до већих градова у регији је:

Бијељина - Сарајево	194 км
Бијељина - Бања Лука	228 км
Бијељина - Београд	140 км
Бијељина - Требиње	383 км
Бијељина - Загреб	250 км
Бијељина - Љубљана	350 км

1.3 Туристички положај

Туристички положај обухвата положај у односу на матична мјеста туриста и у односу на комплементарне туристичке вриједности. Туристички положај Бијељине је повољан због близине саобраћајница и транзита што и карактерише ову општину.

Својим великим транзитом (60% од укупног туристичког промета са осталим видовима туризма), општина Бијељина привлачи разне излетнике (ловце, вјернике који посјећују Манастире, етно-село, базене у Бањи Дворови, ђачке екскурзије, итд.).

Туристички значај Бијељине, у односу на комплементарне туристичке вриједности је повољан, јер се налази на одличном саобраћајном положају, тачније општина Бијељина је велика раскрсница Републике Српске, али и Босни и Херцеговине.

2. ПРИРОДНО-ГЕОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОДРУЧЈА

2.1. Геолошка структура и литолошки састав

У геолошком смислу равна Семберија је некада била дио Панонског мора (Паратетис) које је трајало од почетка миоцена око 30 милиона година, и пресушило је у току ледених доба. Данашњи изглед равнице је резултат рада ерозија у току ледених доба, и нарочито ријечних наплавина - флувијалне ерозије. Брежуљци су резултат маринско-језерских седимената, за разлику од Мајевице која је флисни динарид. У рељефном смислу западни дио Семберије је нешто разуђенији од осталих дијелова. Ту се протежу бројне долине, плитко усјечене, обрасле ливадама и шумама. Између долина пружају се косе широке и готово потпуно урављене, али као и долине, нагнуте ка сјевероистоку, тј. према Сави. У јужном и источном дијелу Семберије су најразноврснији микрорељефни облици (ријечне терасе, ријечна острва, алувијалне равни). У Семберији која представља равну наплавину ријеке Дрине преовладава плодна црница и деградирани чернозем, а дијелом и ритске црнице и ријечни наноси. Употребна вриједност земљишта у Семберији разврстана је у четири класе. Семберија је покривена зеленим њивама и пашњацима, травнатим ливадама. Сиромашна је шумом, јер она је највећим дијелом искрчена, како би се добиле оранице.⁹

2.2. Климатске карактеристике

Бијељина, односно Семберија, има одлике панонске климе без изразитих екстремних појава.

Просјечна годишња температура је 11,3 °С, најнижа је у јануару -2,3 °С, а највиша у јулу +21 °С. У табели бр. 2 дат је преглед средње температуре ваздуха по годишњим добима

⁹ Ристановић С.: "Река Дрина и Подриње," ИА "VUKAN'S", Београд 2000, стр. 460.

на подручју Семберије.

Табела 2: Средње температуре ваздуха по годишњим добима

Станица	Зима	Прољеће	Љето	Јесен	Разлика јесен/прољеће	Вегетациони период
Бијељина (°C)	1,4	11,3	20,4	12,1	0,8	17,8

Извор: Подаци о клими: Пашалић, С.: Семберија-географска студија, докторска дисертација, ПМФ, Нови Сад, 1995.

Годишњи просјечан број сунчаних сати износи 1800-1900 сати што указује на умјерену облачност која је највећа у јануару, фебруару и новембру, а најмања у јуну, јулу и септембру.

Највише падавина је у мају и јуну, а најмање у марту и септембру, тако да је просјечни износ падавина око 850 мм/м. У просјеку снијег се задржава 40 дана годишње. Релативна влажност ваздуха износи 70-80%.

Распоред хидрометријских елемената ваздуха у току године је доста повољан за вегетациони развој биљака у прољеће и за формирање и развој плодова у љетњем и јесењем периоду.¹⁰

2.3. Хидрографске карактеристике

Семберија је низијски простор богат површинским и подземним водама, чији су издани близу топографске површине. Затварају је двије велике ријеке: са сјевера Сава, а са истока Дрина. Осим поменутих ријека, ту су и рјечице Јања, Гњица, Лукавац, Ступањ, те мрежа канала: Дашница, Мајевички канал, Главни ободни канал, канал Јањица и канал Бистрик. Густина ријечне мреже Семберије износи 368 км².

До просијецања канала овдје су постојала два стална водна тока, од којих је рјечица Дашница настајала на самој граници Семберије према Мајевници, на простору шуме зване „Царевине” код Нумере (кота 198 м) и текла цијелим подручјем Горње и Доње Семберије. Други водни ток - Бистрик представљао је стари рукавац ријеке Дрине и текао од села Дворова до ријеке Саве, гдје се као и Дашница уливао у ову ријеку код узвишења Височ. Дашница је сакупљала мале и повремене водне токове из мањих продolina равничарско-брежуљкастог реона Горње Семберије, а Бистрик мочварске воде и баре потпуно равне Доње Семберије. У јужном дијелу општине Бијељина тече 57 км дуга ријека Јања са површином слива од око 300 квадратних км, која извире испод Столица, највишег врха Мајевнице и улива се у Дрину код истоимене варошице. На самим јужним границама општине тече рјечица Тавна, поред које се налази и истоимени манастир. На западном крају општине у Саву се улива Лопарска Гњица, односно поток Лукавац и Ступањ.¹¹

Геотермалне воде

Термалне воде су изузетан природни ресурс овог подручја. Налазе се на дубини од 1500 метара, са температуром од 90 °C. Температура воде на самоизливу у Бањи Дворови је 75 °C са капацитетом од 7,5 литара/секунди (бушотина која није бушена намјенски), а третира се као хипертермална вода и помаже у лијечењу разних кожних обољења, неких

¹⁰ Пашалић, С. "Становништво Семберије", Завод за уџбенике и наставна средства Српско Сарајево, 2004, стр. 25-26.

¹¹ Ристановић С.: "Река Дрина и Подриње," Вукан, Београд 2000, стр. 460.

облика екцема и постреуматских стања. Издашност црпљењем у намјенски избушеној бушотини је 50 литара/секунди.

Досадашња истраживања указују на велике могућности употребе ове воде за бањање и лијечење, као и за геотермалну енергију. Ова ријетко стерилна геотермална вода пружа изузетне могућности развоја туризма. Семберија би могла постати „геотермална регија”, а Бијељина „геотермални град”.¹²

2.4. Вегетација, биљни и животињски свијет

Земљиште Семберије чине ливаде, њиве, пашњаци и шуме (шуме свега 10.443 хектара или 13% површине).

Шуме су листопадне (храст, цер, багрем и слично).

Осим домаћих животиња, на пољима и у шумама живе ситне дивље животиње (зец, лисица и друге). Крупније дивљачи углавном је мање.

Птичији свијет је бројан. Чине га ситније птице: пјевачице, пузавице, барске птице, грабљивице и слично. У вријеме сеобе птица у подбарним дијеловима, могу се наћи неке врсте селица које пролазе овим крајем. Разноврсност биљног свијета указује на могућност гајења и прикупљања љековитог биља. Очување и брига за животињски свијет отвара могућност систематског бављења ловним и еко-туризмом.¹³

3. ДРУШТВЕНО ГЕОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ

3.1. Културно-историјско наслеђе

Археолошки налази свједоче да је подручје Семберије било насељено још у праисторијском периоду. Најстарији потврђени трагови живота људи потичу из млађег каменог доба – неолита (5000-3000 г.п.н.е.). О томе свједоче предмети пронађени у селима Батковић (локалитет Градац), Остојићево (локалитети Велики и Мали Градац) и Главичице (локалитет Бабића брдо) који припадају винчанској култури. Из времена бакарног, бронзаног и гвозденог доба потичу налази откривени на подручју села Остојићево, Дворови, Тријешница, Патковача, Којчиновац и Батковић.

Од првог вијека нове ере, Семберија је у саставу римске провинције Паноније што потврђују археолошки локалитети у Јањи, Дворовима, Батковићу и Патковачи. На локалитету Прекаје у селу Бродац истражена је једна римска вила, док је у Којчиновцу пронађен карактеристичан римски надгробни споменик. Из Велике Обарске потиче налаз оловне плочице култне намјене са представом „подунавских коњаника“, из Амајлија бронзана фигура „бацача ласа у циркусу“ висине 13 цм, из Дијелова су камени рељефи са приказом лавова и делфина, док је у Модрану пронађена остава римског новца.

Након пропасте Западног Римског Царства, овај простор насељавају старословенска племена. Најпознатији истражени раносредњовјековни локалитет у околини Бијељине уз пратећи керамички материјал и металне предмете, свједочи о насељима с обје стране рјечице Бистрик, насталим од половине VII вијека између села Батковић и Остојићево (локације

¹² Стратегија развоја општине Бијељина до 2015. године, Бијељина 2007, стр. 24.

¹³ Стратегија развоја општине Бијељина до 2015. године, Бијељина 2007, стр. 24.

Јазбине, Орашчић, Градине и Челопек). Из каснијег периода средњег вијека (XII-XV вијек) сачувана су 23 камена споменика са ћириличним натписима на старословенском језику, пронађена 2002. године приликом обнове Атик цамије у центру Бијељине.

Као свједочанства о континуитету живота у Семберији, поменути налази из свих периода изложени су у археолошком дијелу сталне поставке Музеја Семберије у Бијељини.

Од формирања првих словенских држава у овој области се смјењивала власт средњовјековне Босне, српске краљевине и деспотовине, те Угарске државе. Име Бијељине се први пут помиње у писаним изворима у XV вијеку о чему свједочи документ на латинском језику сачуван у дубровачком архиву. У питању је тужба трговца Богише Богмиливића против људи бана Илочног због напада у Бијелини, датована 3. марта 1446. године.

Коначна турска окупација области Семберија десила се највјероватније 1521. године и неколико вијекова ово подручје ће бити граница између Отоманске државе и Аустријског царства. Ратови између двије државе и смјена власти у пограничним крајевима, па и Семберији, били су праћени честим исељавањем и смјеном становништва. Током 19. вијека у Бијељину се досељавају први Јевреји из групе Сефарда, на периферију града Роми, а у села Модран и Батковић породице Каравлаха. Након аустро-угарске окупације 1878. године поред затеченог српског и муслиманског становништва Семберију насељавају и припадници других народа који су били на територији Аустро-угарског царства (најчешће из Војводине и Хрватске) – Хрвати, Мађари, Словаци, Њемци, Ашкенази Јевреји. Овај састав становништва у највећем дијелу ће потрајати до другог свјетског рата када се 1943. године у Њемачку исељава највећи број њемачких породица, док је јеврејска заједница у Бијељини готово потпуно уништена. Нова велика дистрибуција становништва забиљежена је током рата у БиХ (1992-1995), када се десила његова знатна концентрација по етнодемографском принципу¹⁴.

Трагови протеклих вијекова и догађаја у Бијељини нису сачувани у великом броју. Једине грађевине преостале из Отоманског периода у граду до данас јесу православна црква Св. Георгија из 1872. године и зграда Музеја Семберије, подигнута 1876. године као зграда Конака, односно турске среске администрације.

Период аустро-угарске управе обиљежила је интензивна градња многих јавних и приватних објеката. Од јавних објеката сачувани су следећи: Комунална школа подигнута 1884/85. године (у функцији је општинских служби), Трговачка школа из 1900. године (дио ОШ „Вук Караџић“), зграда Српске основне школе из 1902. (дио ОШ „Свети Сава“), објекат Земалске банке из 1905. („Павловић интернационал банка“), зграда Српске штедионице подигнута око 1910. године (данас Музичка школа), и свакако најрепрезентативнији објекат - Градска вијећница грађен од 1910. до 1912. године (зграда Општине).

У комплексу Гарнизона Бијељина и данас се налази неколико већих сачуваних објеката насталих прије стотинак година за потребе јаке војне јединице. Године 1911. подигнут је објекат прве бијељинске електричне централе чији је дио сачуван у Мајевичкој улици (данас сједиште предузећа „Агросемберија“).

Највећи број приватних објеката из аустроугарског периода сачуван је у ужем дијелу центра града. Међу њима се и данас издвајају следећи: зграда трговца Душана Поповца са почетка XX вијека (данас „Бобар банка“ на углу Његошеве улице и Трга Краља Петра I

¹⁴ Пашалић, С. "Становништво Семберије", Завод за уџбенике и наставна средства Српско Сарајево, 2004, стр. 97;

Карађорђевића), зграда Арпада Вајла (угао улица Меше Селимовића и Атинске, данас дио Општине), те зграда Баурерових подигнута 1909. године (угао улица Патријарха Павла и Жртава фашистичког терора). Данашња Карађорђева улица такође има више репрезентативних објеката подигнутих у вријеме аустроугарске: зграда породице Алкалај, кућа др Лавослава Пејчића, кућа јеврејског трговца Гидаља (данас Дирекција за развој и изградњу града Бијељине), породице Моска Папа (данас Марића кућа), кућа Тешановића (данас породице Граховац), кућа породице Љубинковић. У улици Жртава фашистичког терора сачуване су двије куће са почетка XX вијека, породица Драгић и Пашић, а у улици Кнеза Милоша куће породица Вајс, Гринфелд и адвоката Мате Павловића (до Биоскопа „Радник“ обрасла бршљаном). Први дио улице Кнегиње Милице од градског трга такође има сачувано више архитектонски упечатљивих породичних објеката са почетка XX вијека – кућа апотекара Ходовског (данас породице Нукић), трговца Швицера (данас породица Маловић), спратна зграда некадашње Јеврејске општине у Бијељини, као и на другој страни кућу породица Казанчић и Јовичић. Дуж улице Светог Саве из периода 1878-1918. Године сачувано је још неколико објеката у приватном власништву – кућа породице Маџарац, кућа породице Тодоровић, спратна зграда - сједиште хора „Србадија“, кућа породице Панић.

Током аустро-угарског периода 1891/92. године у Бијељини је уређен први (и још увијек једини) градски парк, који и данас чува карактеристике основне замисли свог утемељивача Јохана Кајзера.

Међу објектима подигнутим у Бијељини између два свјетска рата издвајају се кућа апотекара Млинарића (данас канцеларије Бобар банке на углу Карађорђевог улице и војводе Степе), те кућа апотекара Панћића (данас дио комплекса Пошта Српске и Телекома у улици Кнегиње Милице), као и комплекс некадашњег Ванековог млина (у улици Српске добровољачке гарде) и зграда Соколског дома (у улици Кнез Иве од Семберије).

Из периода после 1945. године у својеврсне културно-историјске знаменитости Бијељине можемо уврстити простор градске зелене пијаце уређен 1957. године (оригиналан изглед пратећих околних објеката потпуно је измјењен радовима из 1992.), као и зграду водоторња из 1963. године која, иако више није у функцији, и данас доминира градским пејзажом.

Меморијални комплекси у селима Босанска Рача и Доња Трнова посвећени су догађајима и палим борцима ослободилачког рата 1941.-1945. године

Обновом споменика Краљу Петру I Карађорђевићу 1993. године на платоу испред зграде општине (рад вајара Зорана Јездимировића) према оригиналном дјелу Рудолфа Валдеца из 1937. године, Бијељина је добила вриједну умјетничку и споменичку знаменитост. На тргу Краља Петра I Карађорђевића у Бијељини од 2000. године налази се и импозантан споменик жртвама отаџбинског рата 1992-1995. године.

Велики туристички комплекс Етно-село „Станишић“ недалеко од Бијељине (на путу према Павловића мосту) у свом језгру презентује већи број оригиналних објеката из првих деценија XX вијека који припадају традиционалној архитектури брдско-планинских села из околине Сарајева.

Међу вјерским објектима сачуваним из ранијих периода (поред градске цркве Св. Георгија), издвајају се манастир Свете Тројице у Тавни (први пут се помиње 1548. године), манастир Светог Арханђела Гаврила у Горњем Драгаљевцу из 1909. године, као и православне и друге цркве подигнуте у Семберији крајем XIX и почетком XX вијека: црква

Св. Арханђела Михаила у Броцу – јединствен примјер православне цркве са два звоника јужно од ријеке Саве (1884. године), црква Св. Пророка Илије у Јањи (1887. године), црква Вознесења Господњег у Горњем Црњелову из 1890. године, црква Св. Саве у Вршанима из 1903. године, црква Св. Саве у Батковићу из 1912. године. Године 1904. у Бијељини је подигнута католичка црква Неокаљаног срца Блажене дјевице Марије, а 1913. године евангелистичка црква у Францјозеф Фелду (данас Новом Селу) у близини Бијељине.

Од 2002. године траје обнова неколико бијељинских цамија порушених у рату 1993. године. Међу њима се по својим карактеристикама издваја нова Атик цамија подигнута на мјесту некадашњег објекта из 16. вијека.

Током последње деценије Бијељина је добила још неколико вриједних сакралних споменика: манастир Светог Василија Острошког и Епархијски центар, Манастир Светог Николе (у склопу туристичког комплекса Етно-село „Станишићи“), Саборну цркву и спомен храм Рођења Пресвете Богородице, као и манастир Свете Петке.

Културни живот Бијељине интензиван је током читаве године захваљујући активностима многих институција, професионалних и аматерских организација и друштава, од којих су најзначајније: Народна библиотка „Филип Вишњић“, Музеј Семберије, Центар за културу, СКУД „Семберија“, СПКД „Просвјета“, ЈИП „СиМ“ и др.

Најстарија културна установа је Народна библиотека „Филип Вишњић“ која је основана као самостална 1932. године, а од 1919. године постоји у оквиру „Друштва за народно просвјешивање и чување народног здравља“ и располаже са фондом од преко 100.000 књига. Музеј Семберије, односно Музејска збирка „Семберија“ основан је 1970. године, а од 1978. године смјештен је у најстаријој цивилној згради у граду. Музеј посједује око 10.000 експоната, значајан фонд књига и мању умјетничку колекцију. Има 3 сталне музејске поставке археолошке, етнографске и историјске грађе, а 10 пута годишње организује повремене и гостујуће изложбе.

Галерија „Миленко Атанацковић“ носи име по најзначајнијем бијељинском сликару и дјелује од 1985. године као простор за одржавање изложби и концерата.

Српско културно-умјетничко друштво „Семберија“ (основано 1973. године) чува и његује културно-умјетничку баштину српског и свих народа са ових простора. Српско црквено пјевачко друштво „Србадија“ (основано 1898. године) обновљено је 1992. године и од тада остварује запажене успјехе на фестивалима хорског пјевања широм Европе.

На подручју општине Бијељина дјелује Српско просвјетно културно друштво "Просвјета" основано 1902. године (обновљен рад Општинског одбора Српског просвјетног културног друштва "Просвјета" 1991. године) и Бошњачка заједница културе "Препород", основана 2003. године.

Традиционалне културне манифестације у општини су: Вишњићеви дани, Мајске музичке свечаности (фестивал хорова), Сајам књиге, Пантелиске свечаности, Фестивал хорова, Бајрамска академија, Знањем, пјесмом и игром кроз Семберију, Дани дијаспоре у Јањи, У сусрет Видовдану, Дани Кнеза Иве од Семберије у Поповима и др.

3.2. Становништво

Према подацима о попису становништва из 1991. године, општина Бијељина имала је 96.796 становника (Срби 59%, Бошњаци 31%, Хрвати 0,5%, Југословени 4,5%, остали 5%), а

2005. године према процјенама Републичког завода за статистику Републике Српске 109.753 становника. Због континуираног досељавања на овај простор током грађанског рата (1992. - 1995. године) процјењује се да у општини Бијељина живи 152.950 становника (Завод за урбанизам и пројектовање, 2002.године). Према процјенама, око 95% садашњих становника општине чине Срби. Општина и град Бијељина су други по броју становника у Републици Српској, одмах иза Бањалуке. Општина Бијељина спада у најгушће насељене просторе Републике Српске, у тзв. зону пренасељености (преко 100 становника на км²).

Просјечна старост становништва се повећава због продужења просјечног животног вијека и смањене стопе рађања и приближава се четрдесетој години, што значи да је индекс старења близу 0,40, а то је доњи лимит изнад којег се интензивира процес старења популације.

У економској структури становништва осјетан је пораст издржаване категорије становништва, насупротив радно-активној категорији која је у опадању.

Старосна и полна структура становништва општине Бијељина не може се исказати егзактним подацима јер од 1991. године није рађен попис становништва, али према процјенама, удио младог континента становништва (0-19 година) је око 28%, а удио најстарије популације (преко 65 година) је изнад 5%.¹⁵

Природно кретање становништва општине Бијељина посљедње деценије указује на пад природног прираштаја, слично као на нивоу Републике. Према подацима Републичког завода за статистику, у 2010. години природни прираштај је негативан (-263), односно већи је број умрлих од броја рођених.

Табела 1: Природно кретање становништва

Година	Република Српска			Општина Бијељина		
	рођени	умрли	природни прираст	рођени	умрли	природни прираст
2006	10 542	13 232	-2 078	984	1 156	-172
2007	10 110	14 146	-4 036	936	1 249	-313
2008	10 198	13 501	-3 303	972	1 150	-178
2009	10 603	13 775	-3 172	1042	1 102	-60
2010	10 147	13 517	-3 370	921	1 184	-263

Извор: Републички завод за статистику, Бања Лука 2011, Демографски билтен бр. 14, стр.104.

3.3. Привреда

На подручју општине Бијељина привредну дјелатност обавља 917 привредних друштава који су предали финансијски обрачун за 2010. годину Агенцији за посредничке, информатичке и финансијске услуге - Одјељење Бијељина. У односу на претходну годину број субјеката је смањен за 158.

Табела 4: Привредна друштва у општини Бијељина

	2008. година	2009. година	2010. година
Број привредних друштава	937	1.075	917

Извор: АПИФ Бијељина

¹⁵ Стратегија развоја општине Бијељина до 2015. године, Бијељина 2007. године, стр. 26.

Према подацима Пореске управе Републике Српске – ПЦ Бијељина, на подручју општине Бијељина самосталном дјелатношћу активно се бави 1.896 лица.

Привредну структуру чине прехрамбена индустрија, металска, дрвопрерађивачка, индустрија грађевинског материјала, грађевинарство и терцијарне услуге. Најзаступљенији привредни субјекти су из области трговинске дјелатности који ангажују и највећи број запослених. Привредни субјекти из области туризма су готово занемарени. Анализирајући структуру дјелатности у области предузетништва, најзаступљеније су трговинске радње (41%), затим занатско - услужне радње (31%) и угоститељске радње (15%). У оквиру занатских радњи постоје дјелатности које су већ укључене, или се могу доста лако укључити у туристичке активности.

Привреда општине Бијељина током 2010. године остварила је вриједност **увоза** од 342.309.000 КМ, што износи 8,4% учешћа у укупној вриједности увоза на нивоу Републике Српске. У истом периоду вриједност **извоза** износила је 58.253.000 КМ, што представља 2,7% учешћа у укупном извозу Републике Српске.

Табела 5: Вриједност увоза и извоза привреде општине Бијељина

	2008. година	2009. година	2010. година
Вриједност увоза у 000 КМ	387.959	300.918	342.309
Вриједност извоза у 000 КМ	84.219	73.373	58.253

Извор: УИО Бања Лука и РЗ за статистику

Највећи партнери бијељинске привреде у извозу су Италија (26,2%), Србија (24,7%), Словенија (12,7%), Њемачка (8,3%), Хрватска (6,2%) и остале земље са мањим појединачним учешћем.

Предузећа са подручја наше општине највише су увозила из Србије (34,1%), Њемачке (8,2%), Италије (7,6%), Кине (4,9%), Словеније (4,6%), Хрватске (4,3%), Мађарске (4,0%), Македоније (3,7%), Бразила (3,6%), Пољске (2,6%) и осталих земаља са мањим појединачним учешћем.

Најзначајнија привредна грана у општини Бијељина је пољопривреда, којом се бави 42% становништва и у којој се остварује око 30% бруто производа. Располаже се са око 55.000 ха пољопривредног земљишта, од чега су: 50.000 ха оранице и баште, око 2.800 ха воћњаци, око 1.300 ха ливаде и пашњаци и око 52 ха рибањаци и баре. Под шумом је 10.443 ха. По производњи пшенице и кукуруза по глави становника, општина Бијељина је прва, а слично је и са осталим пољопривредним културама. Поред тога, Семберија је највећи произвођач поврћа у БиХ. У Општини је регистровано 15.600 пољопривредних газдинстава, док је просјечна величина пољопривредног посједа 3,3 ха. Комасација је спроведена на 42.000 ха, при чему су на 19.000 ха извршени мелиоративни радови (одводњавање сувишних вода и заштита од спољних вода), а за 2.000 ха ораничних површина омогућено је наводњавање. Сјетвена структура: житарице 81,3%, поврће 7,8%, индустријско биље 2,5%, крмно биље 8,4%. Пољопривредна производња у заштићеном простору се обавља на око 100 ха.

Управо развијена пољопривредна дјелатност, пружа шансу развоју сеоског туризма, уз препознавање економских и туристичких ефеката у производњи биолошки здраве хране.

Неке од дјелатности значајне за туристичку понуду, као што су производња сувенира, ткања, дрвореза, производња меда, производња ракије, стари занати, специјализоване

продавнице, још увијек нису препознате као туристичке и економске развојне могућности, иако постоје значајни потенцијали за њихов развој. Осим привредних субјеката и појединаца, који се баве поменутиим активностима, шансе за туристичку валоризацију имају и удружења жена која би његовала поједине старе занате и креирала производе и услуге значајне за туристичку понуду Бијељине. Оснивање туристичко-информативног центра у значајној мјери помоћи ће развоју ових активности.

Услуге забаве су најзаступљеније кроз угоститељску понуду, коју пружају 4 хотела, 10 мотела, 2 пансиона, 1 хостел, 28 ресторана и око 300 осталих угоститељских објеката (кафе барови, бифеи, кафане, пицерије, диско и ноћни барови, посластичарнице, буреџинице, грилови, печењаре, пекотеке, ћевабџинице, пивнице).

У прилог обогаћивању туристичке понуде је и организовање традиционалних културних и спортско туристичких манифестација: Сајам туризма, Фестивал "Знањем, пјесмом и игром кроз Семберију", Светосавска недјеља са Светосавским балом, Умјетничка колонија Бродац-Бијељина, Фестивал пива, Дани грмљавине (мото сусрети), Бијељинско културно љето, Дринска регата, Вишњићеви дани, Златни котлић Семберије, Сабор ловаца, Међународни сајам пољопривреде, Међународни сајам књиге, учила и наставне опреме, Мајске музичке свечаности.

У општини Бијељина послује шест туристичких агенција, које се углавном баве пословима иницијативног туризма.

Резултати анкете о ставовима туристичког сектора

Процес стратешког планирања у туризму захтијева укљученост свих актера из ове области. У октобру 2011. године спроведена је анкета међу субјектима туристичке привреде Општине, да би се добила мишљења и потребе, те дефинисали ставови о томе шта је све неопходно унаприједити и побољшати у области туризма.

Чини се значајним и логичним да се прикажу резултати до којих се дошло овим анкетним истраживањем, а везано за питања која су имала за циљ да установе каква је генерално пословна клима у Општини, задовољство привредника стањем у туризму, кључним производима у туризму, промоцијом, даљим инвестицијама и плановима, кадровима, као и уштена питања везана за недостатке са којима се суочава туризам на овим просторима.

Ставови привредника сублимирани су у неколико квалитативних закључака, који су били полазна основа за наредна истраживања, као и коначну визију и циљеве стратегије.

Анкетом је обухваћено 16 субјеката из области туристичке привреде, од чега 11 из категорије угоститељских објеката за смјештај (хотели, мотели, пансиони) и 5 туристичких агенција.¹⁶ С обзиром на број регистрованих субјеката из поменутих области (20 смјештајних капацитета и 6 туристичких агенција), добијени одговори су релевантни као полазна основа и стицање општег утиска о ставовима и мишљењима кључних актера из области туризма. Главни резултати анкете:

1. Анкетирани привредни субјекти запошљавају 271 радника, од чега је у 23 запослено у туристичким агенцијама и 248 у угоститељским објектима за смјештај.

¹⁶ Анкетни упитници су упућени на укупно 19 привредних субјеката из области туризма (16 субјеката из области угоститељско- смјештајних капацитета и 6 туристичких агенција).

2. Послодавци су генерално посматрано задовољни потребним квалификацијама запослених, а од образовних профила који недостају наводе се лиценцирани туристички водичи, конобари, кувари и туристички техничари.

Квалификација запослених	Број радника	%
НСС	37	13,7
КВ, ВКВ	74	27,3
ССС	118	43,5
ВШ/ВСС	42	15,5
УКУПНО	271	100

Резултати анкете показују да је у укупном броју запослених 43,5% радне снаге средњег нивоа образовања, 27,3% су КВ или ВКВ радници, 13,7% запослених са нижом стручном спремом и 15,5% са вишом и високом стручном спремом.

Посматрајући године живота запослених уочава се релативно неповољна старосна структура:

- 16% радника је старосне доби од 20-30 година,
- 24% од 31-40 година,
- 29% од 41-50 година
- 31% радника има преко 51 годину.

3. Без обзира на неповољан пословни амбијент, чак 62% анкетираних планира инвестициона улагања у циљу повећања обима и квалитета услуга и то већ током 2012. године. Висина планираних инвестиционих средстава креће се од 20.000 до 5 милиона КМ, што би требало да отвори око 100 радних мјеста (претежно туристичко-угоститељске струке).
4. Од пет анкетираних туристичких агенција, рецептивним туризмом се баве само двије, док остале наводе непостојање атрактивности и неквалитетну сарадњу са креаторима туристичког производа, као разлог због кога се баве само иницијативним туризмом.
5. Као најчешће облике промоције својих производа, испитаници наводе: интернет, ТВ и радио рекламе, остале медије, студијска путовања, сајмове туризма, штампани пропагандни материјал.
6. На питање о каналима дистрибуције, чак 52% анкетираних је одговорило да користе директну продају, затим продају преко властитих резервационих система – 24%. Туристичке агенције као канал дистрибуције користи 19% анкетираних, а свега 5% продају производа врши преко организатора путовања.
7. Пословање у претходне двије године чак 56% испитаника је оцијенило као задовољавајуће, 25% као добро и 19% као лоше.
8. Рад Туристичке организације Бијељина оцијењен је као прилично добар. Ни један испитаник није оцијенио пословање ТО као одлично, 31% је рад оцијенило као добро, 50% као задовољавајуће, 13% као лоше, док 6% није имало став.
9. Оцјењујући сарадњу са Туристичком организацијом Бијељина, 13% анкетираних сматра да је сарадња одлична, 19% да је добра, 31% је оцјењује као задовољавајућу,

док 13% сматра да је сарадња лоша. Истовремено, 24% испитаника нема сарадњу са Туристичком организацијом.

10. Према мишљењу анкетираних, Туристичка организација Бијељина треба да предуземе следеће активности са циљем бољег афирмисања туристичке понуде:

- већа промоција туристичке понуде која би обухватила све значајније пружаоце туристичких услуга,
- перманентна едукација запослених у туризму, као и становништва, о значају туризма и утицају на економски и социјални развој,
- посебна пажња афирмацији сеоског туризма,
- промовисање бањског туризма,
- организовање пословних посјета туристичким агенцијама и осталим актерима у туризму с циљем заједничке промоције,
- туристичка сигнализација,
- боља сарадња са носиоцима туристичке понуде.

11. Као највећи недостатак са којим се суочава туристичка понуда Бијељине, привредници наводе:

- недовољан број туристичких атракција – 31%,
- неадекватна инфраструктура - 19%,
- недостатак културних и умјетничких садржаја - 19%,
- недовољан маркетинг/промоција туристичке понуде – 19%,
- чистоћа града – 6%,
- недостатак понуде забаве и ноћног живота – 6%

12. Према мишљењу привредника кључни туристички производи Бијељине треба да буду:

- манифестације/догађаји – 40%,
- сеоски туризам – 20%,
- пословни туризам – 13%,
- здравствени туризам – 7%,
- вјерски туризам – 7%,
- кратки градски одмори – 7%,
- остало (ниске цијене) – 6%.

13. Генерално мишљење анкетираних привредника о Бијељини као мјесту за пословање у туризму је задовољавајуће - 53%, 33% испитаника оцјењује као добро, 7% анкетираних сматра да је лоше и исто толико нема мишљење.

14. Позитивним за пословање у туристичкој привреди Бијељине анкетирани наводе:

- повољан географски положај,
- саобраћајна повезаност са градовима у региону,
- близина београдског аеродрома,
- повољна инфраструктура,
- велика циркулација људи,
- велики трговачки ланци,
- постојећи туристички ресурси.

15. Негативним за пословање у туристичкој привреди Бијељине анкетирани наводе:

- неповољна куповна моћ становништва,
- негативан имиџ државе као туристичке дестинације,
- недовољно улагање у туристичке потенцијале,

- недостатак квалификованог кадра,
- недовољна свијест грађана о значају туризма за економски и социјални развој,
- неповољна привредна ситуација,
- мало менаџерских способности и знања,
- слаба сарадња власти са привредним субјектима,
- раскорак између локалне и републичке власти.

16. Као неопходне активности на унапређењу туризма, анкетари предлажу:

- стране инвестиције,
- оживљавање привреде,
- информисање грађана о значају туризма,
- више улагања у културне и спортске садржаје и спортске центре,
- више излетишта у природи,
- више паркинг мјеста у граду,
- боља промоција туристичких потенцијала од стране Туристичке организације Бијељина,
- више смјештајних капацитета,
- оживљавање кућне радиности.

4. ПРЕГЛЕД И ОЦЈЕНА СТАЊА ТУРИЗМА У ОПШТИНИ БИЈЕЉИНА

4.1. Смјештајни капацитети

Према подацима Туристичке организације Бијељина, туристичка понуда општине располаже са сљедећом структуром смјештајних капацитета:

- Хотел 5* - 1
- Хотел 3* - 2
- Хотел 2* - 1
- Хостел – 1
- Мотел 3* - 5
- Мотел 2* - 4
- Мотел – 2
- Пансион 2* - 2
- Собе за изнајмљивање – 1
- Куће за одмор – 5

Табела 6: Структура хотела у општини Бијељина према категоријама

Категорија хотела	Број хотела	Учешће
*****	1	20%
****	0	0%
***	2	40%
**	1	20%
*	0	0%
Остало (хостел)	1	20%
Укупно	5	100%

Извор: Министарство трговине и туризма РС

У структури хотелског смјештаја доминирају хотели са 3* (укупно 2 објекта) по један објекат са 5* и 2*, док хотели са 4* и 1* нису заступљени.

Табела 7: Смјештајни капацитети у општини Бијељина по категоријама

Врста објекта	Број соба	Број лежаја
Хотел 5*	30	77
- Хотел "Пирг"	30	77
Хотел 3*	60	134
- Хотел "Дрина"	43	94
- Хотел – гарни "Шицо"	17	40
Хотел 2*	41	120
- Хотел "Свети Стефан"	41	120
Хостел "Томић"	14	40
Мотел 3*	92	200
- Мотел "Ристић"	17	27
- Мотел "Монако"	12	28
- Мотел "Нено"	20	40
- Мотел "Перић"	30	80
- Мотел "Зока"	13	25
Мотел 2*	39	91
- Мотел "Интергај"	9	18
- Мотел "Зеленовић"	8	16
- Мотел "Деспотовић"	8	20
- Мотел "Браћа Лазић"	14	37
- Мотел "Ман"	7	14
Пансион 2*	13	33
- Пансион "Има дана"	5	13
- Пансион "Азуро"	8	20
Собе за изнајмљивање	15	34
- "ОССА"	8	16
- "Брђак Илија"	7	18
Куће за одмор	13	69
- "Етно село Станишићи"	13	69
Укупно:	324	812

Извор: Туристичка организација Бијељина

Смјештајна туристичка понуда општине Бијељина располаже са 324 собе и 812 лежаја.

Табела 8: Структура смјештајних јединица и лежаја

Врста објекта	Број соба	Учешће	Број лежаја	Учешће
Хотел 5*	30	9,26%	77	9,48%
Хотел 3*	60	18,52%	134	16,50%
Хотел 2*	41	12,65%	120	14,78%
Хостел	14	4,32%	40	4,93%
Мотел 3*	92	28,39%	200	24,63%
Мотел 2*	39	12,04%	91	11,21%
Мотел	7	2,17%	14	1,72%
Пансион 2*	13	4,01%	33	4,06%
Собе за изнајмљивање	15	4,63%	34	4,19%
Куће за одмор	13	4,01%	69	8,50%
Укупно:	324	100,00%	812	100,00%

По броју смјештајних јединица и броју лежаја доминирају мотели са 3*, а затим хотели са 3*. Након њих слиједе хотели и мотели са 2*. Након тога слиједи хотел високе категорије (5*), иако је у питању само један објекат, учествује са 9,5% у укупном броју смјештаних јединица.

На основу показатеља може се закључити да структура објеката неопходних туристичкој привреди није задовољавајућа. Недостају смјештајни објекти за масовни туристички смјештај, са инфраструктуром која задовољава савремене стандарде у туризму. Одмах се уочава недостатак смјештајног капацитета у Бањи "Дворови", јер постојећи капацитети хотела "Свети Стефан" су недовољни и не одговарају савременим потребама туриста. Индикативно је учешће смјештајних објеката са мањим смјештајним капацитетима (мотела, пансиона, соба за изнајмљивање), што указује да су исти у функцији пословног и транзитног туризма.

4.2. Карактеристике туристичког производа

Стратегија развоја туризма Републике Српске наводи следеће приоритетне облике туризма:

1. **Сеоски** – представља вид туризма који у Републици Српској може представљати елемент за развој и ревитализацију руралних подручја и допринјети њеном равномернијем руралном развоју. Богатство, атрактивност и очуваност природних ресурса, велики број пољопривредних домаћинстава, посебан дух и менталитет људи – домаћина, здрава средина и домаћа храна уз све веће интересовање за овај вид туризма, представљају добру основу за развој сеоског и руралног туризма на овој дестинацији.
2. **Планински туризам** - у Републици Српској углавном је сезонског карактера, те стога приоритет у развоју овог вида туризма не треба дати само зимским спортовима, већ и осталим сегментима са могућношћу боравка током цијеле године (планинарење, пјешачење, параглајдинг, брдски бициклизам, активности у природи). Уколико се узму у обзир спортско рекреативне могућности које пружа овај вид туризма, као и доста повољна материјална основа, за очекивање је даљи раст туристичке тражње за овај вид туризма. За дугорочан успјех планинског туризма у Републици, неопходна су значајна

финансијска улагања, посебно у саобраћајну инфраструктуру, како би се атрактивна понуда планинског туризма приближила великим центрима међународне тражње. Неопходно је извршити улагања у изградњу и модернизацију смјештајних капацитета (хотела, апартмана) и прилагодити их захтјевима потрошача коју чини богатија популација млађе и средње животне доби. До битних промјена у комерцијализацији планинског туризма може доћи побољшањем квалитета укупне туристичке понуде (смјештајних капацитета, угоститељске понуде, изградње жичара, ски стаза и терена). Производ понудити на међународно тржиште путем Интернета са могућношћу резервација смјештаја, као и свих информација о понуди, како за зимску, тако и за љетну сезону. Осим тога, мора се обезбиједити сарадња са специјализованим туроператорима кроз укључивање дестинација у брошуре и каталоге. На самој дестинацији неопходно је успоставити врло блиску пословну сарадњу свих носилаца различитих активности.

3. **Транзитни туризам** - у Републици Српској треба да представља један од приоритета развоја, имајући у виду географски положај (путни правац Западна Европа – Грчко приморје и Источна Европа – Јадранско приморје). Изградњом смјештајних капацитета и осталих пратећих садржаја дуж главне магистрале Нови Град – Бијељина – Требиње, која представља главну комуникацију у правцу Јадранског мора, транзитни туризам може створити основне претпоставке за развој, уз истовремено максимално поједностављење улазно – излазних формалности за путнике у транзиту.
4. **Вјерски туризам** – богат и изуетно вриједан туристички ресурс уз културно диверзификован производ, са вјерским објектима који су углавном у обновљеном, уређеном и саобраћајно доступном стању. Овај вид туризма не захтијева значајнија финансијска улагања, изузев у објекте који су у рушевном или запуштеном стању, а њих је све мање. Бржи развој темељи се на унапређеном маркетингу, информационим технологијама, популаризацији, унапређењу културе живљења и сл.
5. **Туризам градова** - обухвата конгресни, пословни, манифестациони, излетнички, омладински и остале видове туризма и везан је за све веће градове у Републици Српској. Главни мотиви доласка туриста су посао, забава, култура, шопинг, различите манифестације. Пошто се ради о реалтивно високом конкурентном производу који се може лако комерцијализовати, неопходна је квалитетна промоција туристичких потенцијала ових градова, у којима је сарадња са локалним туристичким организацијама неопходна.
6. **Бањски туризам** - Републике Српске није успио да се успјешно пласира на инострано тржиште. Већина гостију који користе услуге бањског лијечења су домаћи туристи. Разлог за то је чињеница да се систем бања налази у функцији система здравственог и социјалног осигурања запослених, гдје се више тражи квалитет здравствене услуге, а мање квалитет смјештајних капацитета, угоститељске и забавне понуде, што не може да задовољи критеријуме иностране тражње. Ово указује на задатак који стоји пред носиоцима туристичке политике Републике Српске, односно НТО везано за послове промоције, како би се привукао интерес међународне тражње за овај вид туризма. Осим тога, већу пажњу треба посветити усклађивању понуде овог вида туризма захтјевима оних посјетилаца који долазе из здравствених или чисто туристичких разлога. То претпоставља да посебна пажња мора бити посвећена и осталим додатним садржајима везаним за спорт, забаву, разоноду и остале облике активности. Усљед промјена начина живота, глобални трендови наговјештавају даљи раст здравственог туризма, у чему Република Српска треба да препозна своју шансу. У оквиру пружања туристичких услуга

мора се правити разлика између здравственог производа и wellness туристичког производа. Када је овај први у питању, клијенти га конзумирају искључиво из здравствених разлога, користећи различите медицинске терапије и третмане у циљу побољшања здравља. Wellness производ треба усмјерити на кориснике доброг здравља којима третмани обезбеђују одржавање таквог стања (смањење тјелесне тежине, смањење ефеката старења, отклањање стреса, релаксација). Тражња за овим производом нема сезонски карактер и односи се на кориснике бољег материјалног стања, који су образовани и жељни знања и активности на отвореном (бициклизам, пјешачење, разгледање околине). Полазећи од оваквог профила туристе, промоциона политика треба да је усмјерена преко централног информативног система на директно упознавање потрошача са спа понудом. Постављање ове врсте понуде на Интернет, као и сарадња са специјализованим туроператорима кроз укључивање у каталоге и брошуре, представља добар начин дистрибуције ове врсте туристичког производа.

Добру основу за развој поменутих сегмента здравственог туризма у Републици Српској, поред богатства термоминералних вода, чине и почетни кораци хотелијера, који уз традиционалне програме лијечења и рехабилитације, све чешће уводе wellness понуду, fitness тренинге, масаже, арома терапије и слично. Свакако да су финанијска улагања у овај вид туризма неопходна како би се побољшао квалитет основне смјештајне понуде и опремање за пружање поменутих услуга. Ипак се у Стратегији наводи да је у наредних десет година тешко очекивати значајнија улагања која би унаприједила туристички производ бањског туризма.

Полазећи од наведених облика туризма, као и туристичких потенцијала и укупне понуде општине Бијељина, дефинисани су приоритетни облици туризма за ову дестинацију. Сви облици су детаљно приказани у посебном поглављу, а сада ће бити само наведени:

- Здравствени туризам
- Транзитни туризам
- Лов и риболов
- Еко туризам
- Сеоски туризам
- Вјерски туризам
- Туризам на водама
- Спортско – авантуристички туризам

4.3. Карактеристике туристичке тражње

Кретање туристичке тражње исказано је кроз статистичке показатеље о броју долазака и ноћења. Ради упоредног прегледа, наредна табела показује доласке и ноћења туриста у Републику Српску и општину Бијељина, у периоду 2005-2010. године.

Табела 9: Доласци и ноћења туриста: Република Српска / Општина Бијељина

	Година	Доласци туриста			Ноћења туриста		
		домаћи	страни	укупно	домаћи	страни	укупно
Р. Српска	2005.	95.547	54.979	150.526	275.461	122.515	397.976
	2006.	118.997	72.937	191.934	322.129	167.312	489.441
	2007.	132.057	90.672	222.729	356.557	205.438	561.995
	2008.	139.961	101.184	241.145	388.739	237.103	625.842
	2009.	133.047	93.910	226.957	355.481	208.610	564.091
	2010.	141.201	95.085	236.286	370.879	206.923	577.802
Бијељина	2005.	9.902	3.552	13.454	19.004	6.127	25.131
	2006.	10.543	3.875	14.418	22.225	6.523	28.748
	2007.	11.187	5.212	16.399	22.882	8.907	31.789
	2008.	11.823	6.535	18.358	27.551	11.167	38.718
	2009.	11.814	7.752	19.566	25.734	16.138	41.872
	2010.	13.004	8.273	21.277	29.117	15.132	44.249

Извор: Републички завод за статистику

Број долазака и ноћења домаћих и страних туриста, како у Републику Српску, тако и на просторе општине Бијељина, остварених у периоду од 2005. до 2010. године знатно је повећан. Број туриста који су посјетили Бијељину у 2005. години износио је 13.454, да би у 2010. години порастао на 21.277. Примјетно је да се у овом периоду битније повећао долазак страних туриста у односу на домаће, који је у испитиваном периоду већи за 2,3 пута. Слично кретање је и у евиденцији ноћења туриста. Број ноћења је са 25.131 у 2005. години порастао на 44.249 у 2010. години. Број ноћења која су остварили страни туристи у испитиваном периоду већи је за скоро 2,5 пута.

Табела 10: Доласци туриста по врстама објеката за смјештај/општина Бијељина

	Врста објекта	2009.	2010.
Домаћи туристи	Хотели	4.903	7.867
	Мотели	3.600	4.530
	Пансиони и преноћишта	1.813	607
	Туристичко насеље	1.498	-
	УКУПНО	11.814	13.004
Страни туристи	Хотели	3.120	6.411
	Мотели	892	1.511
	Пансиони и преноћишта	560	351
	Туристичко насеље	3.180	-
	УКУПНО	7.752	8.273
Укупно	Хотели	8.023	14.278
	Мотели	4.492	6.041
	Пансиони и преноћишта	2.373	958
	Туристичко насеље	4.678	-
	УКУПНО	19.566	21.277

Извор: Републички завод за статистику

Домаћи туристи су остварили већи број долазака у односу на стране туристе у свим врстама објеката за смјештај. Значајно је напоменути да су у 2010. години и домаћи и страни туристи остварили пораст у броју долазака у односу на претходну годину.

Евидентно је да се подаци о оствареном броју ноћења туриста у различитим објектима за смјештај, подударају са подацима о доласцима туриста.

Табела 11: Ноћења туриста по врстама објеката за смјештај/општина Бијељина

	Врста објекта	2009.	2010.
Домаћи туристи	Хотели	15.906	21.139
	Мотели	5.220	6.895
	Пансиони и преноћишта	2.589	1.083
	Туристичко насеље	2.019	-
	УКУПНО	25.734	29.117
Страни туристи	Хотели	9.010	10.615
	Мотели	1.681	3.950
	Пансиони и преноћишта	899	567
	Туристичко насеље	4.548	-
	УКУПНО	16.138	15.132
Укупно	Хотели	24.916	31.754
	Мотели	6.901	10.845
	Пансиони и преноћишта	3.488	1.650
	Туристичко насеље	6.567	-
	УКУПНО	41.872	44.249

Извор: Републички завод за статистику

Број ноћења домаћих туриста у 2010. години је у порасту у односу на претходну годину, док су страни туристи остварили мањи број ноћења. Током 2010. године највећи број туриста

(домаћих и страних) остварио је ноћења у хотелском смјештају (71,76%), затим у мотелима (24,50%), а најмање у пансионима и преноћиштима (3,74%).

У укупном броју страних туриста који су посјетили Бијељину, највише је долазака из Србије (56,21%), а затим из Словеније (8,47%), Хрватске (6,69%), Црне Горе (4,08%), Аустрије (3,89%), Италије (2,87%), Њемачке (2,84%). Евидентно је да су страни туристи углавном из земаља окружења. Стога је главни задатак, прије свега ТОРС-а, јача промоција туристичких потенцијала цјелокупне Републике Српске, као туристичке дестинације.

4.3.1.Остварен промет угоститељско-туристичке привреде

Туризам има значајне ефекте на привредни систем сваке земље. Економске функције туризма су:

- Акцелераторска и индуктивна - убрзава национални, регионални и локални развој,
- Запошљавање - туризам је радно интензивна и на знању заснована дјелатност,
- Конверзиона - природне и културне вриједности чини профитабилним,
- Мултипликативна - покреће већину приврених грана,
- Извозна - поспјешује платни биланс.

Полазећи од значаја туризма за економски развој, дајемо преглед промета оствареног у туристичко-угоститељском сектору општине Бијељина.

Табела 12: Промет угоститељско-туристичког сектора општине Бијељина у КМ

Година	Укупно	Храна и напитци	Алк. и безалк. пића	Смјештај	Остало	Пословне јединице	Запослени
2006	6.288.040	3.174.423	1.979.789	781.613	352.245	44	351
2007	8.235.789	4.120.146	2.636.015	923.946	555.682	51	402
2008	10.827.635	6.064.282	2.861.089	1.361.852	540.412	58	466
2009	11.654.201	5.793.146	3.640.970	1.735.331	484.757	54	455
2010	12.835.803	7.262.747	3.398.606	1.593.515	580.935	60	495

Извор: Републички завод за статистику

Промет угоститељско-туристичког сектора биљежи стаалан раст за посљедњих пет година. Укупан промет у 2006. години износио је преко 6 милиона КМ, да би се у 2010. години удвостручио. У структури оствареног промета највише је учешће за храну и напитке (преко 56%), затим алкохолна и безалкохолна пића (преко 26%), смјештај (преко 12%), а најмање у категорији "остало" (око 5%).

4.4. Људски ресурси и тржиште рада

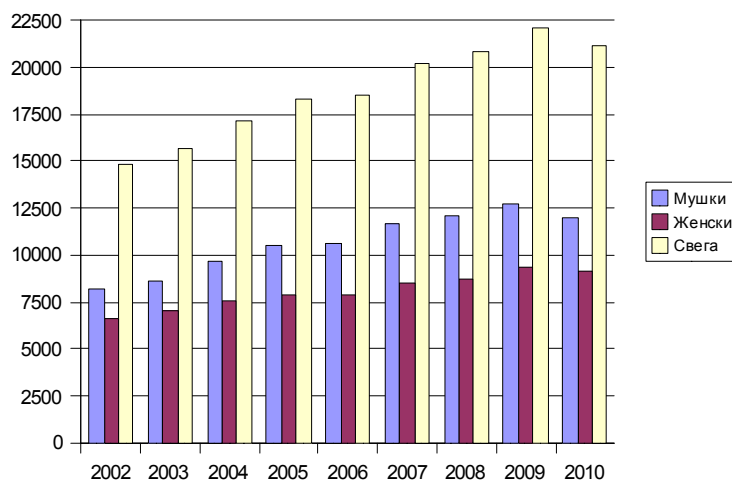
На основу саопштења Републичког завода за статистику, укупан број запослених у општини Бијељина у 2010. години износио је 21.130 лица, што је смањење у односу на претходну годину за 972 лица. Од укупног броја запослених женска радна снага чини 43%.

Табела 13: Запослени у општини Бијељина према полу

Пол	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Мушки	8.222	8.619	9.625	10.513	10.637	11.655	12.089	12.744	12.028
Женски	6.636	7.081	7.529	7.852	7.892	8.522	8.732	9.358	9.102
Свега	14.858	15.700	17.154	18.365	18.529	20.177	20.821	22.102	21.130

Извор: Републички завод за статистику

Запослени према полу

На основу показатеља о запосленима у општини Бијељина, може се закључити да је током протеклих година евидентан стални тренд раста запослених, да би у 2010. години дошло до смањења запослених. Смањење броја запослених изазвано је падом привредне активности због негативних ефеката економске кризе.

Уколико се посматра број запослених према облику својине у општини Бијељина, закључује се да је највећи број запослених у приватном сектору (62% у привредним друштвима и 17% самосталних предузетника и запослених код њих). Посматрано у односу на претходну годину, приватни сектор (привредна друштва) остварује пораст запослености за 43%, док је смањење запослености остварено код предузетника, чији се негативан тренд затварања самосталних радњи наставио и у 2011. години. Овај сегмент привређивања ангажује највећи број запоселних у области трговине и угоститељства, мада је и у овим дјелатностима дошло до смањења запослених.

Табела 14: Запослени у општини Бијељина према облику својине

Својина	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Државна	6.297	5.377	4.624	4.790	4.866	4.474	4.666	4.919	5.055
Приватна	5.818	7.122	8.478	9.674	10.153	11.798	12.868	9.065	13.042
Задружна	190	199	200	186	244	195	187	609	197
Мјешовита	2.553	3.002	3.852	3.715	3.266	3.710	3.100	3.012	2.836
Запосл.у пословним субјектима	12.014	12.254	13.061	14.303	14.418	15.639	16.278	17.605	17.589
Запосл.код предузет.	2.844	3.446	4.093	4.062	4.111	4.538	4.543	4.497	3.541
Укупно	14.858	15.700	17.154	18.365	18.529	20.177	20.821	22.102	21.130

Извор: Републички завод за статистику

Државни сектор упошљава 24% радника, а мјешовити 13%. Блажи тренд раста запослених остварен је у државном сектору.

Табела 15: Структура запослених по дјелатностима у општини Бијељина

Подручје дјелатности	2009.	2010.
Пољопривреда, лов, шумарство, рибарство	450	435
Рударство	55	67
Прерађивачка индустрија	3.818	3.464
Производња и снабдијевање електр. енергијом	568	575
Грађевинарство	1.542	1.386
Трговина	6.457	5.892
Угоститељство	921	761
Саобраћај и везе	1.126	1.498
Финансијско посредовање	784	750
Послови у вези са некретнинама	966	736
Државна управа и одбрана и обав.соц.осигурање	1.646	1.651
Образовање	1.418	1.546
Здравствени и социјални рад	1.267	1.271
Остале комуналне, друштвене и личне усл.активн.	1.084	1.098
УКУПНО	22.102	21.130

Извор: Републички завод за статистику

Посматрано по дјелатностима, пораст запослених у 2010. години у односу на претходну годину, остварен је у саобраћајним услугама, државној управи и социјалном осигурању, здравству, комуналним и осталим личним услугама и рударству. Смањење запослености остварено је у области прерађивачке индустрије (9%), трговине (9,1%), грађевинарства (8,9%), угоститељства (8,3%), пољопривреде (9,6%), активностима у вези са некретнинама (7,6%). Анализа запослених по подручјима дјелатности додатно потврђује проблеме пословања у појединим активностима, изазване економском и транзиционом кризом.

У структури запослених према стручној спреми 41,8% радника је средњег нивоа образовања, квалификованих радника 21%, док је 23,5% запослених са високом и вишом стручном спремом. При томе је учешће женске радне снаге више у области високог и вишег образовања, али и нижег степена образовања.

Посматрајући број запослених у области туризма и угоститељства у односу на претходну годину, може се уочити да је дошло до смањења за 18%.

Табела 16: Запослени у подручју туризма и угоститељства у општини Бијељина

Година	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Број запослених	754	775	916	959	921	761

Извор: Републички завод за статистику

Просјечна исплаћена нето плата запослених у општини Бијељина у 2010. години износи 775 КМ, односно просјечна бруто плата 1184 КМ. Исплаћене плате показују континуиран раст последњих година.

Табела 17: Просјечне нето плате у општини Бијељина у КМ

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Нето плата – Р. Српска	379	423	465	521	585	755	788	784
Нето плата – Бијељина	445	455	503	554	628	755	771	775

Извор: Републички завод за статистику

На дан 31.12.2010. године на евиденцији Бироа за запошљавање Бијељина пријављено је укупно 13.724 незапослених лица, што је за 1,01% више у односу на исти период прошле године.

Стопа незапослености у Републици Српској је илустрација стања и карактеристика тржишта рада, а рачуна се као однос броја запослених и укупног радног континента, кога чине збир броја запослених и броја незапослених. На подручју општине Бијељина са 31.12.2010. године стопа незапослености износила је 38,15%, и већа је за 0,36% у односу на исти период претходне године.

Табела 18: Број регистрованих незапослених лица која чине понуду радне снаге према образовној структури

Степен стр.образ.	2009.год.			2010.год.		
	мушкарци	жене	укупно	мушкарци	жене	укупно
НК	1.685	2.044	3.729	1.756	1.975	3.731
ПК-НСС	326	588	914	298	547	845
КВ	2.861	1.832	4.693	2.953	1.814	4.767
ССС	972	2.121	3.093	1.043	2.158	3.201
ВКВ	206	31	237	199	32	231
ВШС	126	197	323	114	185	299
ВСС	185	345	530	239	387	626
Магистри	8	8	16	10	14	24
Доктори				-	-	-
Укупно:	6.369	7.166	13.535	6.612	7.112	13.724

Извор: Завод за запошљавање РС – филијала Бијељина

По квалификационој структури на евиденцији је највише КВ радника којих има 34,73 %, затим НК радника 27,19 %, ССС 23,32 %, ПК-НСС радника 6,16%, ВШС радника 2,18%, ВСС 4,56% радника, ВКВ 1,68%, магистри 0,17% радника у односу на укупан број незапослених лица.

На евиденцији Бироа за запошљавање Бијељина у новембру 2011. године, посао из угоститељско-туристичке струке траже:

- КВ собарица – 1 лице
- КВ кувар – 1 лице
- КВ конобар – 1 лице
- угоститељски техничар – 1 лице
- конобар техничар – 2 лица
- рецепционер – 3 лица
- куварски технолог – 40 лица
- туристички техничар – 45 лица
- дипломирани економиста, смјер хотелијерство – 3 лица
- дипломирани економиста менаџер у туризму – 11 лица
- дипломирани туризмолог – 2 лица.

Прецизних статистичких података о стручној спреми запослених у туризму у Републици Српској нема, али се на основу парцијалних података може закључити да кадар са високом и вишом стручном спремом чини тек 10–15% запослених. Највише, чак трећину запослених, чини квалификована радна снага.¹⁷

Школске 2011/2012. године Средња стручна школа у Јањи уписала је једно одјељење туристичких техничара, што је једина средња школа на подручју општине Бијељина, која школује кадрове из области туризма.

Кадрове из области туризма са високом стручном спремом образује Универзитет Синергија – Факултет за туризам, хотелијерство и трговину, који је уписао двије генерације студената.

¹⁷ Стратегија развоја туризма Републике Српске за период 2011-2020. године, Бања Лука 2011. године

Имајући у виду потребу туристичко-угоститељске привреде за квалификованим кадровима, неопходно је отварање одјелења за образовање угоститељских и туристичких радника.

Анализа људских ресурса и кадрова у туризму општине Бијељина показује:

- ниско учешће запослених у укупном броју (свега 8,3%)
- ниско учешће запослених са високом и вишом стручном спремом (свега 10-15%)
- нискоквалификована радна снага чини 1/3 запослених
- образовање кадрова неприлагођено потребама тржишта
- едукација и стручно усавршавање запослених у туризму (семинари, курсеви страних језика..)

5. ИНСТИТУЦИОНАЛНА ОРГАНИЗОВАНОСТ ТУРИЗМА И ПОСЛОВНИ СИСТЕМ

Институционални оквир развоја туризма, односно правна уређеност је полазни основ стања у туризму и претпоставка унапређења и развоја одрживог туризма. Народна Скупштина Републике Српске донијела је Закон о туризму 2003. године ("Службени гласник Републике Српске", бр. 55/03), који је створио нормативно-правни оквир за унапређење туризма од значаја за укупну привреду Републике Српске у домену пружања терцијарних услуга. Измјене и допуне Закона о туризму ("Службени гласник Републике Српске", бр. 112/07) довеле су до измјене једне трећине одредби постојећег Закона. Нови Закон о туризму ("Службени гласник Републике Српске", бр. 70/11) практично сублимира сва ранија рјешења у сфери обављања туристичке дјеланости, али и уводи сасвим нове одредбе и мјере које нису имплементирани претходним измјенама и допунама Закона. Нови Закон о туризму уважава директиве Европске Уније у погледу закључивања уговора о путовању и обавезног осигурања путника, концесија у туризму, јавно-приватног партнерства, организација кружних путовања, дефинисање подстицајних мјера у туризму, полагање стручног испита за водиче, спортско-рекреативне активности, ловни и риболовни туризам итд.

Усвајањем Закона о боравишној такси ("Службени гласник Републике Српске", бр.78/11), Закона о угоститељству ("Службени гласник Републике Српске", бр. 15/10) и Закона о бањама ("Службени гласник Републике Српске", бр. 24/09), као и подзаконских аката, заокружује се правни оквир за обављање туристичко-угоститељске дјелатности.

Државни орган у чијој надлежности је туристичко-угоститељска дјелатност је Министарство трговине и туризма Републике Српске, које се између осталог бави пословима планирања и развоја туризма. Планирање је засновано на принципима интегралног развоја туризма и осталих комплементарних дјеланости, начелима одрживог развоја, обезбјеђењу јединствених стандарда за пружање услуга у туризму, обезбјеђењу јединственог регистра свих субјеката туристичке дјелатности, као и сарадњи јавног и приватног сектора у стварању туристичког производа.¹⁸

За послове промоције и унапређења туризма од интереса за Републику Српску, Влада је основала Туристичку организацију Републике Српске (ТОРС), чији је општи развојни циљ изградња имиџа Републике Српске као дестинације безбједне за туризам и улагања, те кроз промотивне активности осигурања позиционирања Републике као квалитетне дестинације за боравак туриста.

¹⁸ Закон о туризму Републике Српске, "Службени гласник Републике Српске" број 70/11, Члан 3., Бања Лука 2011.

Пословима промоције и унапређења туризма на локалном нивоу баве се туристичке организације града или општине, које усклађују своје програме промоције са програмима рада ТОРС-а. Такође, Закон о туризму омогућава оснивање међуопштинске туристичке организације (МТО) за територију три или више јединица локалне самоуправе које су географски или регионално повезане.

5.1. Административна служба општине Бијељина

На нивоу општине Бијељина Административна служба је организована кроз осам одјељења, двије службе и два самостална одсјека. У оквиру дјелокруга рада Одјељења за привреду и пољопривреду налазе се послови везани за туризам. Дио послова који се односи на област управног рјешевања из области трговине, туризма, угоститељства, занатства и осталих услуга, обављају два службеника. Остале активности које су у функцији унапређивања квалитета туристичке понуде, сагледавања стања у туризму, учествовања у изради приједлога програма и планова, припреми нормативних аката, организацији манифестација туристичког карактера, сарадњи са ресорним министарством, Туристичком организацијом Републике Српске, Туристичком организацијом Бијељина, као и остали послови, проводе се у оквиру дјелокруга рада шефа Одсјека за привреду.

Законом о туризму дефинисане су надлежности органа јединице локалне самоуправе, у нашем случају Одјељења за привреду и пољопривреду; око издавања рјешења којим се одобрава обављање туристичке дјелатности на њеном подручју. Под туристичком дјелатношћу у смислу поменутог закона, сматра се пружање услуга: туристичких (путничких) агенција, туристичких водича, туристичких пратилаца, туристичких аниматора, услуга у сеоским домаћинствима, услуга у вјерском, конгресном, здравственом, спортском, ловно-риболовном и осталим облицима туризма, као и активности грађана у оквиру туристичке дјелатности. Туристичку дјелатност могу да обављају привредна друштва, друга правна лица, предузетници и физичка лица, уколико испуњавају услове који су утврђени Законом о туризму.

Ступањем на снагу Правилника о разврставању, минималним условима и категоризацији угоститељских објеката¹⁹ из 2005. године и Правилника о условима за пружање услуга у апартманима, собама за изнајмљивање и кућама за одмор²⁰ из 2010. године, поступак којим се утврђује испуњеност услова за разврставање објеката приватног смјештаја у одређену категорију спроводи комисија надлежног органа локалне самоуправе, чији се чланови бирају из реда запослених на пословима туризма и угоститељства, док је предсједник комисије из туристичког и угоститељског сектора.²¹

Остале активности Одјељења за привреду и пољопривреду односе се на: учествовање у изради предлога Одлуке о радном времену угоститељских објеката, давање сагласности на продужење радног времена угоститељских објеката, учешће у организацији и посјети сајмовима туризма, сарадњи са другим институцијама, удружењима грађана и појединцима у циљу унапређења квалитета туристичке понуде општине Бијељина.

¹⁹ Правилник о разврставању, минималним условима и категоризацији угоститељских објеката објављен је у "Службеном гласнику Републике Српске", бр. 13/05, уз касније измјене и допуне у "Службеном гласнику Републике Српске", бр. 62/05, 76/06, 35/08 и 6/09.

²⁰ Почетком септембра 2010. године донесен је Правилник о условима за пружање услуга у апартманима, собама за изнајмљивање и кућама за одмор ("Службени гласник Републике Српске", бр. 85/11).

²¹ Врсте објеката приватног смјештаја за који се одређује категоризација од стране ове комисије су: апартмани, собе за изнајмљивање, куће за одмор и кампови.

У стварању повољног амбијента за развој туризма локална заједница има кључну улогу, чије се претпоставке односе на²²:

- израду стратегије развоја на нивоу локалне средине, општине, односно града;
- усвајање политике развоја;
- постојећи ниво просторне уређености и функционалног развоја;
- социо-економску развијеност;
- културни амбијент;
- спознају локалног становништва о могућностима туристичке привреде.

Улога локалних органа власти, привредних субјеката, институција културе и образовања, владиних и невладиних организација и удружења, претпоставља одговоран однос према основним вриједностима, здравом животу и животној средини, а све то кроз унапређење квалитета животног простора, као претпоставку одрживом туризму.

5.2. Туристичка организација Бијељина

За послове промоције и унапређења туристичких вриједности општине Бијељина, а у складу са одредбама важећег Закона о туризму, Скупштина општине Бијељина донијела је Одлуку о оснивању Туристичке организације Бијељина (бр. 01022 – 30/03 од 02.10.2003. године). На челу Туристичке организације је директор, чији рад контролише петочлани Управни одбор.

Актом о оснивању Туристичке организације, Општина Бијељина је утврдила и програм рада Туристичке организације. Туристичка организација Бијељина сваке године доноси план рада и активности, као и финансијски план за период од годину дана, а такође подноси извјештај о раду за предходну годину Скупштини општине Бијељина.

Туристичка организација обавља сљедеће послове:

- унапређивање и промоција туризма општине Бијељина,
- сарадња и координација са привредним субјектима који обављају туристичку дјелатност, ради заједничког договарања, утврђивања и спровођења политике развоја туризма и његове промоције у оквиру стратегије развоја општине,
- промоција и организовање културних, умјетничких, спортских и других скупова и манифестација које доприносе развоју туристичке понуде општине Бијељина,
- израда програма и планова промоције туризма у складу са стратегијом промоције туризма и програмских активности ТОРС-а,
- обезбјеђивање и израда информативно-пропагандног материјала којим се промовишу туристичке вриједности општине (штампане публикације, аудио и видео промотивни материјал, промоција путем веб портала, сувенири, презентације),
- организовање акција у циљу очувања туристичког простора, унапређивања туристичког округа и заштите животне средине,
- реализовање програма боравка студијских група, пружање осталих сервисних информација и услуга туристима,
- прикупљање и обрада свих врста туристичких показатеља и информација,
- подстицање и организовање активности усмјерених на заштиту и одржање културно-историјских споменика и других материјалних добара од интереса за туризам и њихово укључивање у туристичку понуду,
- оснивање туристичко-информативних центара,
- сарадња са удружењима, невладиним организацијама из области туризма, као и са другим туристичким организацијама у Републици, надлежним органом општине и сл.

²² Стратегија развоја туризма Републике Српске за период 2011-2020. године, Бања Лука 2011. стр. 124

5.3. Привредна комора

Подручна привредна комора Бијељина (у даљем тексту: Комора), као дио јединственог коморског система Републике Српске је невладина, самостална, стручно-пословна организација, независна и непрофитна јавно-правна асоцијација привредних субјеката и привредних асоцијација чије је сједиште на подручју дјеловања Коморе.

Чланови Коморе су: привредна друштва, банке, осигуравајућа друштва и друге финансијске организације које обављају привредну дјелатност у Републици Српској, односно на подручју Коморе. Чланство у Комори правна лица стичу уписом оснивања у судски регистар.

Комора подстиче развојне процесе на свом подручју дјеловања водећи рачуна о укупном развоју и јединственим интересима привреде Републике Српске. У заступању интереса привреде према органима законодавне и извршне власти Комора дјелује преко органа и тијела Привредне коморе Републике Српске.

Чланови Коморе се организују у гранске савјете по претежној дјелатности коју обављају, према важећој номенклатури. С тога у оквиру Коморе на подручју општине Бијељина **дјелује** Савјет за туризам и угоститељство, чији је основни циљ заступање и промоција заједничких интереса струке пред државним и другим тијелима, те развој и унапређење дјелатности туризма и угоститељства. Активности Савјета за туризам и угоститељство усмјерени су на остваривање циљева који ће задовољити чланице и пружити им још квалитетнију и бржу услугу.

Задачи Савјета за туризам и угоститељство:

- Анализирање развијености, организованости и резултата пословања у области туризма и угоститељства уз предлагање мјера за побољшање истог,
- Праћење законске регулативе из подручја туризма и угоститељства, те давање приједлога, мишљења и препорука у вези измјена и допуна постојећих прописа, као и доношење нових прописа на нивоу РС, као и учествовање у процесу хармонизације правне регулативе на нивоу БиХ,
- У складу са програмским циљевима и задацима Коморе сарадња са Владом и ресорним министарством, научним институцијама, Удружењем послодаваца, Синдикатом и сл. институцијама у стварању повољније привредне климе, активно учешће у социјалном дијалогу,
- Сарадња са европским институцијама и коморама у домену едукације чланица за процес стабилизације и придруживања ЕУ, као и учешћа у заједничким пројектима и изласка на ино тржиште,
- Промовисање туристичких и угоститељских потенцијала у оквиру Пројекта „Наше је боље“ – произведено у Српској,
- Прикупљање, обрада различитих података за потребе наших чланица,
- Истраживање тржишта и подстицање домаћих предузећа на тражење нових тржишта,
- У складу са програмским радом Коморе организујемо наступ чланица из ових области на домаћим и иностраним сајмовима,
- Организација семинара и осталих стручних скупова из дјелатности везаних за рад предузећа из овог Савјета,
- Израда брошура и осталих информативних материјала са основним подацима о чланицама, с посебним акцентом на представљање туристичке понуде Републике Српске,
- Сарадња са сличним удружењима/савјетима у коморама БиХ и окружењу.

5.4. Одрживи развој туризма Бијељине као туристичке дестинације

Савремени приступ планирању и стратегијама развоја почива на интегралном планирању, а обухвата три димензије развоја: просторно-еколошку, економску и друштвену. Одрживи развој подразумијева елиминацију конфликта развоја и успоставу одговарајућег система управљања. У вези с тим, одговарајућа дефиниција модела имплементације представља изузетно важан дио стратегије.

Филозофија одрживог развоја заснива се на принципу интергенерацијске једнакости, а одрживи развој захтијева усклађеност између привредног раста, социјалне правде и здраве животне средине. Ако се овај принцип не поштује тада штете у животној средини учињене данас, прелазе на сљедећу генерацију и угрожавају општи и грански развој, па и развој туризма. Дакле, усклађен привредни раст подразумијева умјерено искоришћавање природних ресурса. Социјална правда задире у етичке проблеме, али она има и политичку конотацију. Социјална правда као категорија одрживог развоја данас се не може посматрати као тежња за успоставом социјалне једнакости, већ као тежња балансираног развоја, не само у име повлашћених класа или нација већ и између постојеће генерације и сљедећих генерација. Здрава животна средина подразумијева одрживи развој, и у оквиру њега одрживост туризма, а подстицање таквог развоја значи адекватан однос према животној средини.

Развој туризма осим позитивне, има и негативну страну. Просторни аспекти туризма у контексту осталих развојних процеса, нарочито привредних, остављају мање или веће посљедице у животној средини.

Одрживим се сматра сваки вид туризма који трајно доприноси унапређењу и заштити животне средине, културних вриједности, природних и друштвених ресурса и интегритета локалне заједнице.

Примјена концепта одрживог туризма подразумијева рестриктивнију стратегију у планирању и управљању развојем оних подручја која имају релативно очуване природне и друштвене туристичке ресурсе и значајне или ограничене природне ресурсе, ради превенције њихове деградације усљед негативних утицаја туристичког развоја. Нешто блажа стратегија одрживог туризма примјењује се у планирању и управљању развојем оних подручја која су одређена изразито антропогеним факторима (градски и индустријски центри, изграђене атрактивности и слично).²³

Концепција одрживог развоја туризма подразумијева сљедеће сегменте:

- Висококвалитетан туристички производ који задовољава потребе садашњих туриста, уз истовремено очување туристичких ресурса за будуће генерације;
- Унапређење квалитета животне средине и очување природних и културних ресурса, вриједности и добара;
- Економски развој, социјални интегритет и унапређење квалитета живота локалних заједница на дестинацијама;
- Унапређење и очување културног идентитета туристичке дестинације;
- Профит од туризма и у туризму.

Концепт одрживог развоја у туризму је посебно значајан, јер је ријеч о сектору који највише зависи од атрактивности туристичких дестинација које се ослањају на природну

²¹ Weaver D. (2006), *Sustainable Tourism: Theory and Practice*, Elsevier Ltd. Oxford, стр. 19-20

средину и културно наслеђе. У процесу планирања туристичког развоја који задовољава садашња и будућа очекивања туриста, локалне заједнице морају разумјети главне туристичке трендове на глобалном нивоу. С тим у вези проф. Бакић истиче: "Треба бити свестан чињенице да ће бити све више оних потенцијалних туриста који ће бити спремни да плате и врло високу цену, али за уникатно, добро очувано и незагађено окружење (тј. у природном и друштвеном погледу очувану и незагађену дестинацију)."²⁴

Загађења животне и антропогене средине манифестују се на различите начине:

- уништавањем или деградацијом атрактивних предјела
- нарушавањем еколошког оквира биљних и животињских врста
- девастацијом споменика културе
- неадекватним и неодговорним односом учесника у туристичком промету према животној средини .

Заједничка питања корисника животне средине:²⁵

- намјена простора
- интензитет коришћења простора
- одговорност учесника у простору
- правни аспекти планирања, кориштења и заштите простора
- политике развоја и сл.

Како би се успоставио модел одрживог развоја туризма у РС неопходно је:

- успоставити систем интегрисаног управљања природним ресурсима
- обезбиједити активно учешће у стварању туристичког производа свих заинтересованих страна, посебно локалних заједница
- омогућити креативност свим учесницима у туризму
- омогућити модел јавног и приватног сектора
- подстицати развој туристичког производа на нивоу МТО и сл.

У досадашњем развоју општине Бијељина није се слиједио принцип одрживости.

„Трошење“ природе је неравномјерно:

- у дијелу прекомјерног претварања пољопривредног у грађевниско земљиште,
- екстензивно просторно ширење насеља,
- градња уз пут,
- угрожености издана топле воде у Дворовима и извора воде за пиће због изградње стамбених и привредних објеката.

Одрживи развој туризма је могуће остварити само уколико се потребе досадашње генерације задовољавају на начин да се не угрозе могућности једнаког задовољења тих потреба и генерацијама које долазе.

С обзиром да угрожавање дугорочно одрживог економског развоја допире из правца:

- природе и
- друштва,

два су захтјева које је потребно испунити:

- зауставити досадашње масовно уништавање природних ресурса и користити их до степена њиховог одрживог (садашњег) нивоа,

²² Бакић О. (2002), *Маркетинг менаџмент туристичке дестинације*, Економски факултет Београд, стр.45

²⁵ Стратегија развоја туризма Републике Српске за период 2011-2020. године, Бања Лука 2011.

- зауставити и смањивати социјалне, територијалне и сваке друге разлике уз пораст социјалне солидарности.

Најопштије речено, захтјев за остварење одрживог развоја заправо је захтјев за уравнотежење цивилизацијског напредовања (привреда, друштво) и способности природних ресурса да се регенеришу.

То је заправо захтјев за увођењем међугенерациске одговорности у привредном развоју. Ријеч је о потреби усаглашавања међугенерациских интереса гдје данашње генерације не би смјеле својим развојем да одузимају развојне могућности генерацијама које долазе.

Продужи ли се према старом моделу економског развоја, заснованог на: агресивности над природом и порасту социјалних, територијалних и других разлика, убрзо ће се ући у стање економске неефикасности, односно властите биолошке угрожености.²⁶

Урбанизација и велика концентрација становништва у градском подручју Бијељине и у већим насељеним мјестима, довели су до различитих проблема урбаног загађења. Имајући у виду проблеме у области заштите квалитета животне средине, Скупштина општине Бијељина усвојила је Локални еколошки акциони план (ЛЕАП), као важан стратешки документ из области заштите животне средине. ЛЕАП обухвата утврђивање визије заједнице, процјену стања животне средине, одређивање приоритета, утврђивање најпогоднијих стратегија за отклањање проблема и спровођење акција које ће довести до побољшања животне средине.

Као приоритетне активности заштите животне средине наводе се:²⁷

- заштита вода
- управљање отпадом
- заштита ваздуха
- заштита земљишта
- управљање простором
- рјешавање проблема амброзије
- заштита од буке.

Скупштина општине Бијељина усвојила је у децембру 2011. године локални План управљања отпадом општине Бијељина (2011-2016. година.)

6. ПРОМОЦИЈА ТУРИСТИЧКЕ ПОНУДЕ

6.1. Информисање и маркетинг активности на нивоу дестинације

Туристичка организација Републике Српске (ТОРС) је јавна установа, основана од стране Владе Републике Српске са основним циљем промоције туристичких дестинација Републике Српске, путем домаћих и међународних сајмова туризма, туристичких берзи, манифестација, штампаног промотивног материјала, путем веб презентације, директног контакта са медијима али и кроз бројне друге активности.

У оквиру својих промотивних активности Туристичка организација презентује све туристичке производе, дестинације и атрактивности у свим дијеловима Републике Српске, па

²⁶ Стратегија развоја општине Бијељина до 2015. године, Бијељина 2007., стр. 15-16

²⁷ Локални еколошки акциони план – ЛЕАП, Општина Бијељина, 2008.

самим тим и туристичку понуду општине Бијељина. Према евиденцији ТОРС-а, у Републици Српској данас постоји 31 локална Туристичка организација града/општине и једна општинска ТО која је тренутно у фази оснивања.

Један од видова промотивних активности ТОРС-а, су сајамски наступи, на којима заједничким изложбеним простором са ТОРС-ом, готово редовно, туристичку понуду презентује и Туристичка организација Бијељина. Поред заједничке организације сајамских наступа са представницима ТО Бијељина, треба истаћи сарадњу са осталим субјектима из Бијељине који су директно или индиректно везани за туризам (Етно село „Станишићи“, ресторан „Ловац“ и Бања „Дворови“). На досадашњим сајамским наступима, свакако највећи акценат стављен је на промоцију формираних туристичких производа општине Бијељина, који заузимају значано мјесто на туристичкој мапи Српске, а то су: Етно село „Станишићи“, Бања „Дворови“, вјерски туризам и традиционалне манифестације које привлаче велики број учесника, али и посјетилаца.

Туристичка понуда Бијељине и осталих општина у Републици Српској представљена је на званичној веб презентацији ТОРС-а www.turizamrs.org. Осим општих података о Бијељини, наведене су и туристичке атрактивности, културно-историјско наслеђе, смјештајни капацитети, корисне информације (агенције, удружења и друштва, угоститељство...), манифестације, као и све актуелне новости и дешавања у туризму овога дијела Српске.

Туристичка организација Републике Српске бави се и издавачком дјелатношћу. Наиме у досадашњем раду, штампан је велики број промотивних туристичких брошура, у оквиру којих је представљена комплетна туристичка понуда Републике Српске и туристичка понуда према појединим типовима туризма. Свакако, у свим овим промотивним материјалима, значајан простор посвећен је и туристичкој понуди општине Бијељина.

Главни носилац информативних и промотивних активности на подручју општине Бијељина је Туристичка организација Бијељина, основана 19.02.2004. године. Туристичка организација налази се на адреси Трг Краља Петра I Карађорђевића број: 9. Колектив чини: директор и шест стално запослених радника, од којих је један са средњом стручном спремом, пет са високом и један са звањем магистра. Из области туристичке струке је један запослен (дипломирани туризмолог). Активно знање енглеског језика посједују два упосленика.

Туристичка организација Бијељине већ двије године покушава да изнађе рјешење да оформи продавницу сувенира у оквиру које би био и туристички инфо пулт. Закључак је да је управо простор у коме се сада налази Туристичка организација Бијељина идеално рјешење за то, а морало би се изнаћи ново рјешење за канцеларије Туристичке организације. С обзиром да Туристичка организација Бијељине поседује и значајан број умјетничких слика, са двије умјетничке колоније одржане прошле и ове године, ове просторије би биле идеалне за сувенирницу.

Туристичка организација Бијељине у почетку свога рада због недовољних средстава која је добијала, није издала ниједну брошуру. Међутим, у протеклих 2-3 године, ситуација се у том смислу знатно поправила па је Туристичка организација Бијељина издала сљедеће брошуре и публикације:

- Туристички водич кроз Семберију (издање на српском и енглеском језику)
- План града са галеријом слика са манифестацијама које организује или учествује у организацији Туристичка организација Бијељина
- Серију разгледница Бијељине – 6 врста

- Брошуру са галеријом слика старе Бијељине и музичким CD-ом „Најљепше пјесме из Семберије“ у извођењу ансамбла „Бисерница“
- DVD „Бијељина коју волим“ (издање на српском и енглеском језику).

Од осталих промотивних материјала које је урадила Туристичка организација Бијељина споменућемо:

- Рекламна кеса (добила признање на сајму туризма у Новом Саду за најбољи дизајн)
- Календари, рекламне оловке, роковници, упаљачи, кишобрани итд.

Услуге које за сада пружа Туристичка организација Бијељина су дочек: туриста који долазе у Бијељину и организовано разгледање града и околине, посјета манастирима Тавна, Драгаљевац, Василије Острошки, посјета Бањи "Дворови" и одлазак у Етно село „Станишићи“, као и услуге водичке службе.

У току су припреме на изради базе података о туристичкој понуди Бијељине, која би обухватала:

- Природне и културне изворе, спортске и традиционалне догађаје.
- Туристичке услуге посјетиоцима
- Тренутно стање постојећих туристичких ресурса и туристичких услуга у Семберији.

Туристичка организација Бијељина посједује своју званичну веб страницу на интернету (www.bijeljinnaturizam.org), која се редовно одржава и храни новим подацима, фотографијама итд. На страници постоји више линкова који могу бити корисни посјетиоцима сајта. Осим тога, електронски приступ Туристичкој организацији могуће је остварити и путем званичног сајта општине Бијељина (www.sobijeljina.org).

Оглашавање је заступљено путем писаних изјава за штампане медије и гостовањем у емисијама разних колажних тема које имају додир са радом Туристичке организације.

Сајмови на којима се појављује Туристичка организација Бијељина су:

- Сајам туризма Београд
- Сајам туризма, лова и риболова „Лорист“ Нови Сад
- Сајам привреде и пољопривреде „Интерагро“ Бијељина
- Сајам привреде и пољопривреде Модрича
- Сајам привреде Дервента
- Сајам туризма Бања Лука
- Сајам туризма Ниш
- Сајам туризма Крагујевац
- Сајам туризма Крушевац.

На већини сајмова Туристичка организација Бијељина наступа самостално док само на неколико, наступа са осталим излагачима а то су:

- Сајам привреде и пољопривреде „Интерагро“ Бијељина са Општином Бијељина
- Сајам туризма у Бањој Луци са Туристичком организацијом Републике Српске
- Сајам привреде у Брчком са Привредном комором
- Сајам туризма Познан (Пољска).

На штанду Туристичке организације Бијељина на свим сајмовима се врши промоција хране и пића, као и излагање сувенира, захваљујући љубазности разних привредних субјеката наше општине и удружења грађана и појединаца.

О сваком догађају који организује или у ком учествује Туристичка организација Бијељина, писана информација се доставља писаним и електронским медијима: БН телевизији, Слобомир телевизији, НТВ Арена, ИН телевизији, РТРС, Хит телевизији, Пан радију, радију Даш, Бобар радију и новинама – Глас Српске, Блиц и Семберске новине.

Туристичка организација Бијељина развија добру сарадњу са: Туристичком организацијом Републике Српске, општинским Туристичким организацијама у Републици Српској, Туристичким организацијама у Србији. Сарадња са невладиним организацијама своди се углавном на логистичку помоћ од стране Туристичке организације (пропагандни материјал и брошуре о Бијељини за њихове потребе, учешћа на неким манифестацијама заједно са Туристичком организацијом Бијељина и преузимање њихових трошкова). Сарадња са туристичким агенцијама из Бијељине усмјерена је на заједничке активности око промоције туристичких потенцијала Бијељине.

Пројекат који је Туристичка организација успјешно реализовала је „Умјетничка колонија“ организована у Броцу и Бијељини. То је свакако и промоција и корак у сврху развоја и презентације сеоског туризма на подручју Општине Бијељина те функције руралног становништва у овој области. Туристичка организација Бијељина кандидовала је пројекат "Умјетничка колонија – Бродац, Дворови, Бијељина" за 2012. годину код Министарства трговине и туризма у Влади Републике Српске.

Туристичка организација Бијељина финансира се искључиво из Буџета Скупштине општине Бијељина и донација.

Туристичка организација Бијељина је врло често у прилици да врши посредовање у пружању туристичких услуга јер се на адресу Туристичке организације Бијељина врло често јављају туристи са разних страна, а највише из Србије тражећи услуге резервације смјештаја или организовање ручка у бијељинским ресторанима. Све ове услуге као и сервисне информације Туристичка организација Бијељина врши без накнаде, а у циљу пружања што боље услуге туристима који посјећују наш град.

6.2. Начин продаје

Полазећи од тога да је највећи број туристичких посјета Бијељини индивидуално организован, директна продаја (путем рецепције, телефоном или писаним упитима) представља најмасовнији облик продаје туристичког производа. Осим тога, на овај начин пружаоци услуга смјештаја превазилазе проблем малог броја заинтересованих посредника у продаји. Резултати проведене анкете указују да чак 52% анкетираних користи директну продају, а затим продају преко властитих резервационих система – 24%. Туристичке агенције као канал дистрибуције користи 19% анкетираних, а свега 5% продају производа врши преко организатора путовања.

Послове рецептивног туризма обављају само двије туристичке агенције у граду. Када је ријеч о иностраним резервационим сајтовима, преко њих још увијек није могућа директна резервација у смјештајним капацитетима Републике Српске.

Савремене промјене на туристичком тржишту захтијеваће и нове облике дистрибуције туристичког производа намијењеног иностраним туристима, путем нових видова продаје, заснованих на информационој и комуникационој технологији. Ово прије свега подразумијева ширу примјену централних резервационих система и Интернета.

Када је у питању продаја домаћим туристима, директна продаја ће и даље бити доминантна. Она може бити заступљена у већој мјери групно организованим туристима – спортским удружењима, образовним установама, привредним субјектима, институцијама и осталим облицима организовања.

7. АНАЛИЗА КОНКУРЕНТНОСТИ

7.1. Конкурентска предност дестинације

Конкурентност дестинације представља њену способност да успјешно конкурише главним ривалима у свијету, стварајући богатство изнад просјека и да то временски одржава, уз најмању друштвену и еколошку цијену.²⁶ У конкурентној туристичкој дестинацији остварени резултати су изнад просјека, лако се долази до нових инвестиција, а квалитет живота домаћег становништва је на високом нивоу.

У ери глобализације свјетске економије, једини могући опстанак туристичке индустрије (па тиме и туристичке дестинације) јесте у међусобном повезивању на свим нивоима. Стога, примјена концепта кластера на туристичкој дестинацији омогућава њен економски просперитет. Туристичка дестинација може успјети на међународном туристичком тржишту само уколико иза самог политичко-географског појма стоји професионално обликован туристички производ и на бази цјеловитог ланца вриједности, изграђено искуство институције кластера. Поред тога, конкурентност се гради унутар туристичког кластера, јер се и "туристичко искуство" догађа на дестинацијама. Управо на тим локалитетима треба узграђивати конкурентски ланац вриједности који чини "туристичко искуство". Само на тим микролокацијама могуће је изводити конкурентске активности које су различите од ривала и само на њима се туристичка индустрија суочава са позитивним, односно негативним утицајима властитог дијаманта конкурентности.

Основни модел пословања на туристичкој дестинацији уз помоћ кластера јесте повезивање економије мањих предузећа из двије или више регија, са циљем обезбјеђивања конкурентности у наступу на другим тржиштима. Користећи комуникације, технологију и улагања локалних инпута са више различитих кластера, туристичке дестинације развијају своје пословање и позиционирају се глобално. На тај начин се и привредни субјекти који дјелују у оквиру кластера, брже развијају, а економија дестинације остварује конкурентске предности у односу на друге.

У земљама у транзицији кластерски приступ је врло слабо или готово никако развијен. Још увијек није извршена регионализација у складу са европским стандардима, а присутан је врло низак ниво комуникација и сарадње између различитих нивоа власти, што утиче на непостојање адекватне политике која ће подржати развој кластера. Слична је ситуација и са финансирањем туристичких кластера, јер су у транзиционим привредама финансијске институције и финансијско тржиште слабије развијени и присутан је висок ризик код улагања. Функцију финансирања преузела је држава, било самостално, било уз помоћ развојних финансијских институција (нпр. Свјетска банка, Европска банка за обнову и развој).

Обезбиједити конкурентску предност дестинације није нимало лак посао. Конкурентност захтијева стратегије засноване на знању, познавање потрошача, квалитетну сарадњу међу предузећима туристичке и друге привреде, конструктиван однос јавног и

²⁶ UNWTO *студије* – Туристички преглед бр. 5, 2006, стр. 37.

приватног сектора. Конкурентске предности дестинације налазе се у њеној способности да нађе мјесто у туристичком сектору, да га брани и одржава, или да га чак преусмјери у своју корист. Да би била успјешна, туристичка дестинација мора да понуди тржишту већу вриједност од својих конкурената за исте напоре које улажу туристи - или исту вриједност за мање напора. Другим ријечима, дестинација остварује своју конкурентску предност активностима које су усмјерене да се чини исто што и конкуренти, чак и боље од њих, као и да се чини оно што не чине остале дестинације²⁹.

Конкурентност туристичке дестинације се заснива на ставу да су искуство и доживљаји које стиче туриста на дестинацији фундаменталан производ у туризму. На основу те констатације произилази да је конкурентска борба у туризму усмјерена на дестинацију. Свакако да је конкурентност присутна и међу самим предузећима у области туризма, али је она зависна од избора који чине туристи приликом избора дестинације.

7.2. Конкурентност Бијељине као туристичке дестинације

Да би се анализирао конкурентност Бијељине као дестинације у туризму, неопходно је исту сагледати у контексту конкурентности Републике Српске на међународном тржишту и њен положај у односу на конкурентске дестинације.

Република Српска се налази у окружењу туристички развијенијих земаља, прије свега Хрватске и Црне Горе. Уколико се туристичка развијеност посматра кроз број туристичких ноћења (56 милиона у 2008. години), Хрватска спада у ред развијенијих туристичких земаља, са 13 ноћења по становнику. У ову групу спада и Црна Гора са 7,3 милиона ноћења, односно 12 ноћења по становнику. Са оствареним бројем ноћења од 7,5 милиона, односно 0,98 ноћења по становнику, Србија спада у неразвијене туристичке земље. Република Српска, са свега 0,62 милиона ноћења у 2008. години, односно 0,57 милиона ноћења у 2010. години далеко заостаје за земљама из окружења.³⁰

Препознатљиве туристичке вриједности поменутих конкурентских земаља и у наредном периоду ће бити посјећиване од стране туриста из Републике Српске. У том контексту, носиоци туристичке политике и креатори туристичког производа морају уложити напор у развијању специфичне туристичке понуде за домаће туристе. Ово се прије свега односи на бањски, сеоски и планински туризам, као могућност упражњавања тзв. "другог одмора". Осим тога, транзитни туристички правци кроз Републику Српску према дестинацијама из окружења, пружају могућност развоја транзитног туризма.

Према Портеру, економску конкурентност одређују четири основне карактеристике туристичке дестинације: туристичке компаније и ривалитет, услови тражње, сектор понуде и фактори производње. У наредном прегледу дајемо оцјену сваке од њих, како бисмо одредили конкурентност Бијељине као туристичке дестинације:

1. Туристичке компаније и ривалитет

- Мали број смјештајних капацитета високе категорије,
- Смјештајни капацитети средње категорије су највише заступљени,
- Непостојање категоризације алтернативних смјештајних капацитета,
- Недостатак инвестиција за побољшање квалитета понуде,

²⁹ Вујић, Т. (2008): "Унапређење тржишног наступа дестинације у циљу вођења ефикасније туристичке политике", докторска дисертација, Универзитет Сингидунум Београд, Департман последипломских студија, стр.125-128

³⁰ Стратегија развоја туризма Републике Српске за период 2011-2020. године, Бања Лука 2011.

- Неадекватни смјештајни капацитети за бањски туризам,
- Непотпуна понуда за *wellness* програм,
- Недостатак сарадње хотелског сектора, организатора путовања и туристичких агенција,
- Недостатак сарадње јавног и приватног сектора,
- Недостатак стручног кадра у туризму,
- Непотпуна и неафирмисана понуда сеоског туризма.

2. Услови тражње

- Недостатак имиџа и позиционирања туристичког производа у свијести потрошача,
- Недостатак информација о туристичком производу Бијељине (бања, манифестације, сеоски и излетнички туризам),

3. Сектор понуде

- Недовољно улагање у бањски туризам,
- Недостатак едукација туристичких радника,
- Недостатак допунских садржаја за бањски и сеоски туризам,
- Недостатак туристичке сигнализације
- Недостатак туристичко-информативног центра
- Недостатак средње угоститељске школе
- Непостојање званичног сувенира
- Врло мали број специјализованих продавница са локалним сувенирима, рукотворинама и сл.

4. Фактори производње

- Доступност дестинације ваздушним саобраћајем је удаљена
- Непостојање жељезничког саобраћаја,
- Недостатак јавног туристичког превоза,
- Низак ниво квалитета јавног саобраћаја,
- Недостатак специјализованих водича,
- Још увијек некавалитетан систем заштите животне средине, културних и природних ресурса.

Конкурентска предност Бијељине као туристичке дестинације треба да се заснива на повећању квалитета производа и услуга, понудом производа заснованих на властитим вриједностима, попут културног наслеђа, локалне гастрономије, манифестација, трговине, потенцијалима бањског и сеоског туризма. С тим у вези, приоритетне активности би биле: повезивање са кључним организаторима путовања на европском тржишту, унапређење ресторатерских услуга, трговине, забаве, ревитализација смјештајних капацитета, јача промоција, едукација туристичких радника, специјализованих водича.

8. ТУРИСТИЧКИ ПОТЕНЦИЈАЛИ И АКТУЕЛНА ТУРИСТИЧКА ПОНУДА

Туризам је скуп односа и појава које произлазе из путовања и боравка посјетилаца неког мјеста, ако се тим боравком не заснива стално пребивалиште и ако с таквим боравком није повезана њихова пословна дјелатност. Обухвата рекреацију, путовање и одмор.

Туристичка кретања се дијеле на врсте и специфичне облике туризма. Врсте туризма дефинисане су одређеним критеријем, нпр. према трајању боравка туриста (боравишни, викенд и излетнички туризам), специфични облици туризма обиљежени су специфичним

туристичким мотивом који посјетиоце привлачи у тачно одређене дестинације, нпр. лов - ловни туризам. Специфични облици туризма оријентисани су на мање (дефинисане) сегменте туристичке потражње, а настали су као супротност масовном туризму. Специфични видови туризма: културни туризам, екотуризам, етно туризам, сеоски туризам, градски туризам, научички туризам, конгресни туризам, здравствени туризам (рехабилитациони –бањски туризам), вјерски туризам, ловни туризам, риболовни туризам, натуризам, манифестациони туризам (евент туризам), пустоловни туризам итд.

Бијељина као регионални центар Семберије и њена околина су по много чему специфичне у условима развоја, гледано из перспективе развоја Босне и Херцеговине као цијелине. Једна од специфичности Бијељине је најмање ратно оштећење у Босни и Херцеговини што представља предност у односу на друге градове. Друга специфичност је у структури туристичких потенцијала и ресурса, која је најслабија у компарацији са другим регијама, јер су Бијељина и околина биле житница Босне и Херцеговине оријентисане искључиво на пољопривреду. Трећа специфичност је Етно село "Станишић" које је за кратко вријеме постало европска туристичка дестинација коју, незванично, посјети 600.000 туриста за годину дана.

Какви су видови туризма заступљени у општини Бијељина и њихове перспективе даљег развоја објаснићемо у даљем тексту.

8.1. Бањски туризам

Бање су ријетка и незамјенљива национална богатства, драгоцјени природни, али и рекреативно-туристички потенцијал, са компаративним предностима европског значаја. Требало би да буду основ развоја туризма, јер су неисцрпни потенцијал и са мало улагања, могу бити велика шанса нашег посрнулог туризма. Стратегија развоја туризма Републике Српске, у наредном десетогодишњем периоду, наглашава да су приоритети развоја туризма Републике Српске бањски и планински туризам који би могли да се развијају у кратком временском периоду и уз мала улагања. Како осталим бањама тако и Бањи "Дворови" потребни су развојни циљеви и конкретне мјере. Неке наше бање, искључиво индивидуалним напором, достигле су неки одређени ниво и представљају смјерницу за улагања и развој осталих бањских и климатских мјеста. У овоме посебно заостаје Бања "Дворови", која се сусреће са доста проблема и препрека у свом даљем развоју да би достигла мјесто које заслужује међу водећим бањама Републике Српске па и шире.

Природне предиспозиције посматране са просторног и физичко-географског становишта и постојећа конфигурација земљишта, указују да Бања "Дворови" има повољан саобраћајно-комуникативни (транзитни) и стратешки (међурегионални положај), односно далеко већи потенцијал у односу на, до сада кориштен. Бања има свој велики паркинг и одлично је просторно распоређен. Саобраћајна повезаност са Бијељином је редовним аутобуским линијама. Налази се у сјевероисточном дијелу Републике Српске између ријека Дрине и Саве, у источном дијелу општине Бијељина. У Бањи се са успјехом лијече: сви облици хроничних реуматских обољења, хроничне гинеколошке болести, лумбоишијалгије,

лумбаго, спондилозе, спондилитиси, све рехабилитационе посттрауматске повреде екстремитета, псоријазе, неки облици екцема, дијабетеса, благе неурозе и хронични гастритис. У оквиру бање налази се хотел “Свети Стефан“ категорисан са двије звјездице, капацитета 120 лежајева, као и хотелским рестораном капацитета до 400 мјеста. У склопу бање је ресторан “Извор“ унутрашњег капацитета до 100 мјеста и баштом од 100 мјеста. Поред хотела, посјетиоци могу да уживају и у комплексу базена пуњених локалном термоминералном водом (75 °С), спортским теренима за тенис, мали фудбал и кошарку, одбојку на пијеску итд. Комплекс базена, који се састоји од једног олимпијског (до 4 м дубине), додатна два базена за одрасле са средњом дубином, два базена за дјецу и комплексом услужних радњи. Током љетног периода базени престављају главно мјесто за расхлађивање већине становништва Бијељине, околних села, као и посјетилаца из Србије, Хрватске и других дијелова Републике Српске и Босне и Херцеговине.

По важећој класификацији основна дјелатност Бање “Дворови“ у Дворовима је:

- Болница и директна медицинска пракса (специјалистичка пракса) са пратећим дјелатностима
- Туристичка дјелатност (дио смјештајних капацитета хотела “Свети Стефан“ – комплекс базена са спортским теренима)
- Угоститељска дјелатност – ресторан “Извор“.

Укупан асортиман услуга Бање “Дворови“ може да се подијели у неколико група. У прву групу спадају услуге које се пружају у хотелу “Свети Стефан“ а то су: ноћење са доручком, туристички пансион, стандардна и полуинтензивна њега, физиотерапија, комплетне медицинске услуге и минерална купка.

Другу групу услуга чине ђачке екскурзије, једнодневни излети у чију цијену је урачунат ручак у ресторану хотела, коришћење отворених базена и спортских терена.

У трећу групу спада дневно коришћење базена за дјецу и одрасле, а поред тога организују се свадбе, крштења, семинари, симпозијуми, презентације, матурске вечери и сл. Под јединственим услугама које Бања “Дворови“ пружа, издвајају се услуге у физиорехабилитационом програму одјељења рехабилитације. Конкретно, ради се о лијечењу обољења локомоторног апарата изазваних реуматизмом, посттрауматских обољења, обољења периферних нерава, оштећења периферног и централног моторног неурона, оштећења након можданог удара и урођених и стечених деформитета локомоторног апарата код дјеце.

Здравствени туризам се развио од бањског туризма који је базиран на термалним изворима и љековитом потенцијалу минералних вода. Пратећи дефиницију ESPA-e (The European Spas Association) ријеч “бања” значи “минерални извор” или “љековито мјесто гдје постоји минерални извор”. Суштина појма је у расположивости тих локалитета да осигурају одговарајућу, не само туристичку већ и здравствену инфраструктуру и садржај за боравак гостију који их посјећују са сасвим одређеном намјеном.

Постоје три форме здравственог туризма:

- Лјечилишни
- Куративни
- Wellness

Лјечилишни значи само лијечење и један вид опоравка, куративни представља рехабилитацију, док је wellness усмјерен на оно што значи у здравом тијелу здрав дух, односно добро стање тијела и духа. Услуге које се пружају су различите за сваки од тих сегмената.

С обзиром да је Бања “Дворови“ богата термоминералном водом која представља, изузетно добру подлогу за развој wellness-а, требало би да се обезбиједи добар wellness програм који обухвата четири елемента:

- Тјелесну активност
- Здраву исхрану
- Духовне активности
- Личну релаксацију.

Захтјеви wellness гостију су усмјерени на обиман пакет услуга који укључује: физичку активност, његу љепоте, удраву исхрану, дијетални начин исхране, релаксацију и менталну активност кроз едукацију. У Бањи “Дворови“ би требало да се оформе викенд пакет аранжмани који обухватају овакав вид понуде са више врста релаксационих масажа, физичком активношћу, вегетеријанском и дијеталном исхраном, термоминералном купком итд.

Рекреативни туризам је активни одмор који задовољава потребе гостију који су пролазног карактера или намјенског лјечилишног у жељи за игром, кретањем на сунцу, ваздуху, води. Рекреативни туризам на индиректан начин продужава сезону у времену када гост није у стању да проведе цијели дан на сунцу и у води.

Предност Бање “Дворови“ је што у свом комплексу посједује извор термалне љековите воде коју користи за гријање свих објеката у току зиме као и за загријавање отворених базена у току љетне туристичке сезоне. За гријање простора у Бањи користи се термална вода са својих 75⁰С, што је важно за животну средину, јер се не користе класични извори енергије угља, нафта и дрва. Све ово доказује да је бањски комплекс незагађен и еколошки чист јер нема котларница које испуштају штетне гасове и загађују средину. Бања “Дворови“ се налазе на веома повољном географском положају, у непосредној близини већих градова као што су Београд, Нови Сад, Шабац, Тузла и др. Поред Бање пролази и главни магистрални пут који повезује Републику Српску са Србијом и Хрватском. Бања има најбољи спортско-рекреативни комплекс у регији који се састоји од пет отворених базена и спортских терена за кошарку, рукомет, мали фудбал, одбојку, тенис. Бања се налази у природном амбијенту са доста зелених површина и паркова. Бања посједује стручни медицински кадар који пружа услуге бањског лијечења.

Бањски хотел „Свети Стефан“ посједује само 125 лежајева што је мали број кревета у односу на велике могућности бање. Такође, амортизованост хотела је битан недостатак. Бањи недостаје и затворени базен. Власнички однос у бањи је 100% државна својина. Старосна доб радника и недостатак стручног кадра у области туризма и угоститељства је већи проблем са којим се бања сусреће.

У нашој земљи је веома низак животни стандард што се одражава на све мањи број привредних субјеката који раде. Посљедица свјетске економске кризе такође веома утиче на смањење куповне моћи код становништва. Могућност појаве јаке и лојалне конкуренције, такође, представља велики изазов за Бању “Дворови“, као и могућност појаве стране конкуренције, јер је све више приватних бања у Босни и Херцеговини и Републици Српској. Недостатак финансијских средстава у фондовима са којима Бања послује (Фонд здравственог осигурања, Фонд ПИО и др.) је опасност за даље пословање бање.

8.2. Рурални туризам

Рурална подручја за туризам великог броја земаља, данас представљају веома битан ресурс који треба искористити у наступу на домаћем и иностраном туристичком тржишту. Рурална подручја више нису само база за производњу хране или слабо развијена подручја са којег становништво одлази у потрази за бољим животом. Она треба да постану подручја интензивног интересовања туриста. Једна од могућности укључивања руралних подручја у туристичка кретања јесте њихова трансформација у туристичке дестинације у којима ће одрживи развој туризма бити императив. Оваква улога руралним подручјима у Републици Српској је намијењена и стратегијом развоја туризма у БиХ. Уско повезана са туризмом у руралним подручјима је и производња хране, а прије свега успостављање производње здраве и квалитетне хране која ће бити конзумирана и од стране туриста који бораве на том подручју.

На подручју општине Бијељина постоје значајни предуслови за развој сеоског туризма. Прије свега на лијевој обали ријеке Дрине као и десној обали Саве налази се преко стотину опремљених викендица, које се могу користити за смјештај туриста који уживају у боравку у нетакнутој природи. Пошто је Семберија главна житница и значајан произвођач воћа и поврћа Републике Српске и БиХ, значајан је мотив за агресивнији маркетинг наступ у развоју сеоског туризма и припремању еколошки здраве хране.

Развој сеоског туризма у Семберији почиње проналаском термоминералне воде у Дворовима 1956. године. Лабараторијским испитивањем ове термалне воде, која извире са дубине 1340 метара са температуром 75°C, утврђени су многобројни минерали који имају љековита својства у лијечењу реуматских обољења. Корисници термалне воде су користили смјештај у приватним собама сеоских домаћинстава. Услуге смјештаја и исхране су пружала сеоска домаћинства (око дванаест) у насељу Дворови са укупно 80 лежаја.

Главна туристичка атракција Бијељине у сфери Етно туризма или руралног туризма је “Етно село Станишићи”. На семберској равници је село са десетак кућа, мљекара и колиба пренијетих из Бргула са платоа Звијезде и Романије. Рестаурацијом дрвеног крова-шиндре дат им је аутентичан изглед, а у кућама је покућство које им је вијековима припадало. Куће повезују поплочане камене стазе, а у центру села се налазе два бистра језера. Ресторански дио-коноба у потпуности је опремљен у етно стилу, са менијем традиционалних јела припремљених на огњишту и јелима савремене кухиње. Смјештајни капацитети, иако уређени на најсавременији начин, прате етно ентеријер. Ту се налазе и куће брвнаре за изнајмљивање које пружају осјећај прошлог и удобност садашњег времена. Етно село је за врло кратак период постало туристички бренд Семберије, Републике Српске, Босне и Херцеговине, западног Балкана, Европе итд.

Пројекат ЖЕНЕ НА СЕЛУ – АКТЕРКЕ РАЗВОЈА ТУРИЗМА коју је покренула организација жена “Лара” из Бијељине има за циљ да на подручју општине покрене акцију оснаживања жена на селу за укључивање у развој сеоског туризма и креирања политике подршке и подстицаја за пословне иницијативе и samozapošljavanje жена у области туризма. На овај начин Организација жена „Лара“ као носилац пројекта жели да повећа социјалну укљученост жена на селу у економски развој Општине и утиче на умањење женског сиромаштва.

Интерес руралног становништва за развој сеоског туризма је велики, јер свако домаћинство самостално производи поврће, воће, млијеко итд. Посјетиоцима-туристима омогућено је организовање излета до конобе Станишићи, бање Дворови, манастира Тавне, могућности лова и риболова, јахања. Туристи који зато покажу интересовање могу се укључити и у обављање пољопривредних радова на селу.

8.3. Еко туризам

Термин еко туризам формулисао је Hector Ceballos-Lascuren (мексички архитекта, еколог и међународни консултант за екотуризам) генерални директор Програма за међународни консалтинг у еко туризму (PICE- Program of International Consultancy on Ecotourism) и у IUCN -у (The World Conservation Union) специјални саветник за еко туризам, као и у еко туристичком друштву и Свјетској туристичкој организацији.

Његову дефиницију екотуризма званично је усвојио IUCN на I свјетском конгресу одржаном у Монтреалу 1996.г. (Resolution CGS 1.67 "Ecotourism and Protected Area Conservation"):

ЕКОТУРИЗАМ је еколошки одговорно путовање и посјета у релативно очувана подручја, ради уживања у природи (и пратећим културним одликама - како из прошлости, тако и садашњости) уз унапређење заштите природе, мали негативни утицај посјетилаца и користан активан утицај на локално становништво.

Еко туризам у свјетским размјерама врло брзо постаје најпопуларнији вид одмора. Док је *туризам* усмјерен на дестинације у природи, у суштини, путовање у подручја са лијепом природом, *еко туризам* остварује корист за локално становништво у еколошком, културном и економском смислу (туриста који иде у природу може да посматра птице, али *еко туриста* посматра птице са локалним водичем, одседа у локалном смјештајном капацитету и даје допринос локалној привреди.

"Visitor management" (Управљање посјетиоцима)

Пораст броја посјета заштићеним подручјима и јачање еколошког концепта о важности здраве животне средине, стимулисало је надлежне у државама широм свијета да преузму одговорност о масовној експанзији система заштићених добара.

Термин управљање посјетиоцима мора се третирати стратешки, јер је веома важан у домену управљања заштићеним подручјима, уз врло брз раст броја посјетилаца.

За заштићено подручје важно је да се прецизно зна:

Коју поруку треба пренијети:

- Дефинисати циљну групу за комуникацију
- Мјесто одвијања комуникације (Информациони центри).

Управљање посјетиоцима води ка повећаном учешћу туриста као и подизању њихове свијести у вези заштите природних и културних обиљежја подручја у ком бораве.

Посебна пажња мора се посветити посјетиоцима

- Прије него што дођу у заштићено подручје
- Током боравка у заштићеном подручју
- По напуштању заштићеног подручја.

Неопходно је обезбиједити:

- Погодности за добро туристичко информисање, обучено особље
- Добру интерпретацију примијењену кроз одговарајуће знаке
- Добро конструисане стазе
- Развијену сарадњу са локалном заједницом, НВО.

Екодестинација

Концепт екодестинације је нов и не постоје прецизна упутства. Планирање и управљање дестинацијом треба да покаже користи од екотуризма за одређено подручје и локалну заједницу.

Планирање изградње тзв. екодестинације зависи од социјалних и еколошких фактора, планирања простора, регулативе која спречава нарушавање осјетљивих екосистема, учешће локалне заједнице у процесу развоја комплета стандарда и дуготрајног мониторинга (у том процесу држава има важну улогу).

"Ecolodge" -локални смјештајни капацитет

Сам термин "ecolodge" званично је употребљен на Првом међународном форуму о екосмјештају 1994.г. на Девичанским острвима. Прва књига која садржи дефиницију овакве врсте смјештаја и бави се том темом је Међународни водич ecolodge-а као резултат Међународне конференције одржане у Коста Рики 1995.године.

"Ecolodge" представља врсту туристичког смјештаја који задовољава следеће критеријуме:

- Штити природне и културне компоненте свог окружења
- Током изградње врши минималан утицај на животну средину
- Уклапа се у специфични контекст окружења
- Користи алтернативна, одржива средства у потрошњи воде
- Обезбјеђује пажљиво поступање са смећем и отпадним водама
- Одлично сарађује са локалним становништвом
- Примјењује програме еколошког образовања и васпитања запослених и туриста
- Даје допринос одрживом развоју локалне заједнице кроз истраживачке програме.

Сам екотуризам на подручју Семберије је у зачећу. Тренутно постоји Регионални еколошко-истраживачки центар "Језера – Семберија" који је под управом и заштитом Савеза еколошких снага Бијељине и Одјелења за стамбено комуналне послове и заштиту животне средине Општине Бијељина (практично једини визиторски центар), затим планинарски еко камп и стаза око манастира Тавне, која пролази кроз царство нетакнуте природе дужине око 20 км, али и природни резерват Громижељ, рамсарско (мочварно) подручје које је у претприступном статусу заштићеног подручја (који је својом флором и фауном идентично резервату Засавица у Србији).

Пројекат „Учешће јавности у одговорном управљању животном средином“, коју је реализовало еколошко удружење „Еко пут“ Бијељина, уз помоћ еколошких снага Бијељине, има за циљ формирање еколошке патроле Бијељине. Захваљујући овом пројекту, активно се ради на едукацији локалног становништва и управе у циљу побољшања свијести грађана о потреби одржавања чисте и здраве природе, а у правцу задовољења потреба еко туризма.

Посебни резерват природе "Громижељ"

На територији општине Бијељина, сјевероисточно од града, у Велином Селу на локалитету *Громижељ* у новембру 2008. године евидентирана је и од стране стручњака детерминисана риба *Umbra krameri*, у народу позната као *мргуда*. *Umbra krameri* – мргуда данас је врло ријетка и угрожена врста рибе. У цијелој Европи *Umbra* има статус угрожене врсте и под најстрожим је режимом заштите (EN). На листи је заштићених врста Бернске конвенције Appendix I - Annex I. На подручју Србије *Umbra krameri* трајно је заштићена као природна ријеткост. Настањује мочварне и забарене, вегетацијом богате дијелове вода замуљеног дна. Насељава слив Дунава и Дњепра, забиљежена је у Мађарској, Чешкој и Словачкој, а једина налазишта у окружењу су на Мури у Хрватској и Засавици у Србији. Засавица је 1997. године проглашена за Специјални резерват природе као добро од изузетног значаја за Републику Србију.

Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа је почео мултидисциплинарна истраживања мочваре Громижељ у децембру 2008. године. Теренским истраживањима закључено је да је ово једно од ријетко сачуваних низијских тресетишта који се одликује значајним флористичким биодиверзитетом. На основу теренских истраживања у децембру 2008. године те мају, јуну, августу и октобру 2009. године забиљежено је око 400 биљних врста папрати и голосјемењача. Значајно је напоменути да међу овим врстама има врста од међународног значаја, ендемичних и реликтних. На Прелиминарној листи васкуларних биљака за Црвену књигу БиХ (Шилић, 1992-96) налазе се врсте *Hottonia palustris* L. – ребратица, *Telypteris palustris* Schott. - мочварна папрат, *Nuphar luteum* Sm. – жути локвањ са статусом (VU). Од реликтних врста треба споменути мочварну жару (*Urtica kioviensis*) која је иначе на простору Босне и Херцеговине први пут регистрована истраживањем научног тима Завода. Мочварна жара се налази на Црвеној листи Европе као ријетка и угрожена врста у категорији рањиве врсте (V) према IUCN.

Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа 30. децембра 2008. године упутио је Влади Републике Српске документацију за Рјешење о претходној заштити локалитета Громижељ. Рјешењем о претходној заштити Посебног резервата природе „Громижељ“ (Службени гласник Републике Српске бр. 81/11) од 12. августа 2011. године подручје је заштићено у двостепеном режиму, укупне површине 831,33 хектара.

Снаге Семберије су у повољним могућностима развоја екотуризма у виду еко паркова, еко кампова, радионица и школа у природи, еко фест, еко колонија, еко рекреација и забава, гастрофест, еко сеоски туризам, волонтерски радови у природи, пројекти рестаурације итд.

Слабости се читавају у недовољно заштићеном природном околином и недовољно развијеном еколошком свијести локалног становништва, непотпуном еко туристичком производу, неадекватном маркетингу и каналима дистрибуције.

Шансе су у повољном интересовању за екотуризмом и порасту потражње за здравом и традиционалном храном.

8.4. Манифестациони туризам

Манифестације имају све важније мјесто међу савременим туристичким производима Републике Српске. Оне представљају јединствен доживљај за посјетиоце кроз који се остварују жеље за упознавањем наше културе, дружењем, непосредним учешћем и забавом. Манифестације су такође, све значајнији чинилац при избору туристичких дестинација које

својом атрактивношћу привлаче милионе посјетилаца током године.

Уз економску и промотивну, манифестације имају и значајну друштвену улогу, како за домицилно становништво, тако и за посјетиоце. Уз промоцију традиционалне културе и аутентичности одређене регије, управо је *социјализација* основна карактеристика манифестација. Важно је да организатори имају ове параметре у виду када се баве организацијом и управљањем манифестацијама јер без тога оне губе свој карактер и особеност, па тиме и своју суштину и значај. Претјерана комерцијализација је једна од највећих опасности за функционисање и одржање манифестација. Важно је остварити добар баланс између различитих функција организованих догађаја, уз напомену да туристи из свијета желе да посјете манифестације које им пружају нова, али и искрена искуства и доживљаје.

Значај манифестација се може посматрати кроз унапређење културног, економског и укупног друштвеног потенцијала неке области. Културни значај се испољава кроз очување и промоцију традиције и културне баштине, друштвени значај у унапређењу социјализације локалне заједнице, али и привлачењу страних и домаћих гостију. Економски значај се огледа у повећању прихода и стварању нових прилика за валоризацију укупних потенцијала. Коначно, манифестације су средство за промоцију дестинација, регија и држава, односно њихових природних вриједности, материјалног и културног наслеђа.

Бројне манифестације су често једини покретач друштвеног живота у малим срединама као што је општина Бијељина.

Предности општине Бијељина ка оваквим дешавањима су:

- Близина србијанског и хрватског тржишта,
- Повољне цијене за посјетиоце из иностранства,
- Недовољна откривеност али и атрактивност,
- Разноврсност очуваних природних и цивилизацијских тековина,
- Могућност креирања повољних туристичких аранжмана за најразличитије категорије туриста (млади, сениори, породице, пословни људи, авантуристи, итд.),
- Потенцијал Бијељине ка бањском и сеоском туризму,
- Атрактивност и глобална препознатљивост српских манифестација, са ослонцем ка Србији (које сваке године привлаче све већи број посјетилаца).

Током цијеле године у Бијељини се одржавају бројне спортске, културне, сајамске, етно, сеоске и гастрономске манифестације које имају велику улогу у промоцији природних, културних и туристичких потенцијала Бијељине.

Најзначајније манифестације на подручју општине Бијељина:

1. Фестивал Знањем, пјесмом и игром кроз Семберију

Најмасовнија културна манифестација у општини Бијељина којом се афирмишу народно стваралаштво, народни спортови, развија здрав такмичарски дух међу младима, културно-умјетнички аматеризам и стваралаштво и успоставља континуитет културног живота у селима, планска реализација друштвених активности у селу, очување традиције и културе и окупљања младих.

Покровитељ: Скупштина општине Бијељина и донације.

Организатор: Општински одбор Српског просвјетног културног друштва „Просвјета” Бијељина, организациони одбори мјесних заједница села.

Учесници: Мјесне заједнице села општине Бијељина.

Вријеме одржавања: од половине јануара до половине марта.

2007. године се навршило 40 година од покретања фестивала села, а 2008/2009 године организован је јубиларни 30-ти пут. Овај семберски фестивал спада у културне манифестације са најдужом традицијом у Републици Српској и БиХ.

2. Светосавска академија

Одржава се 26. Јануара. Реализатори су Светосавска омладинска заједница, основне и средње школе а покровитељи Министарство просвете и општина Бијељина као суфинансијер. Сврха Светосавског бала који је ове 2012. године одржан у етно-селу Станишић је да се на таквој једној свечаности окупе угледни грађани Републике Српске и својим учешћем донирају новац у хуманитарне сврхе.

3. Дани комедије

Одржава се у периоду од 21. до 25. марта. Манифестација је такмичарског карактера на којој учествују позоришта из БиХ и Србије, у организацији Центра за културу а покровитељ је Општина Бијељина као суфинансијер.

4. Сајам туризма и гастро-понуде

Већ традиционални Сајам туризма и гастро понуде одржава се у другој половини априла у пословно-тржном центру "ТОМ", на око 150 м² изложбеног простора излажу туристичке агенције и туристичке организације из окружења и иностранства (око 110 излагача). Учесници су хотелијери и ресторатери, привредни субјекти чија је дјелатност везана за угоститељство, произвођачи здраве хране, вина, ракија, пчелари, као и удружења грађана који представљају гастро понуду својих локалних заједница или промовишу своје манифестације. Присутни су излагачи из региона, Бугарске, Русије а сајам има даљу тенденцију развоја и подршку организација из региона и локалне заједнице. Посјећеност овог сајма сваке године је све већа и све више добија на значају а на последњем сајму 2011. посјећеност је била око 1000 особа.

5. Еколошка манифестација "Бијељина за планету земљу"

"Бијељина за планету Земљу" је еколошка манифестација која се традиционално одржава током априла мјесеца од 2007. године. Ова вишедневна манифестација еколошког карактера посвећена је еколошком датуму – Дан планете Земље 22. април. Манифестација је 2007. године одржана у организацији Еколошког удружења Еко пут а наредних година настављена у сарадњи са осталим организацијама, чланицама Савеза еколошких снага Бијељине. Активности које се годинама реализују имају за циљ пропагирање здраве животне средине са низом забавних и креативно-такмичарских дисциплина као што су:

- ревијална вожња бицикла;
- балонарски сусрети;
- културно умјетнички програм (приредбе, изложбе и позоришне представе);
- еколошка трпеза са изложбом здраве хране;
- изложбе садног материјала и хортикултуре;
- традиционалне дјечије еколошке игре;

– креативне еколошке радионице.

Манифестација је током година показала своју оправданост великим бројем посјетилаца, уз присуство гостију из окружења и великом медијском промоцијом.

6. Мајске музичке свечаности

Културна манифестација, фестивал хорске дјечије и омладинске музике међународног карактера.

Покровитељ: Скупштина општине Бијељина и Министарство просвјете и културе Републике Српске

Организатор: Српско пјевачко друштво “Србадија”

Учесници: Музичка школа, хорови из РС, ФБиХ, Србије и земаља окружења

Датум одржавања: Од 01. до 15. маја у Бијељини

Током овог фестивала бијељанска публика има прилику да ужива у програму гдје се представљају дјела свјетског нивоа која завређују велику пажњу. На хорском фестивалу наступа око 40 хорова и пјевачких група, а у организацији је и такмичење дјечијих, мушких, женских и мјешовитих камерних хорова и ансамбала са традиционалном музиком. Из Организационог одбора фестивала истиче се да је у протеклих девет година Бијељина захваљујући „Мајским музичким свечаностима“ угостила више од 400 хорова и пјевачких група, 15000 хорских пјевача и на десетине еминентних стручњака из свијета умјетности.

7. Међународни сајам књига

Сајамска и културна манифестација изложбеног и продајног карактера књига, учила и наставних средстава.

Покровитељ: Општина Бијељина и Министарство просвјете и културе Републике Српске

Организатор: А.Д. “Град “Бијељина

Учесници: издавачка предузећа, производна предузећа из области графичке индустрије.

Вријеме одржавања: Прва половина мјесеца маја

Вријеме трајања: 7 дана у Бијељини на Агротржном центру

Сајам се одржава 8 година непрекидно.

8. Књижевно-ликовни сусрети "Колонија 2011"

Културно-умјетничка манифестација која се одржава други пут на локалитетима села Бродац и Драгаљевац, уз ријеке Саву, Дрину, у Етно-селу "Станишић", гдје је учествовало преко 60 академских сликара из 12 земаља Русије, Бугарске, Француске, Италије, Србије, Чешке, Пољске, Хрватске, Словеније, Црне Горе, Македоније, Украјине. Разноврсна манифестација која има промотивни циљ развијања одрживог сеоског туризма преко учесника колоније, гостију који прате колонију и медија који их прате. Ова манифестација има и васпитно-образовни карактер; групе ученика различитих узраста из локалних школа са сликарима у природи уче и откривају свој сликарски таленат.

9. Сусрети планинара "Тавна" Бијељина

ПЕД "Мајевица" из Бијељине у склопу редовних активности Планинарског савеза Републике Српске сваке године, трећег викенда мјесеца јуна, организује слет планинара на ширем подручју манастира Тавна и обронака Мајевице. За вријеме трајања посљедњег окупљања под називом "Тавна 2011" боравио је 301 планинар из БиХ, Србије, Хрватске и Словеније у

плаинарском кампу и обишао уређене планинарске стазе. Одржавају се у периоду од 16.06. до 18.06. на ширем локалитету манастира Тавна у Бијељини. На посљедњим сусретима је био 351 планинар из Србије, Хрватске, Словеније и БиХ.

10. Златни котлић Семберије

Спортско-риболовна и туристичка манифестација такмичарског карактера у спремању рибље чорбе и пецању на пловак.

Покровитељ манифестације: Општина Бијељина и риболовачко удружење “Риба”.

Организатор: Риболовачко удружење “Риба” Бијељина и Туристичка организација Општине Бијељина.

Вријеме одржавања: Посљедњи викенд у мјесецу јуну.

Мјесто одржавања: Локалитет “Пет језера” Бијељина

Манифестација се успјешно одржава посљедњих дванаест година са богатим културно-умјетничким програмом уз печење рибе на ражњу и спремању рибље чорбе. Ово је уједно и најмасовнија спортско-туристичка манифестација Семберије са преко 100 учесника у спремању рибље чорбе и пецању удицом на пловак. Манифестација се одржава два дана уз учешће фолклорних група, гуслара, трубача и тамбураша. Посјећеност манифестације је око 5000 особа.

11. Beer fest - фестивал пива

Мјесто одржавања - Стадион Ф.К "Радник" у Бијељини. Фестивал који се одржао тек другу годину ове године уз све већу посјећеност фестивалу који је умјетничко-музичког карактера. Beer fest је једини фестивал пива у Босни и Херцеговини, те својим постојањем, врхунском продукцијом и организацијом доприноси приближавању свјетских и европских културних дешавања грађанима Бијељине и Босне и Херцеговине. Ова манифестација се одражава у првој половини јула.

12. Дани дијаспоре

Одржава се у Јањи у јулу и представља сусрет бошњачке популације из дијаспоре са домицилним становништвом, гдје се реализује велики број културно-музичких догађаја. Реализатор је дом културе Јања а суфинасијер је општина Бијељина.

13. Слава општине Бијељина “Свети Пантелејмон “ почетком августа

Програм прославе садржи различите манифестације: спортско-рекреативне (тениски, одбојкашки, кошаршки, фудбалски и билијар турнир), затим пливачко-ронилачко првенство и “Дринска регата Бијељина”; културне - Међународни фестивал фолклора “Ритам Европе“, књижевне вечери у Народној библиотеци „Филип Вишњић“, бројне изложбе слика у Галерији „Миленко Атанацковић“ и Музеју „Семберија“, фестивал виолине и шаргије и Пантелински вашар. Посјета овој манифестацији је велика и има караткер масовног туризма.

Покровитељи: Скупштина општине Бијељина и Министарство просвјете

14. Мото-фест “ Дани грмљавине”- Спортско-рекреативна манифестација

Покровитељ: Скупштина општине Бијељина, мото клуб “Кнез” и донације

Манифестација се одржава непрекидно 19 година.

Број учесника је око 300 у посљедњих неколико година.

Датум одржавања: 01. и 02. августа у Бијељини.

15. Сабор ловаца Републике Српске

Спортско-ловачка и изложбена манифестација и туристичка манифестација.

Покровитељ: Ловачко удружење “ Семберија” и Туристичка организација Бијељина.

Учесници: Ловачко удружење, произвођачи ловачке опреме

Датум одржавања: Посљедњи викенд у августу мјесецу

Мјесто одржавања: Локалитет “ Пет језера” у Бијељини

Манифестација се одржава већ двије године.

16. Међународни сајам пољопривреде

Привредна манифестација изложбеног, такмичарског и продајног карактера пољопривредних производа, пољопривредних машина, пчеларских производа, месних производа итд.

Покровитељ: Министарство пољопривреде и Општина Бијељина.

Вријеме одржавања: Друга половина у септембру мјесецу

Мјесто одржавања: Агро-тржни центар у Бијељини

Учесници: Пољопривредни произвођачи, удружења пољопривредника и сточара, удружења пчелара, месопрерађивачка индустрија, производња сточне хране и средстава за заштиту биља.

17. Вишњићеви дани

Културна манифестација посвећена слијепом пјеснику Филипу Вишњићу, који је рођен и живио у Семберији. Садржај манифестације се огледа у бројним књижевним и пјесничким вечерима, ликовним и литерарним изложбама ученика основних и средњих школа, такмичењу у бесједништву.

Покровитељ: Министарство просвјете и општина Бијељина

Организатор: Општински одбор Српског просвјетног културног друштва “Просвјета” Бијељина.

Учесници: Народна библиотека „Филип Вишњић“, Галерија „Миленко Атанацковић“, Музеј „Семберија“, Удружења ликовних умјетника, ученици основних и средњих школа.

Датум одржавања: Од 01. до 08. новембра

Манифестација се одржава непрекидно 17 година.

18. Бајрамска академија

Реализује се у децембру као вјерско-културна манифестација у реализацији БЗК "Препород" а суфинансијер је општина Бијељина.

На основу приказаног можемо рећи да Бијељина има добре тенденције за остваривање масовног манифестационог туризма с обзиром на одрживост ових манифестација. Важан корак у томе је утврђивање *профила циљних група туриста* за различите врсте манифестација и одређивање најбољих начина комуникације са њима уз интензивно организовању специфичних информисање о догађаја у Семберији.

8.5. Културни туризам

Културни туризам се сажето може описати као један од селективних облика туристичког кретања мотивисан културним и умјетничким ресурсима, вриједностима и садржајима. Истовремено он је генератор одрживог развоја јер омогућава да мјеста која нису искључиво туристичка, осмишљеним развојним стратегијама која се темеље на локалним културно-умјетничким потенцијалима, постану занимљива туристима, али и локалном становништву.³¹

Културни туризам је један од посебних облика који овој привредној грани нуди дугорочну конкурентску предност. Туризам и култура се прожимају, а осмишљавањем културно-туристичког производа обогађује се основни производ, односно представа одредишта, повећава потрошња, дужина боравка туриста и задовољство њиховим боравком, из чега слиједи поновљена посјета, стимулише се локална, односно регионална потражња и отварају се могућности развоја нових тржишних сегмената. Од туризма култура добија додатни извор прихода, проширују се тржишта и стварају нове групе посјетилаца, подстиче се професионално управљање културним добрима и њихов маркетинг, омогућава се боља контрола над коришћењем културних потенцијала, а међу локалним становништвом ствара се бољи имиџ културе.³²

Културни туризам повезан је с културно-историјским наслеђем - материјалним и нематеријалним, али се у ову категорију убрајају и образовни туризам – образовна путовања, конгреси и сл, фестивалски туризам - фестивали различитих врста умјетности, фолклорни празници, празници традиционалних националних производа, религиозни туризам - образовни религиозни туризам, ходочашће, мисионарство, фестивалски религиозни туризам.³³

У складу са мотивацијом туриста за „културно путовање“, типологија културног туризма могла би се одредити као примарна – уколико туриста посјеђује дестинацију првенствено због неког културног садржаја или догађаја; успутна – уколико туриста на одредиште долази са неком другом примарном намјером, али издвоји неко вријеме за упознавање локалне културе или културног наслеђа; случајна - уколико туриста нема намјеру за упознавањем културне дестинације, али током боравка у контакту са локалним становништвом упознаје њихов начин живота, односно културу.

Полазно становиште је да се културни туризам мора развијати у сфери интегралног туристичког производа, прије свега у јединственој понуди транзитног, градског, вјерског, омладинског али и руралног туризма, који је, као што смо видјели, у иницијалној фази развоја.

У циљу унапређења културног туризма специјалним догађајима неопходно је за све направити годишњи календар догађаја. У овом погледу календар догађаја односи се на: културне прославе (фестивале, вјерске манифестације, карневале, важне историјске датуме односно годишњице и сл); умјетност и забаву (концерти, јавна окупљања, изложбе...); економију и трговину (сајмови, берзе, конференције...); спортска такмичења (професионална

³¹ Букић-Дојчиновић, В. Културни туризам – менаџмент и развојне стратегије, Clio, Београд, 2005, стр.15-17

³² Демоња, Д. Институционална мрежа културног туризма, Етнологија и културни туризам, Филозофски факултет, Загреб, 2006, стр. 11-15

³³ Културни туризам у Европској унији, www.singipedia.com, прузето дана 15.12.2011. године

и аматерска); образовање и науку (конгреси, симпозијуми, семинари...); остали догађаји у сфери јавног и приватног живота од интереса за домаће и стране посјетиоце.

Без обзира на локални карактер и ниво културно-историјске баштине Семберије, развој културног туризма нашег краја дјелује и на развијање свијести и бриге о сопственим културним вриједностима, као и на очување и креирање културног идентитета и позитивне представе и афирмације заједнице изван својих оквира.³⁴ На тај начин очување и унапређење материјалног и нематеријалног културног наслеђа може дати смисао садашњем начину живота али и постати један од потенцијала одрживог развоја.

8.6. Вјерски туризам

Вјерски туризам је један од најстаријих облика туризма који се као специфични облик туризма (уз здравствени туризам) почео јављати у најранијој историји када су људи због обављања религијских обреда посјећивали за то одређена мјеста – светилишта, и притом прелазили веће удаљености.

Будући да се ради о економски врло корисном облику туризма за поједину дестинацију, кроз историју су такве дестинације редовно постајале средиштима вјерских, трговачких, културних и осталих догађања у појединим регијама. Ходочасницима су у таквим мјестима пружени различити инфраструктурни, гастрономски, културни и остали садржаји, дакле - долази до повећања инвестиција на поједином мјесту.

Семберија има дугу и богату историју и културно наслеђе, гдје су егзистирале и прожимале се три религије: православна, католичка и муслиманска. Данас је вјерски туризам у Семберији један од главних мотива доласка туриста из региона и свијета.

Вјерски објекти у Семберији, без обзира којој конфесији припадају, изузетно су атрактивни туристима, јер поред тога што крију занимљиве приче и легенде, најчешће представљају мале архитектонске вињете, а за њихову изградњу су биране најатрактивније дестинације. Од вјерских објеката треба споменути манастире и цркве: Тавна, Свети Архангел Гаврило, Свети Василије Острошки, Свети отац Никола у Етно селу Станишићи, Света Петка, Саборни храм Рођења Пресвете Богородице, затим католичку цркву „ Неокаљаног срца Блажене дјевике Марије“ и Атик џамију из 16-ог вијека.

Манастири су, у православној цркви код Срба, од свог постанка и током читаве своје историје свјedoци и расадници побожности.

Манастир Тавна је саграђен у 14-ом вијеку за вријеме краља Драгутина и више пута је рушен за вријеме турске окупације. Крајем 18. и почетком 19. вијека манастир је био просвјетни и духовни центар Семберије. Посљедњих година изграђен је нови конак са комфорним собама, трпезаријом и велелепним салоном у којима се често смјештају ходочасници и велики број туриста из цијелог свијета.

У спомен на двије хиљаде година хришћанства у центру Бијељине је 2001. године изграђен манастир посвећен Светом Василију Острошком, који је привремено сједиште Епархије Зворничко-тузланске. У објектима манастира налази се музеј, трпезарија,

³⁴ Културни туризам у Европској унији, www.singipedia.com, прузето дана 15.12.2011. године

библиотека и келија за монахе. Испред олтара су честице моштију Св. Василија Острошког и Св.Сисоја, а посебно је вриједна копија чудотворне иконе Тројеручице дар манастира Хиландара. Овај манастир је честа дестинација бројних туриста и вјерника који долазе у Бијељину на ходочашће.

На око девет километара сјеверозападно од града, у селу Горњи Драгаљевац налази се манастир Св. Архангела Гаврила, који је подигнут 1909. године и црква посвећена Св.Апостолима Петру и Павлу. Занимљиво је да су звона изграђена у Темишвару, а цркву је градио чувени градитељ Иван Тон.

Најстарија православна црква у самом граду је црква Св.Георгија изграђена 1872. године, а недалеко од цркве је и „Свето дрво“ на чијој се одсјеченој грани појавио јасан лик Исуса Христа.

У туристичкој понуди шест туристичких агенција и Туристичке организације Бијељина, манастири, цркве и џамије су на трећем мјесту по важности туристичких ресурса у формирању туристичке понуде Бијељине и Семберије.

Посјете вјерским објектима чине главну основу за развој вјерског туризма. Поред манастирских фресака, икона, предмета умјетничког занатства и слично, манастири треба да имају повремене или сталне музејске поставке, као и организовање иконосликарства, ликовник колонија везаних за иконосликарство, разних радионица, резбарење у дрвету и сл. Потребно је организовање ходочашћа, семинара, курсева (иконасликарство, традиционална народна медицина, национална историја, етнологија). Ликовне колоније, од којих је једна поред манастира Тавна, су неке од идеја укључивања вјерског туризма у редовне туристичке токове општине Бијељина, а не само посјете транзитног карактера. Потребно је пласирати вјерске објекте не само на домаће тржиште, него и на тржиште сусједних земаља. Израдити добар маркетинг план у виду публикација, промотивних пакета у сарадњи са локалним туристичким агенцијама и туристичком организацијом, интернет сајтова, сувенира итд. Најбољи канали дистрибуције су туристичка организација, индивидуални сајтови (манастир Тавна www.eparhijazvornickotuzlanska.org), сајтови дестинације (општина Бијељина www.sobijeljina.org), специјалне емисије на локалним телевизијским станицама о вјерским објектима.

8.7. Транзитни туризам

Постоје бројни аргументи због којих би се општина Бијељина тренутно назвала једном од најперспективнијих дестинација транзитног туризма у Републици Српској. Повољан географски положај, као и важна раскрсница Републике Српске али и Босне и Херцеговине, удаљена је од границе са Србијом 12 км, од границе са Хрватском око 40 км. Налази се у окружењу 3 државе - Србије, Црне Горе и Хрватске и са правом се може назвати великим транзитом.

Дефиниција транзитног туристе би сублимирала два појма: појам туристе који проведе један дан, односно оствари ноћење у неком смјештајном објекту и појам транзита који се односи на то да поменутом туристи одређена дестинација у којој је остварио ноћење није циљ путовања. Данас се путници намјерници сматрају туристима који су остварили ноћење, што не значи да је боравак на неком локалитету био због задовољавања било каквих потреба везаним за туризам. Остварено ноћење не значи да се туриста задржао дуже од ноћи.

Теоретски, он није морао остварити никакву ванпансионску потрошњу.

У пракси се често транзитним туристима називају посјетиоци који на путу до одредишта, посјећују одређене дестинације остварујући ванпансионску, али и пансионску потрошњу.

Свако заустављање на бензинским пумпама, шопинг центрима, ресторанима, сервисима, мотелима итд., повлаче трошење новца. Квалитет саобраћајних (транзитних) путева битан су фактор развоја транзитног туризма. Модернизација транзитних путева (изграђене модерне саобраћајнице, безбједност, проходност, приступачност, без већих задржавања на семафорима) и економски ефекти од транзитних услуга (бензинске пумпе са комплетном услугом, шопинг центри, мотели) као и репрезентативни туристички садржаји са етнолошким, еколошким и културним вриједностима попут етно села “Станишићи” су битне одреднице развоја транзитног туризма. Може се рећи да општина Бијељина има већину услуга које носи транзитни туризам.

Оно што недостаје су туристички инфо центри, обогаћен туристички производ (забава, одмор, рекреација, гастрономија) као и јефтинији објекти смјештаја у виду гарни хотела и хостела по принципу “ноћење с доручком”. Базирати се на примарна тржишта Хрватске, Србије, Босне и Херцеговине и секундарне земље средње Европе.

8.8. Туризам на водама

Језера и ријеке су најмаркантнији хидролошки туристички ресурс на копну. Њихова атрактивност заснива се превентивно на различитим активностима на води (риболов, једриличарство, кајаштво, сплаварење и сл.). Услед тога, већи рекреативни значај имају ријечни токови који се налазе у умјереним, суптропским и тропским географским ширинама. За валоризацију рекреативних својстава ријеке и/или појединих њених сектора, определијељујући су морфометријске карактеристике (дужина ријечног тока, ширина, дубина, брзина воде, укупан и просјечан пад корита итд.), протицај (количина воде која протиче овлаштеним ријечним профилом), физичка својства воде (температуре и оптичка својства), одлике обала, живи свијет и квалитет воде.

Општи хемијски и физичко-хемијски елементи квалитета површинских вода показују да квалитет воде ријеке Дрине и Саве на испитаном локалитету у општини Бијељина у току 2009. године припада првој и другој класи према Уредби о класификацији вода и категоризацији водотока. Овај податак указује на добре услове кад је ријеч о туризму на водама и риболовном туризму.

Планинарско Еколошко друштво Мајевица (ПЕД) у сарадњи са Ронилачким клубом Бијељина имају у плану израду пројекта “Спуштање Дрином и Савом” (рафтинг) са уронима на шљункари и ријекама Дрини и Сави. Такође се планира и постављање еко кампа са дрвеним хобит кућицама са соларним гријањем на простору Еко центра Бијељине. То су еколошки и енергетски независне кућице које се уклапају у рурална подручја без развијене

инфраструктурне мреже. Ови пројекти у најави, у многоме би значили развијање туризма на води и стварање оазе мира на простору општине Бијељина.

Удружење за развој туризма општине Бијељина планира да у наредном периоду крене у активности изградње марине у Рачи. У ову активност непосредно би била укључена локална заједница, а средства би била обезбијеђена у оквиру пројекта прекограничне сарадње и ЕУ фондова и финансијског учешћа привредника.

8.9. Риболовни туризам

Риболов представља један од најмасовнијих облика спортског туризма. Дрина и Сава су богате слатководном рибом. Дринска риба се одликује посебним квалитетом због чега је и посебно атрактивна за риболов. Спортски риболов је значајна понуда ловишта “Бијељина 1” које доприноси његовој туристичкој презентацији.

У општини Бијељина подручје ријека Сава – Дрина обухвата:

- ријеку Саву, која је истовремено државна граница са Републиком Хрватском и Републиком Србијом, управно на матрицу од десне обале до границе општине Бијељина са подручјем дистрикта Брчко, низводно од ушћа ријеке Дрине управно на матрицу, од 212 км до 177 км, укупно 35 км са припадајућим притокама,
- ријеку Дрину, која је истовремено државна граница са Републиком Србијом, управно на матрицу од лијеве обале, од локалитета званог “Пањик”, 31 км код насељеног мјеста Јања, до ушћа у Саву,
- канал Дрина-Дашница веза главни ободни канал-Сава, од моста у насељу Патковача на магистралном путу Бијељина – Зворник низводно од ушћа у ријеку Саву,
- ободни канал: Главни ободни канал, Мајевички ободни канал и Селиште,
- вјештачко уређено језеро “Пет језера”,
- потоци, канали хидромелиорационог система, вјештачке баре и стараче на овом подручју у којима живе рибе.

Табела 19: Састав и структура заједнице риба ријеке Саве од 180. до 184. ријечних километара (октобар 2009. године)

Врста	Бр. Инд.	%	Маса (g)	%
fam. Cyprinidae				
<i>Barbus peloponnesius</i> (поточна мрена)	3	6.82	10.7	2.69
<i>Gobio albipinnatus</i> (говедарка)	3	6.82	28.2	7.08
<i>Rhodeus sericeus</i> (гавчица)	4	9.09	8.1	2.03
<i>Rutilus pigus</i> (плотица)	1	2.27	3.9	0.98
<i>Alburnus alburnus</i> (уклија)	19	43.18	53.0	13.31
<i>Alburnoides bipunctatus</i> (двопругаста уклија)	2	4.45	2.9	0.73
fam. Cobitidae				
<i>Cobitis elongata</i> (вујиница)	3	6.82	27.5	6.91
fam. Esocidae				
<i>Esox lucius</i> (штука)	1	2.27	130.1	32.67
fam. Percidae				
<i>Perca fluviatilis</i> (греч)	2	4.55	100.6	25.26
<i>Zingel streber</i> (мали вретенар)	1	2.27	19.5	4.90
fam. Gobiidae				
<i>Neogobius fluviatilis</i> (главоч пескар)	4	9.09	12.3	3.09
<i>Neogobius melanostomus</i> (грчки куглак)	1	2.27	1.4	0.35
Укупно:	44	100,00	398.2	100,00

Табела 20: Састав и структура заједнице риба ријеке Јање, локалитет Јања, 200м од ушћа у Дрину (јул 2009. године)

Врста	Бр. Инд.	%	Маса (g)	%
fam. Cyprinidae				
<i>Leuciscus cephalus</i> (клен)	35	10.20	1884.4	35.50
<i>Chondrostoma nasus</i> (подуст)	13	3.79	288.9	5.44
<i>Barbus barbuis</i> (мрена)	18	5.25	583.0	10.98
<i>Barbus peloponnesius</i> (поточна мрена)	31	9.04	984.1	18.54
<i>Gobio gobio</i> (кркуша)	19	5.54	180.6	3.40
<i>Alburnoides bipunctatus</i> (двопругаста уклија)	49	14.29	313.2	5.90
<i>Vimba vimba</i> (плавонос)	64	18.64	239.8	4.52
<i>Alburnus alburnus</i> (уклија)	68	19.83	156.3	2.94
<i>Rutilus rutilus</i> (бодорка)	6	1.75	202.8	3.82
<i>Rutilus pigus</i> (плотица)	5	1.46	216.3	4.07
<i>Rhodeus sericeus</i> (гавчица)	33	9.62	37.3	0.70
fam. Cobitidae				
<i>Cobitis elongate</i> (вијунница)	1	0.29	3.5	0.07
fam. Percidae				
<i>Zingel zingel</i> (велики вретенар)	1	0.29	218.3	4.11
Укупно:	343	100,00	5308,5	100,00

Унапређење спортског риболова и риболовног туризма на рибарском подручју

У циљу развоја спортског риболова и риболовног туризма на рибарском подручју треба предузети мјере у циљу очувања квалитета вода као основног предуслова за повећање продукције предвиђеног средњорочним програмом унапређења рибарства на рибарском подручју “Сава – Дрина” за период од 2009-2014. године. Програм предвиђа мјере за боље газдовање, досљедно поштовање ловостаја у вријеме природног мреста, редовно годишње порибљавање и вођење вјеродостојне евиденције улова. Овим програмом се предвиђа организовано довођење домаћих и страних спортских риболоваца, за које би био дозвољен риболов из чамаца, уз дневну дозволу (10КМ) коју би корисник риболовног подручја изнајмљивао уз надоканду од 10 КМ. Понуђена је и могућност куповине седмодневних дозвола по цијени од 20 КМ.

У плану је и одржавање такмичења риболоваца “Куп Бијељине” као и редовно одржавање клубских такмичења. Значајно је поменути риболовно туристичку манифестацију “Златни котлић”.

Политика у правцу конкретизације туристичке понуде, мора произилазити из интереса појединих центара наслоњених на ово рибарско подручје. Носиоци активности риболовног туризма поред корисника рибарског подручја су туристичке организације и други заинтересовани субјекти.

8.10. Ловни туризам

Ловци су као излетници, туристи, мотивисани праисторијском потребом човјека да прибавља храну и крзно, осваја трофеје, али и да побјегне од стресне и исцрпљујуће градске свакодневнице и ужива у доколици и природном окружењу. Ловни туризам има богату традицију како у читавој Републици Српској тако и у Семберији.

Ловиште, као основна организациона јединица за газдовање у ловству, на подручју општине Бијељина установљено је први пут давне 1919. године. Истим је газдовало ловачко удружење “Семберија” Бијељина. Броји 800 редовних чланова – ловаца, а по препоруци међународних организација за лов и екологију примљен је један број младих, као и предузећа и организација у својству “помажућих” чланова, како би исте упутили у екологију и очување природних ресурса и дивљачи.

Ловачко удружење “Семберија” газдује ловиштем “Бијељина 1” укупне површине 42.204 ха од чега ловне површине обухватају 33.700 ха, а неловне 5.905 ха. Према конфигурацији терена ловиште је равничарског типа, с мјестимично благо валовитим површинама. Надморска висина ловишта креће се од 80 до 210 м.

Табела 21: Катастарска структура површине ловишта “Бијељина I”

Структура	Површина (ха)	Удио (%)
Шуме и Шикаре	3.603	10,70
Ливаде и пашњаци	850	2,52
Оранице	24.274	72,02
Воћњаци и виногради	2.387	7,08
Мочваре и рибњаци	345	1,02
Остале површине	2.241	6,66
Ловна површина	33.700	100,00

Извор: Ловна основа ловишта “Бијељина I” 1999/2009.

Ловно продуктивна површина:

- за популацију срна - 25.300 ха,
- за популацију зеца - 33.700 ха,
- за популацију фазана - 28.300 ха.

Основне врсте дивљачи у ловишту “Бијељина I” су срна, зец и фазан. Поред наведених врста дивљачи повремено се појављују и друге врсте (у првом реду перната дивљач), начешће за вријеме сезонских миграција у току јесени, зиме и прољећа. Бројност им је веома различита и креће се од неколико примјерака до неколико хиљада. Највећу бројност достижу миграционе врсте птица и то оне које су истовремено и станарице и селице (препелице, грлице, дивље патке и др.).

Бројност дивљачи

а) Заштићене врсте:

- Срнеће дивљачи.....113 јединки
- Фазан.....3155 јединки
- Зец.....2696 јединки

б) Предатори:

- Лисица.....150 јединки
- Дивља мачка.....40 јединки
- Куна бјелица.....120 јединки
- Твор.....100 јединки
- Јазавац.....30 јединки

в) Миграционе врсте дивљачи:

- Препелица.....15 000 јединки
- Дивљи голуб.....1500 јединки
- Грлица.....1200 јединки
- Дивља патка.....2000 јединки
- Дивља гуска.....1000 јединки

Развој ловног туризма је условљен низом фактора међу којима су најзначајнији: природни услови за узгој дивљачи, законодавна регулатива која утврђује норму за планско организовање и газдовање потенцијалима, традиција која са собом носи позитивно али и негативно наслијеђе, кадровски потенцијал образован за узгој, експлоатацију и маркетинг у ловном туризму.

Према З. Ристићу³⁵ под ловним туризмом се подразумева пружање услуга заинтересованим (домаћим и страним) ловцима туристима, ради организовања посјете нашим ловиштима због одстрела (крупне и ситне дивљачи), или само посматрање или снимање (фотосафари), дивљачи уз праћење одређених надокнада које су прописане у цјеновнику сваког ловишта.

Ловцима-туристима за њихов долазак, боравак, лов и одлазак није довољно само постојање уређених ловишта са богатим дивљим свијетом, већ је и неопходно пружање услуга из домена пословања разних дјелатности: агенција, услуга транспорта, смјештаја и исхране, сервиси за изнајмљивање оружја, опреме, продавнице, ПТТ услуга, здравство и др. Стога, ловно туристички производ представља збир производа, услуга и других туристичких вриједности у функцији задовољења ловно-туристичке тражње потенцијалне клијентеле. Бројни елементи ловно-туристичког производа могу се класификовати у неколико основних категорија и то: атрактивност ловишта, његова приступачност, организованост и материјално-техничка обезбијеђеност.

Ловиште “Бијељина Г” прије свега има повољне природно-географске одлике и богат фонд дивљачи, изузетно повољан саобраћајни положај јер се налази у близини најзначајнијих саобраћајних линија и раскрсница путева и то не само регионалних, него и магистралних и међународних. Друмске везе повезују ловиште са свим значајним туристичким пунктовима у Републици Српској. Организованост и материјална обезбијеђеност у ловишту су на задовољавајућем нивоу уз стално побољшавање.

С обзиром да у самом ловишту тренутно нема рецептивних објеката који су опремљени за смјештај гостију, али се у наредном периоду планира њихова градња, за сада се иностраним ловцима који долазе у ловиште “Бијељина Г” организује смјештај у неком од рецептивних угоститељских објеката, како у Бијељини, тако и у њеном непосредном окружењу. Ловиште посједује 17 ловачких кућа гдје могу бити смјештени по 5 ловаца у једној кући по селима Семберије. У склопу фазанерије гдје је комерцијално ловиште за лов зеца, фазана и срнеће дивљачи, налази се ловачка кућа капацитета 4 лежаја. Ловиште посјети око 100 ловаца странаца годишње и око 1000 домаћих ловаца.

Ловачко удружење “Семберија” у ловишту “Бијељина Г” организује комерцијални лов фазана-излетање фазана пред пушку. Учесници су најчешће инострани ловци из Италије, Њемачке, сусједне Хрватске и Србије. Нарочита је атракција лов на препелице гдје долазе претежно Италијани.

³⁵ Ристић, З. Ловно туристички значај пернате дивљачи у Војводини за период од 1979 - 2000. године, Зборник радова, Географски факултет Универзитета у Београду 2007. године, стр.125 – 138.

Поред уживања у самом ловишту, туристима-ловцима организују се посјете знаменитостима семберског краја: Етно селу „Станишићи“, манастирима Светог Василија Острошког и Тавна, Градском музеју и бањском комплексу Бања “Дворови”. Поред излета у вечерњим сатима се организују тематска дружења у ресторану “Ловац” са ловачким и етно амбијентом који је један од најстаријих угоститељских објеката у граду.

8.11. Спортско-рекреативни туризам

Основни облици искориштавања туристичких ресурса у спортско-рекреативне сврхе су кроз разне манифестације.

За вријеме Пантелинских свечаности, у августу мјесецу се одржава неколико спортских такмичења од којих су:

- Отворено првенство Републике Српске међународног карактера у подводним брзинским дисциплинама – роњење, на базенима Бање “Дворови” гдје учествују учесници из Републике Српске, Србије, Хрватске и Мађарске.
- Одбојкашки турнир на пијеску у Бањи “Дворови” гдје учествују мушке и женске екипе из БиХ. Републичког је карактера.
- Улични баскет око 12 јуниорских и сениорских екипа из Србије и БиХ.
- Бицикличка трка међународног карактера „Пантелејмонски куп“ на којој учествују сви клубови из Републике Српске и Федерације БиХ, као и поједини клубови из околних земаља.

Од осталих манифестација треба поменути Уличну атлетску трку која се одржава 25. септембра поводом дана ослобођења општине Бијељина. Постоје два типа такмичења: школско (основне и средње школе с подручја општине Бијељина) и сениорско са атлетичарима из Србије, БиХ и Хрватске. У трци учествује око 600 учесника, од којих су 400 ученици и 200 из категорије осталих.

Међународна бицикличка трка Бања Лука – Бијељина – Београд одржава се од 22. до 24. априла, а у трци учествује око 100 бициклиста из цијелог свијета. Старт трке од Бијељине до Београда је по традицији 24. априла. Бициклички караван броји око 200 људи, међу којима је највише бициклиста, затим пратећег особља (тренери, масери и механичари), а ту су и међународне судије из „УСИ“–ја (Свјетске бицикличке федерације), као и остало логистичко-техничко особље. Ова трка је веома битна за општу промоцију града и боравак у хотелима и мотелима.

Зимска лига у малом фудбалу један је од најмасовнијих турнира у Бијељини. У предходном периоду, тачније 90-тих година, овај турнир је имао међународни карактер али је временом изгубио на значењу, тако да је у плану враћање старе славе овом турниру за који се потребна велика финансијска средства. Турнир се одржава од почетка до краја јануара. Учествује око 80 екипа већином из Бијељине, Угљевика и осталих општина Босне и Херцеговине.

Меморијални карате турнир “Драгиша Јовић” који се одржава 28. октобра, на последњем турниру учествовало је 16 најбољих такмичара из бивше СФРЈ са фондом

награда у вриједности од 2500 евра и тенденцијом раста. Учествовали су такмичари из Словеније, Румуније, Србије, Хрватске и Босне и Херцеговине.

На Коњичким тркама на хиподрому учествује 30 до 35 учесника из Србије, Хрватске, Мађарске и БиХ, организовано у 4-6 трка.

Припреме спортиста у општини Бијељина су у Бањи “Дворови” али не на очекиваном нивоу који би Бања могла да уприличи.

8.12. Излетнички туризам

ПЕД Мајевица организује излете, односно планинарење на локалитету манастира Тавна у подножју планине Мајевице. ПЕД има организоване 4 стазе од којих су: стаза љубави и задовољства (лакша страна од манастира Тавна преко воденице до водопада Скакавац), стаза од манастира Тавна до Новакове пећине и назад, стаза од Тавне до врха Орловића-шупља стијена и назад до манастира. У плану је и монти бајкинг. Поред ових стаза ПЕД Мајевица организује редовна планинарења и обиласке разним природним резерватима у ширем региону.

Бициклически клуб "ИСТОК" организује у периоду март-октобар једнодневне и вишедневне бициклическе излете и путовања по Семберији и региону у складу са временским условима и физичко-техничком спремности бициклиста рекреативаца. Неке од локација у Семберији на рекреативном бициклическом "јеловнику" су: манастир Тавна и околина, Еко-центар „ЈЕЗЕРА“, обале Дрине и Саве, канал Дашница, и други мање познати локалитети.

9. SWOT АНАЛИЗА ТУРИСТИЧКИХ ПОТЕНЦИЈАЛА ОПШТИНЕ БИЈЕЉИНА

За анализу екстерног окружења и интерних ресурса туристичке дестинације у теорији и пракси, као незаобилазна техника стратегијског планирања јавља се тзв. SWOT (TOWS) анализа која редовно претходи идентификовању стратегијских опција. SWOT је акроним од почетних слова енглеских речи Strengths (снаге, јаке тачке), Weaknesses (слабости, слабе тачке), Opportunities (шансе, могућности), Threats (опасности, пријетње).

SWOT анализа, односно њен методолошки оквир помаже менаџерима у идентификацији садашњих и будућих шанси и пријетњи из окружења (екстерни фактори), с једне и властитих снага и слабости дестинације (интерни фактори), са друге стране. С обзиром да је и туристичка дестинација дио посматраног окружења, сасвим је јасно да ће се приближити идеалној ситуацији, која подразумијева оптималну комбинацију инструмената маркетинга, само уколико настоји да пријетње из окружења претвара у шансе.

Табела 23: SWOT анализа туристичких потенцијала Бијељине

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Повољан географски положај • Улазна врата у БиХ • Ријеке Дрина и Сава • Геотермални извори у Бањи Дворови • Етно вриједност – село Станишићи • Разнолико и вриједно природно богатство погодно за различите типове туризма • Очуваност животне средине • Богато културно-историјско наслеђе • Укљученост у главне друмске саобраћајнице • Традиционална гостопримљивост становништва • Традиционална понуда дешавања и догађаја (манифестације, фестивали, Пантелински дани, Вишњићеви дани, Златни котлић Семберије, Ритам европе) • Близина емитивних туристичких центара • Заступљеност смјештајних капацитета и угоститељске понуде • Лака доступност здраве и квалитетне хране • Усвојен ЛЕАП (Локални еколошко акциони план) 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатак посебног брэнда или идентитета као туристичке дестинације • Недостатак туристичке и остале знаковне сигнализације • Низак ниво свијести о значају и могућностима туристичке привреде • Низак ниво еколошке свијести • Велика фреквенција и оптерећеност градских саобраћајница • Слаба кадровска основа туристичке индустрије • Недостатак домаћих квалитетних туроператора • Недовољна заступљеност смјештајних капацитета високе категорије • Недовољна примјена информационих технологија • Недостатак услужних садржаја • Недостатак образовних установа за базична занимања • Непланска градња • Отпад и управљање отпадом • Бизнис баријере • Недовољна примјена савремене технологије • Недовољна имплементација јавног и приватног партнерства
МОГУЋНОСТИ	ПРИЈЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Унапређење бањског, манифестационог, руралног, сеоског, ловног и риболовног, спортског туризма • Унапређење туристичког производа у сфери транзитног туризма • Брендирање туристичког производа • Стабилан раст потраживања услуга у бањском и сеоском туризму због повећане свијести и бриге за здрав живот • Увезивање и синергија главних туристичких дестинација са комерцијалним дјелатностима • Укључивање локалне заједнице у туристички развој • Већи број страних туриста • Повећање животног стандарда грађана у перспективи • Примјена нових технологија • Приступ структурним фондовима ЕУ • Генерисање нових запошљавања кроз Приватно-јавно партнерство 	<ul style="list-style-type: none"> • Економска рецесија • Повећана конкуренција за туристичким приходом • Изостанак интереса домаћих и страних инвеститора • Одлив капитала и становништва са циљаних туристичких дестинација • Деградација инфраструктуре и природне околине • Низак квалитет туристичке понуде који не задовољава очекивања посјетилаца • Лоша платежна моћ домаћег становништва • Неразумијевање улоге туризма у економском социјалном и просторном развоју • Изолованост општине Бијељина од централних органа власти на ентитетском и државном нивоу • Успорен привредни раст у дјелатностима комплементарним туризму

III СТРАТЕШКО ПОЗИЦИОНИРАЊЕ ТУРИЗМА ОПШТИНЕ БИЈЕЉИНЕ

1. СТРАТЕШКА ВИЗИЈА И ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ТУРИЗМА БИЈЕЉИНЕ

1.1. Визија развоја туризма

Претпоставка успјешног стратегијског управљања туристичком дестинацијом јесу њени добро осмишљени визија, циљеви и смјернице. Визија одређује правац развоја туристичке дестинације и представља креирану укупну слику жељене будућности дестинације, указујући на намјераване правце развоја дестинације. При томе она мора бити инспиративна, јасна и изазовна уз могућност практичне реализације. У формулисању визије морају да учествују сви кључни актери у туризму, јер једном усвојена визија захтијева пуну посвећеност и одговорност свих заинтересованих на њеној реализацији.

Визија представља основно полазиште и најкритичнију компоненту туристичке политике дестинације, у смислу да мора понудити одговоре на питања: будућности дестинације, имица дестинације, структуру потенцијалних туриста, садржаје понуде, трошкове и одговорност за остварење визије.

Бијељина треба да постане препознатљива туристичка дестинација са квалитетним туристичким производом, погодна за нова улагања у развој туристичких капацитета, инфраструктуре, људских ресурса и развој предузетништва. Пружа јединствен доживљај за све посјетиоце туристичких локалитета, пословних скупова и манифестација, поносно представљајући природне љепоте и културно наслеђе, традиционалну отвореност и непосредност домаћег становништва. Развој туризма мора обезбиједити профитабилно пословање уз повећање запослености и подизање животног стандарда и квалитета живота локалног становништва. Развојем туризма не смију се угрозити природна средина, ресурси и екологија простора.

1.2. Стратешки и оперативни циљеви развоја туризма

Циљеви произилазе из визије и представљају главне факторе које туристичка дестинација потенцира као основу свог постојања. Од правилног и успјешног утврђивања циљева зависи и успјех дестинације и њен даљи положај на туристичком тржишту. Свакако, циљеви треба да буду у сагласности са националним циљевима, као и кореспонденцији са циљевима на локалном нивоу.

Стратешки циљеви продубљују дефинисану визију и најчешће се означавају као стања или ситуације у које туристичка дестинација жели да дође, односно које резултате жели да постигне. При томе, они треба да буду реални, конкретни, мјерљиви и везани за рокове.

Посебни (оперативни) циљеви произилазе из општих циљева за свако кључно питање и представљају конкретне, специфичне области које треба развијати и унапређивати.

Након дефинисања стратешких и оперативних циљева, приступа се дефинисању програма и пројеката. Програми представљају пројекте груписане по сродности, као специфични задаци које треба обавити да би се остварили циљеви. Пројекти су конкретне

мјере које се предузимају да би довеле до конкретних резултата који воде ка реализацији програма, посебних и општих циљева и коначне визије развоја туризма.

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: ПОВЕЋАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ БИЈЕЉИНЕ КАО ТУРИСТИЧКЕ ДЕСТИНАЦИЈЕ

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 1.1.: ПОЗИЦИОНИРАЊЕ БИЈЕЉИНЕ КАО ТУРИСТИЧКЕ ДЕСТИНАЦИЈЕ

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 1.2.: ПОВЕЋАЊЕ ТРАЖЊЕ ЗА ТУРИСТИЧКИМ ПРОИЗВОДИМА

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 1.3.: УНАПРЕЂЕЊЕ МАРКЕТИНГ МЕНАџМЕНТА ДЕСТИНАЦИЈЕ

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: РАЗВОЈ ТУРИСТИЧКИХ РЕСУРСА

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 2.1.: УНАПРЕЂЕЊЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ У ТУРИЗМУ

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 2.2.: УНАПРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКИХ РЕСУРСА

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 2.3.: РАЗВОЈ НОВИХ ТУРИСТИЧКИХ ПРОИЗВОДА

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: УНАПРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКОГ ПРОИЗВОДА ЗАСНОВАНОГ НА ОДРЖИВОМ РАЗВОЈУ

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 3.1.: РАЗВОЈ СЕОСКОГ ТУРИЗМА

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 3.2.: РАЗВОЈ ЕКО ТУРИЗМА

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 3.3.: УРАВНОТЕЖЕН РАЗВОЈ НА ПРИНЦИПУ ОДРЖИВОСТИ

1.3. Пројекти развоја туризма

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: ПОВЕЋАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ БИЈЕЉИНЕ КАО ТУРИСТИЧКЕ ДЕСТИНАЦИЈЕ	
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 1.1: ПОЗИЦИОНИРАЊЕ БИЈЕЉИНЕ КАО ТУРИСТИЧКЕ ДЕСТИНАЦИЈЕ	
ПРОЈЕКАТ 1.1.1	Креирање интегрисане базе података о туристима на основу континуираног истраживања туристичке тражње
ПРОЈЕКАТ 1.1.2	Креирање базе фотографија и филмова о туристичким атракцијама Бијељине и Семберије
ПРОЈЕКАТ 1.1.3	Организовање конкурса за избор дизајнерских рјешења сувенира Бијељине/Семберије
ПРОЈЕКАТ 1.1.4	Изградња дестинацијског идентитета Бијељине/Семберије
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 1.2: ПОВЕЋАЊЕ ТРАЖЊЕ ЗА ТУРИСТИЧКИМ ПРОИЗВОДИМА	
ПРОЈЕКАТ 1.2.1	Развијање интернет портала Туристичке организације Бијељина
ПРОЈЕКАТ 1.2.2	Промоција туристичких потенцијала и туристичког производа на друштвеним мрежама
ПРОЈЕКАТ 1.2.3	Промоција Бијељине као атрактивне туристичке дестинације по градовима БиХ и земаља окружења
ПРОЈЕКАТ 1.2.4	Активности директног маркетинга (привредни субјекти, удружења, образовне установе итд.)
ПРОЈЕКАТ 1.2.5	Континуирана организација сајма туризма у Бијељини
ПРОЈЕКАТ 1.2.6	Промотивни наступи на домаћим и страним сајмовима туризма
ПРОЈЕКАТ 1.2.7	Израда публикација за посебне туристичке производе
ПРОЈЕКАТ 1.2.8	Израда вишејезичног пропагандног материјала
ПРОЈЕКАТ 1.2.9	Организовање студијске посјете новинара
ПРОЈЕКАТ 1.2.10	Промоција женског предузетништва у туризму
ПРОЈЕКАТ 1.2.11	Успостављање информационог система за повезивање туристичког и осталих сектора привреде
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 1.3: УНАПРЕЂЕЊЕ МАРКЕТИНГ МЕНАЏМЕНТА ДЕСТИНАЦИЈЕ	
ПРОЈЕКАТ 1.3.1	Едукација запослених у Туристичкој организацији Бијељина
ПРОЈЕКАТ 1.3.2	Организовање семинара за запослене у туризму
ПРОЈЕКАТ 1.3.3	Промоција Стратегије туризма општине Бијељина
ПРОЈЕКАТ 1.3.4	Организовање јавних кампања за домаће становништво о значају туризма за економски и социјални развој
ПРОЈЕКАТ 1.3.5	Оснивање новог образовног профила угоститељске струке при некој од постојећих средњих школа у Бијељини

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: РАЗВОЈ ТУРИСТИЧКИХ РЕСУРСА	
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 2.1: УНАПРЕЂЕЊЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ У ТУРИЗМУ	
ПРОЈЕКАТ 2.1.1	Израда урбанистичко планских докумената за подручја од значаја за развој туризма
ПРОЈЕКАТ 2.1.2	Израда урбанистичког пројекта за подручје насеља Дворови
ПРОЈЕКАТ 2.1.3	Израда препорука за дефинисање побољшања инфра и супраструктуре
ПРОЈЕКАТ 2.1.4	Изградња марине у луци Рача
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 2.2: УНАПРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКИХ РЕСУРСА	
ПРОЈЕКАТ 2.2.1	Креирање базе података туристичких ресурса
ПРОЈЕКАТ 2.2.2	Израда туристичког инфо центра са сувенирницом
ПРОЈЕКАТ 2.2.3	Туристичка сигнализација
ПРОЈЕКАТ 2.2.4	Реновирање постојећег дијела хотела "Свети Стефан" и доградња новог
ПРОЈЕКАТ 2.2.5	Изградња покривеног базена у Бањи "Дворови"
ПРОЈЕКАТ 2.2.6	Изградња Градске спортске дворане
ПРОЈЕКАТ 2.2.7	Стимулисање (субвенција дијела камате на кредите у износу 3%) пројеката изградње нових капацитета – на кредит до 400.000 КМ
ПРОЈЕКАТ 2.2.8	Стимулисање (субвенција дијела камате на кредите у износу 3%) пројеката проширења и реконструкције постојећих капацитета – на кредит до 200.000 КМ
ПРОЈЕКАТ 2.2.9	Субвенционисање организатора путовања који се баве рецептивним туризмом (за боравак туриста дужи од 3 ноћења за групе преко 30 туриста – 4КМ по туристи)
ПРОЈЕКАТ 2.2.10	Стимулисање пројеката унапређења медицинских услуга и спортских садржаја. Предвиђени подстицај је 500 КМ по лежају
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 2.3.: РАЗВОЈ НОВИХ ТУРИСТИЧКИХ ПРОИЗВОДА	
ПРОЈЕКАТ 2.3.1	Дефинисати нове производе
ПРОЈЕКАТ 2.3.2	Планирање и развој наутичког туризма
ПРОЈЕКАТ 2.3.3	Организација и развој спортско-риболовног туризма

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: УНАПРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКОГ ПРОИЗВОДА ЗАСНОВАНОГ НА ОДРЖИВОМ РАЗВОЈУ	
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 3.1: РАЗВОЈ СЕОСКОГ ТУРИЗМА	
ПРОЈЕКАТ 3.1.1	Реконструкција и адаптација постојећих сеоских газдинстава (вриједност појединачних пројеката до 50.000 КМ, неповратна средства буџета до 20% вриједности) – 2 пројекта
ПРОЈЕКАТ 3.1.2	Изградња нових објеката на сеоском газдинству (вриједност појединачних пројеката до 100.000 КМ, неповратна средства до 20% вриједности) – 2 пројекта
ПРОЈЕКАТ 3.1.3	Подстицај за пројекте етно туризма (вриједност појединачних пројеката до 100.000 КМ, неповратна средства до 20% вриједности) – 1 пројекат
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 3.2: РАЗВОЈ ЕКО ТУРИЗМА	
ПРОЈЕКАТ 3.2.1	Подстицај за пројекте еко туризма (вриједност појединачних пројеката до 50.000 КМ, неповратна средства до 20% вриједности) – 2 пројекта
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 3.3: УРАВНОТЕЖЕН РАЗВОЈ НА ПРИНЦИПУ ОДРЖИВОСТИ	
ПРОЈЕКАТ 3.3.1	Активности на јачању свијести о заштити животне средине
ПРОЈЕКАТ 3.3.2	Подстицати градњу прилагођену природном амбијенту
ПРОЈЕКАТ 3.3.3	Подстицај за пројекте афирмације културних вриједности (до 10.000 КМ по пројекту – 5 пројеката)

1.4. Акциони план и временски оквир реализације стратешких циљева туризма

НАПОМЕНА: Стратегија развоја туризма Републике Српске је поред акционог плана а према начелу додавања усвојила још: Акциони план приоритетних мјера и Акциони план приоритетних мјера-субвенционисање дијела камате по кредитима за туристички развој. У складу с тим је Стратегија развоја туризма општине Бијељина инкорпорирала дијелове тих планова који се односе на њу. Оба плана обухватају неопходне мјере у туризму које ће се извршавати у складу са расположивим финансијским средствима у буџету РС која буду стављена на располагање Министарству трговине и туризма у периоду реализације Стратегије. Осим наведених главних носилаца активности, учешће у појединим тематским активностима узеће и остале релевантне институције државног и невладиног сектора. Поред финансијских средстава из буџета РС, туристичким субјектима ће на располагању бити и средства међународних фондова и осталих донатора (ИРА и др.)

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: ПОВЕЋАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ БИЈЕЉИНЕ КАО ТУРИСТИЧКЕ ДЕСТИНАЦИЈЕ

Оперативни циљ	Програм/Мјере	Износ и извор финансирања- у КМ	Рок	Индикатори	Надлежне институције
1. ПОЗИЦИОНИРАЊЕ БИЈЕЉИНЕ КАО ТУРИСТИЧКЕ ДЕСТИНАЦИЈЕ	Креирање интегрисане базе података о туристима на основу континуираног истраживања туристичке тражње	-- Туристичка организација Бијељина	2012. година и даље	-број долазака туриста -број туристичких оператера -заинтересованост туриста за дестинацију	Носилац активности: Министарство трговине и туризма РС, Туристичка организација Бијељина
	Креирање базе фотографија и филмова о туристичким атракцијама Бијељине и Семберије	2.000 КМ Туристичка организација Бијељина	2012. година и даље	-величина базе -атрактивност дестинације -број филмова и фотографија	Носилац активности: Министарство трговине и туризма РС, Туристичка организација Бијељина
	Организовање конкурса за избор дизајнерских рјешења сувенира Бијељине/Семберије	3.000 КМ Туристичка организација Бијељина	2012. година и даље	-број пријављених на конкурс -бројност рјешења -квалитет рјешења	Носилац активности: Министарство трговине и туризма РС, Туристичка организација Бијељина
	Изградња дестинацијског идентитета Бијељине/Семберије	-- Туристичка организација Бијељина	2012. година и даље	-број долазака -број ноћења -финансијски ефекти -број запослених у туризму	Носилац активности: Туристичка организација Бијељина
2. ПОВЕЋАЊЕ ТРАЖЊЕ ЗА	Развијање интернет портала Туристичке организације Бијељина	1.000 КМ Туристичка организација Бијељина	2012. година и даље	-постојање базе података -посјетиоци на порталу -квалитет портала	Носилац активности: Туристичка организација Бијељина

ТУРИСТИЧКИМ ПРОИЗВОДИМА	Промоција туристичких потенцијала и туристичког производа на друштвеним мрежама	1.000 КМ Туристичка организација Бијељина	2012. година и даље	-број промоција -посећеност промоција -број анкета о промоцији	Носилац активности: Туристичка организација Бијељина
	Промоција Бијељине као атрактивне туристичке дестинације по градовима БиХ и земаља окружења	3.000 КМ Туристичка организација Бијељина	2012. година и даље	-број туриста из БиХ -број промоција по градовима -начини промовисања	Носилац активности: Туристичка организација Бијељина
	Активности директног маркетинга (привредни субјекти, удружења, образовне установе итд.)	3.000 КМ Туристичка организација Бијељина	2012. година и даље	-број учешћа појединих субјеката -број активности	Носилац активности: Туристичка организација Бијељина
	Континуирана организација сајма туризма у Бијељини	5.000 КМ Туристичка организација Бијељина, општина Бијељина, Министарство трговине и туризма РС	2012. година и даље	-број сајмова -број излагача -присутност посјетилаца - присуство медија	Носилац активности: Туристичка организација Бијељина, општина Бијељина, Привредна комора РС, Министарство трговине и туризма РС
	Промотивни наступи на домаћим и страним сајмовима туризма	6.000 КМ Туристичка организација Бијељина, Туристичка организација РС	2012. година и даље	-број наступа -број наступа на ино тржишту -посећеност штанда	Носилац активности: Туристичка организација Бијељина, Туристичка организација РС, Привредна комора РС, Министарство трговине и туризма РС
	Израда публикација за посебне туристичке производе	2.000 КМ Туристичка организација Бијељина	2012. година и даље	-број туристичких производа -тираж публикација по туристичком производу	Носилац активности: Туристичка организација Бијељина
	Израда вишејезичног пропагандног материјала	6.000 КМ Туристичка организација Бијељина	2012. година и даље	-број страних туриста -количина подијељеног материјала	Носилац активности: Туристичка Бијељина организација, Туристичке агенције
	Организовање студијске посјете новинара	2.000 КМ Туристичка организација Бијељина	2012. година и даље	-број новинара -разноликост медија -количина информација	Носилац активности: Туристичка организација Бијељина
		5.000 КМ		-број запослених у туризму	Носилац активности:

Стратегија развоја туризма општине Бијељина

	Промоција женског предузетништва у туризму	Туристичка организација Бијељина, невладине организације, Агенција за развој малих и средњих предузећа Бијељина, Привредна комора СР	2012. година и даље	према полу -образовна структура -едукација жена -представљање добрих пракси	Туристичка организација Бијељина, невладине организације, Агенција за развој малих и средњих предузећа, Привредна комора РС
	Успостављање информационог система за повезивање туристичког и осталих сектора привреде	-- Туристичка организација Бијељина	2012. година и даље	-квалитет провајдера -повезаност -база постоји -сређеност базе	Носилац активности: Туристичка организација Бијељина
3. УНАПРЕЂЕЊЕ МАРКЕТИНГ МЕНАџМЕНТА ДЕСТИНАЦИЈЕ	Едукација запослених у Туристичкој организацији Бијељина	2.000 КМ Туристичка организација Бијељина	2013. година и даље	-евиденција едукованости - присуство едукацијама -увећање знања и вјештина	Носилац активности: Туристичка организација Бијељина
	Организовање семинара за запослене у туризму	10.000 КМ Туристичка организација Бијељина, општина Бијељина, невладине организације, Туристичка организација РС, Привредна комора РС, Министарство трговине и туризма	2012. година и даље	-број и квалитет семинара -присутност -издавање сертификата -број додијелиених сертификата	Носилац активности: Туристичка организација Бијељина, општина Бијељина, невладине организације, Туристичка организација РС, Привредна комора РС, Министарство трговине и туризма РС
	Промоција Стратегије туризма општине Бијељина	-- Туристичка организација Бијељина, општина Бијељина	2012. година и даље	-број промоција -врсте промоција -заинтересованост грађана,стејкхолдера	Носилац активности: Туристичка организација Бијељина, невладинеорганизације,Туристички сектор,Привредна комора РС, општина Бијељина
	Организовање јавних кампања за домаће становништво о значају туризма за економски и социјални развој	-- Туристичка организација Бијељина,	2012. година и даље	-број кампања -присутност грађана -одабир тема	Носилац активности: Туристичка организација Бијељина, невладине организације, Привредна комора РС
	Оснивање новог образовног профила угоститељске струке	5.000 КМ Министарство просвјете и културе РС, општина Бијељина	2014. година и даље	-број уписанх -број занимања -број одјељења	Носилац активности: Средња школа, општина Бијељина, Министарство просвјете и културе РС

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: РАЗВОЈ ТУРИСТИЧКИХ РЕСУРСА

Оперативни циљ	Програм/Мјере	Износ и извор финансирања- у КМ	Рок	Индикатори	Надлежне институције
1. УНАПРЕЂЕЊЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ У ТУРИЗМУ	Израда урбанистичко планских докумената за подручја од значаја за развој туризма	20.000 КМ Туристичка организација Бијељина, општина Бијељина	2013. година и даље	-број подручја од значаја за развој туризма -величина територија -број планских докумената који су урађени	Носилац активности: Дирекција за изградњу и развој града Бијељине, општина Бијељина
	Израда урбанистичког пројекта за подручје насеља Дворови	50.000 КМ Општина Бијељина	2012. година	-територијална покривеност туристичког подручја -бројност туристичких објеката у обухвату -туристичке зоне	Носилац активности: Дирекција за узградњу и развој града, општина Бијељина
	Израда препорука за дефинисање побољшања инфра и супраструктуре	-- Туристичка организација општине Бијељина	2012. година и даље	-број препорука -изграђеност инфраструктуре -број објеката	Носилац активности: Туристичка организација Бијељина, општина Бијељина
	Изградња марине у луци Рача	Удружење за развој туризма, општина Бијељина, донатори, фондови ЕУ, Агенција за воде	2015. година	-територијална покривеност туристичког подручја -повећан број туриста -повећана међународна сарадња -запошљавање туристичког кадра -повећани приходи од туризма -пружање логистичке помоћи при евентуалним природним непогодама-поплавама -одређивање мјеста сидрења на ријеци Сави	Носилац активности: Удружење за развој туризма општине Бијељина, Агенција за воде
2. УНАПРЕЂЕЊЕ	Креирање базе података туристичких ресурса	-- Туристичка организација	2012. година и даље	-број туристичких ресурса -територијална	Носилац активности:

Стратегија развоја туризма општине Бијељина

ТУРИСТИЧКИХ РЕСУРСА		општине Бијељина		распоређеност -доступност бази	Туристичка организација Бијељина
	Израда туристичког инфо центра са сувенирницом	7.000 КМ Туристичка организација општине Бијељина	2013. година	-број и врста информација -начин информисања -структура посјетилаца -број сувенира -промет сувенирнице	Носилац активности: Туристичка организација Бијељина
	Туристичка сигнализација	22.000 КМ Туристичка организација општине Бијељина	2012. година и даље	-број сигналних уређаја -густина и распоређеност сигналних уређаја -врсте сигнални уређаја	Носилац активности: Туристичка организација Бијељина, општина Бијељина, ИПА Фондови, Министарство трговине и туризма РС
	Реновирање и доградња постојећег дијела хотела "Свети Стефан" Дворови	5.000.000 КМ Бања Дворови, Инвестиционо Развојна банка, Комерцијалне банке	2015. година	Број лежаја -број ноћења -финансијски ефекти -број новозапослених -структура посјетилаца -квалитет понуде	Носилац активности: Бања Дворови, општина Бијељина, Министарство трговине и туризма РС
	Изградња покривеног базена у Бањи "Дворови"	2.000.000 КМ Бања Дворови, Инвестиционо Развојна банка, Комерцијалне банке	2014. година	-број посјетилаца -дани кориштења -финансијски ефекти -повећање понуде -број новоуспослених	Носилац активности: Бања Дворови, општина Бијељина, Министарство породице, омладине и спорта РС Министарство трговине и туризма РС
Изградња Градске спортске дворане капацитета до 2000 мјеста	4.000.000 КМ Општина Бијељина, Министарство за породицу, спорт и омладину	2014. година	-број спортских клубова -број такмичења -број врхунских спортиста -број рекреативаца	Носилац активности: општина Бијељина, Министарство породице, омладине и спорта РС	
Стимулисање (субвенција дијела камате на кредите у износу 3%) пројеката изградње нових капацитета – на кредит до 400.000 КМ - 3 пројекта	10.000 КМ Општина Бијељина	Након добивања кредита од Министарства	-број датих субвенција -број новозапослених -степен поврата анuitета	Предност се даје најфреквентнијим позицијама и уклањању уских грла (о чему се одлучује са Министарством)	
Стимулисање (субвенција дијела камате на кредите у		Након	-број датих субвенција -број новозапослених	Предност се даје пројектима у којима се	

	износу 3%) пројекта проширења и реконструкције постојећих капацитета – на кредит до 200.000-3.пројекта	5.000 КМ Општина Бијељина	добиања кредита од Министарства	-степен поврата анuitета	обогаћује постојећи туристички производ (о чему се одлучује са Министарством)
	Субвенционисање организатора путовања који се баве рецептивним туризмом (за боравак туриста дужи од 3 ноћења за групе преко 30 туриста) - 30 субвенција	5.000 КМ (4 КМ туристи из БиХ,а туристи ван БиХ-6 КМ) Општина Бијељина	2013. година и даље	-број долазака туриста -број организатора путовања-број датих субвенција	Носилац активности: општина Бијељина Њом се директно стимулише веће искориштавање постојећих капацитета.
	Стимулисање пројекта унапређења медицинских услуга и спортских садржаја.Подстицај је 500 КМ по лежају	5.000 КМ Општина Бијељина	2014. година и даље	-број лежаја -број долазака -број спортских садржаја	Право учешћа имају регистрована туристичка предузећа.
3. РАЗВОЈ НОВИХ ТУРИСТИЧКИХ ПРОИЗВОДА	Дефинисати нове производе	-- Туристичка организација Бијељина	2012. година и даље	-нови производи -финансијски ефекти -побољшање туристичке дестинације -увећање запослености	Носилац активности: Туристичка организација Бијељина

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: УНАПРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКОГ ПРОИЗВОДА ЗАСНОВАНОГ НА ОДРЖИВОМ РАЗВОЈУ

Оперативни циљ	Програм/Мјере	Износ и извор финансирања- у КМ	Рок	Индикатори	Надлежне институције
1. РАЗВОЈ СЕОСКОГ ТУРИЗМА	Реконструкција и адаптација постојећих сеоских газдинстава у сврху регистрације туристичког субјекта(вриједност појединачних пројекта до 50.000 КМ, неповратна средства буџета до 20% вриједности) – 2 пројекта	10.000 КМ општина Бијељина	2015-2017. година	-нови доласци -новозапослени --- - број домаћинстава која су се регистровала	Носилац активности: општина Бијељина, Министарство трговине и туризма РС, сеоска домаћинства
	Изградња нових објеката на сеоском газдинству у сврху			--нови доласци -новозапослених	Носилац активности:

Стратегија развоја туризма општине Бијељина

	регистрације туристичког субјекта (вриједност појединачних пројеката до 100.000 КМ, неповратна средства до 20% вриједности) – 2 пројекта	20.000 КМ општина Бијељина	2015-2017. година	- број нових објеката -број долазака број новозапослених у домаћинству	општина Бијељина, Министарство трговине и туризма РС, сеоска домаћинства
	Подстицај за пројекте етно туризма (вриједност појединачних пројеката до 100.000 КМ , неповратна средства до 20% вриједности) – 1 пројекат	20.000 КМ општина Бијељина	2015. година и даље	-увећаност понуде -број посјетилаца -величина понуде	Носилац активности: Министарство трговине и туризма РС, општина Бијељина,
2.РАЗВОЈ ЕКО ТУРИЗМА	Подстицај за пројекте еко туризма (вриједност појединачних пројеката до 50.000 КМ , неповратна средства до 20% вриједности) –2 пројекта	10.000 КМ општина Бијељина	2015. година и даље	-број заинтересованих за пројекте -број нових еко подручја -посјетиоци еко подручја	Носилац активности: Министарство трговине и туризма РС, Општина Бијељина
3.УРАВНОТЕЖЕН РАЗВОЈ НА ПРИНЦИПУ ОДРЖИВОСТИ	Активности на јачању свијести о заштити животне средине	10.000 КМ општина Бијељина, донатори	2012. година и даље	-врсте активности -бројност активности -број посјетилаца -начин презентације	Носилац активности: општинске службе, НВО,Туристичка организација Бијељине
	Подстицати градњу прилагођену природном амбијенту(према пројекту)	Смањење општинских административних такси до 70% општина Бијељина	2013. година и даље	-број захтјева -вриједности објекта -територијална распоређеност	Носилац активности: општина Бијељина
	Подстицај за пројекте афирмације културних вриједности (до 10.000 КМ по пројекту – 5 пројеката)	10.000 КМ општина Бијељина	2012. година и даље	-приоритетни објекти -територијална покривеностврст објеката	Носилац активности: општинске службе,СКПД Просвјета Бијељина, невладине организације

Укупна улагања у туризам у општини Бијељина за период 2012-2017 године предвиђена су у износу од 11.230.000 КМ (колико износи збир улагања из општинског буџета, Туристичке организације Бијељина, невладиних организација, донатора, Министарстава и кредитних средстава). Због обавеза корисника средстава да и ону учествују у инвестиционим и програмским стимулацијама, а и сопственим средствима укупна улагања би износила више од 12.000.000 КМ.

1.5. Кључни субјекти и њихове улоге у партнерском моделу вођења туристичке политике у општини Бијељина

1.5.1. Улога државних органа³⁶

Влада Републике Српске и Министарство трговине и туризма су главни носиоци Стратегије развоја туризма у РС. Дефинишу визију и стратешке циљеве, утврђују политику развоја, врше избор мјера и инструмената за подстицај развоја, усвајају годишњи план активности. Њихово дјеловање остварује се на три нивоа:

- **системском**
- **подстицајном и**
- **промотивном.**

Системска дјеловања:

- доноси стратешке документе развоја (стратегије, мастер планове, развојне политике, програме развоја и сл.)
- води макроекономску политику (буџетску, монетарну, фискалну)
- дефинише законски оквир развоја туризма

Подстицајна дјеловања:

- туристичким субјектима у унапређењу туристичког производа
- локалној заједници у изградњи туристичке и комуналне инфраструктуре
- невладиним организацијама и удружењима у сврху промоције и подршке развоју туризма.

Промотивна дјеловања

- промоција туризма на домаћем и међународном тржишту
- унапређење информационах технологија у туризму

У циљу бржег развоја и унапређења туризма неопходно је из буџета РС обезбиједити средства за:

- учешће у финансирању израде одговарајућих просторних планова туристичких простора, програма развоја туризма и урбанистичких планова туристичких мјеста;
- учешће у финансирању промотивних активности туристичких простора и туристичких мјеста у земљи и иностранству;
- учешће у финансирању пројекта заштите животне средине и културне баштине туристичких простора и туристичких мјеста;
- унапређење туристичке инфраструктуре.

1.5.2. Улога Туристичке Организације Републике Српске – ТОРС

Основни послови ТОРС су: обезбјеђивање туристичке информативно-пропагандне дјелатности у земљи и иностранству, формирање и развој информационог система у туризму Републике Српске и остваривање међународне сарадње у области туризма.

³⁶ Стратегија развоја туризма Републике Српске за период 2011-2020.године, Бања Лука 2011.

ТОРС има статус правног лица са правима и обавезама утврђеним законом и својим статутом, а послује у складу са прописима о јавним службама и уписује се у судски регистар.(чл. 40.)

Дјелокруг рада ТОРС-а односи се на већи број послова и задатака (чл. 41.):

1. Програмира, организује и спроводи туристичку информативно-пропагандну дјелатност Републике Српске у земљи и иностранству у циљу промовисања њених туристичких вриједности.
2. Утврђује и реализује стратегију промоције туризма Републике на домаћем и иностраном тржишту, вишегодишње и годишње програме туристичке информативно-пропагандне дјелатности Републике Српске у земљи и иностранству.
3. Прати и анализира кретања на домаћим и иностраним тржиштима и организује истраживања туристичког тржишта од интереса за информативно-пропагандну дјелатност Републике Српске.
4. Обезбјеђује информативно-пропагандна средства којима се промовишу туристичке вриједности Републике Српске (издавачка дјелатност, огласна и аудиовизуелна средства, односи са јавношћу, наступи на сајмовима, специјализованим туристичким приредбама и манифестацијама, информативна дјелатност и друга промотивна средства).
5. Формира и развија јединствени информациони систем у туризму Републике Српске и обезбјеђује његово повезивање са другим информационим системима у земљи и иностранству.
6. Усмјерава и координира иницијативе и активности привредних субјеката и других организација на формирању и пласману туристичког производа.
7. Координира и обједињава промотивне активности туристичких предузећа, носилаца те активности на нивоу општина, односно градова и других субјеката у области туризма у циљу обезбјеђивања јединственог наступа туризма Републике Српске на домаћем и иностраним тржиштима и остварује сарадњу са одговарајућим органима и организацијама у земљи ради остваривања јединствене политике у области промоције туризма земље на домаћем и иностраним тржиштима.
8. Сарађује са националним туристичким организацијама у другим земљама, међународним и регионалним организацијама у области туризма и предузима мјере за укључивање Републике Српске у мултинационалне и регионалне програме и програме развоја и промоције туризма.

Као што се може уочити из (парафразираних) поставки закона ТОРС има све прерогативе везане за обављање "водеће улоге у промоционој стратегији туризма", истовремено пружа подршку код комерцијалне пропаганде. Ови послови би могли да се означе као "иницијативни" послови ТОРС. Они рецептивног карактера односили би се на координацију туристичког производа, формирање туристичког информационог система и друге послове.

Средства за реализацију програма туристичке информативно-пропагандне дјелатности Републике и рад Туристичке организације Републике Српске обезбјеђују се из прихода које оствари обављањем послова из члана 41. овог закона, туристичке накнаде, дијела средстава обезбјеђених путем боравишне таксе и других извора.(чл.42.)

Значајно је нагласити да Закон о туризму РС регулише мјесто и улогу општине (тј. локалног нивоа) у смислу валоризације, очувања и заштите туристичких вриједности (на нивоу општине).

Пословима промоције и унапређења туризма на локалном и регионалном нивоу баве се туристичка друштва, која се формирају на нивоу једног или више насељених мјеста у оквиру општине. (чл.46.)

Средства за рад туристичких друштава обезбјеђују се из накнаде, донација и прикупљене боравишне таксе и усмјеравају искључиво у изградњу туристичке инфра и супра-структуре и организовање различитих туристичких манифестација. (чл.46.)³⁷

1.5.3. Улога Туристичке Организације Бијељине

У циљу валоризације, очувања и заштите туристичких вриједности на територији општине у оквиру својих права и дужности у области туризма обезбјеђују:

- израду програма развоја туризма и одговарајућих планских аката у складу са прописом о планирању и уређењу простора, за туристичка мјеста на територији општине, односно града;
- унапређење општих услова за прихват и боравак туриста у туристичким мјестима (комунално опремање и одржавање, подстицање изградње спортскорекреативних и других пратећих садржаја јавног карактера од интереса за туризам и др.);
- усмјеравање и координацију активности носилаца туристичке понуде на обогаћивању и подизању нивоа квалитета туристичких и комплементарних садржаја и стварању атрактивног туристичког производа у туристичким мјестима;
- организовање туристичке информативно-пропагандне дјелатности, културних, спортских и других манифестација од интереса за унапређење туризма општине, односно града;
- општина, односно град усклађује своје програмске активности на организовању туристичке информативно-пропагандне дјелатности са програмима рада ТОРС-а.

³⁷ Башић,С. "Туристички производ РС и стратешки правци његовог развоја", магистарски рад, Нови Сад 2011, стр.81.

Локална самоуправа може основати локалну туристичку организацију која ће радити на промоцији локалних туристичких вриједности, обликовању локалног туристичког производа, унапређењу туризма на локалном нивоу, унапређењу животне средине, јачању сарадње са владиним и невладиним организацијама у циљу унапређења туризма и сл.

1.5.4. Улога невладиних организација и разних удружења

Невладине организације су специфична форма организовања грађана. Термин се масовно користи у посљедње двије деценије и уско је повезан са појмом цивилног друштва. Без схватања појма цивилног друштва није могуће у потпуности схватити овај појам. Поред термина "невладина организација" користи се и термин "удружење грађана".

Једна, између осталих дефиниција цивилног друштва је, да је оно "сфера институција, организација и појединаца лоцирана између породице, државе и тржишта у којој људи учествују волонтерски да унаприједи заједничке интересе".

Област преклапања представља мјесто гдје се снаге државе (законодавна, судска и извршна власт) бизниса и грађана обједињују да би се креирао нормативни простор за демократију, друштвену одговорност и заштиту јавних интереса.³⁸

У савременом свијету, невладине организације имају све већу улогу у артикулацији интереса цивилног друштва и основних људских права. Основни захтјеви тичу се заштите животне средине, уравнотеженог развоја и сл. На локалном нивоу битно утичу на органе власти, носиоце активног живота и развоја.

Циљ и сврха НВО у туризму је:

- допринос развоју туризма у складу са стратегијом развоја;
- едукација јавности путем одржавања трибина, предавања, семинара, радионица и изложби у сврху развоја туризма;
- савјетовања у припреми нових туристичких производа;
- истраживања и развоја у туризму, привреди и заштити животне средине,
- активно учешће у дефинисању националних, регионалних и локалних развојних пројеката;
- транспарентност рада органа власти;
- утицај на медије;
- утицај на политику и политике развоја;
- промоција туризма;
- улога туризма у очувању животне средине
- улога туризма у социо-економском напретку.

³⁸ www.sh.wikipedia.org/wiki/Невладина_организација преузето дана, 12.1.2012.године

1.5.5. Улога привредних субјеката

Привредни субјекти (предузећа, јавне институције и приватни сектор) су носиоци привредног развоја. Тај развој има функционалну и просторну димензију, директан или посредан утицај на животну средину, друштвене процесе, културни амбијент и сл. Кључни значај привредних субјеката на развој туризма подразумејева одговоран однос према животној средини.

Једну од компоненти развоја, на свим нивоима територијалне организације простора, чини и туризам. Како одржив развој подразумејева усаглашен привредни, социјални и еколошки развој, кључна улога привредних субјеката подразумејева:

- успоставу одрживих модела економског развоја;
- усаглашен развој са осталим корисницима простора;
- развој дефинисан просторно-планерским документима;
- поштовање еколошких стандарда.

Привредни субјекти, у својству активних корисника простора, дужни су подржавати фундаментална истраживања у области животне средине, издвјати средства која ће бити подстицајна програмима уређења и заштите животне средине. Поменути и слична питања имају законску форму и правни оквир.

Интересе привредних субјеката, тиме и сектор туризма, заступа **Привредна комора Републике Српске** са задатком да:

- унапређује интересе предузећа из сектора туризма и угоститељства у односима са органима законодавне и извршне власти;
- покреће иницијативе за измјену и допуну законских рјешења;
- учествује у изради приједлога документа економске политике ;
- сарађује са различитим образовним институцијама у циљу развоја и унапређења кадрова у туризму;
- обезбјеђује пословну сарадњу са ино партнерима;
- промовише туризам на иностраном туристичком тржишту;
- учествује у различитим пројектима с циљем унапређења туристичке понуде, промоције и развоја туризма РС;
- учествује у организацији различитих манифестација, сајмова и сл.

1.5.6. Улога медија

Медији су незамјењив облик промоције туристичког производа на туристичком тржишту, важан фактор у вођењу политике туризма и укупног развоја, средство комуникације с јавношћу. Битно утичу на повећање свијести о улози туризма у развоју и унапређењу социо-економског стања, културе живљења и сл. Медији су кључни извор информација за поједине циљне групе. Доприносе унапређењу одговорности према животној средини, одговорности учесника у туристичком промету, одговорности даваоца услуга и сл.

Изградња добрих односа са медијима подразумева познавање медијске сцене, политику медија, њихов рејтинг, утицај у јавности и сл. Сарадња са медијима, писаним, електронским и др. намеће се као потреба, па је тако треба и вредновати.

Медији су средство за различита саопштења, екстерно комуницирање, у функцији су маркетинга и менаџмента туристичких дестинација. У одређеним случајевима могу имати и негативне утицаје на развој туризма и укупан друштвено-економски и културни развој. Одговоран однос према медијима мора се третирати као незаобилазан фактор развоја и унапређења туристичке привреде.

1.6. Међуопштинска туристичка организација (МТО)

У оквиру стратегије туризма Републике Српске предложено је формирање међуопштинских туристичких организација (МТО). Стога у даљем тексту дајемо (највише због информисања и упоредних показатеља двију стратегија) приједлог републичке стратегије за формирање МТО.

Стратегија развоја туризма Републике Српске дефинисала је за подручје општине Зворничко-бијељинске МТО (међуопштинска туристичка организација) следеће облике туризма, кључне елементе развоја и неопходне мјере:³⁹

Облици туризма:

Градски туризам

Кључни елементи развоја

- Културна баштина /Бијељина и Зворник/,
- Етно вриједност /село Станишић – музеј на отвореном/,
- Архитектонске вриједности/утврђења/ Зворник, Сребреница, Власеница, Угљевик,
- Познате личности: Филип Вишњић – родно мјесто Горња Трнова /потреба за отварањем музеја, тренутно постоји центар за културу „Филип Вишњић“ у Угљевику, који организује манифестације, бесједе и књижевне вечери/,
- Културно наслеђе /стејци у Шеховићима, археолошко налазиште Римски град у Скеланима.

³⁹ Стратегија развоја туризма Републике Српске за период 2011-2020. године, Бања Лука, 2011.

Неопходне мјере

- Уређење изложбеног центра у Сребреници /Музеј сребра и рударства/,
- Ревитализација старих утврђења /Зворник, Сребреница, Власеница и Угљевик/,
- Стимулисати кућну радиност, производњу сувенира и организовати ланац дистрибуције уз одговарајуће субвенције (идентификовати постојеће и потенцијалне произвођаче),
- Уређење урбаних насеља (фасада, улица и јавних површина),
- Изградња смјештајних капацитета у Братунцу и Сребреници,
- Повећање броја културних садржаја са нагласком на љетни дио године,
- Идентификовати угоститељску понуду са циљем унапређења разноврсности и квалитета у складу са тржишним трендовима и сировинском основом (већа заступљеност локалних производа),
- Постављање вишејезичне туристичке сигнализације у регији.

Вјерски туризам

Кључни елементи развоја

- Вјерски објекти /манастири: Тавна са црквом Св. Тројице; Папраћа; Ловница/.

Неопходне мјере

- Успостављање ефикасније сарадње између представника вјерских заједница, туристичке индустрије, локалних власти и медија са циљем интегрисања вјерског туризма у туристички производ потенцијалне МТО.

„Мице“ туризам

Кључни елементи развоја

- Манифестације /претежно у љетњем дијелу године/,
- Зворничко љето/ спортско-забавна манифестација,
- Регате на Дрини,
- Вишњићеви дани поезије.

Неопходне мјере

- Потреба за новим догађајима или манифестацијама, са јасном промоцијом и циљним тржишним сегментима, усклађивање календара манифестација са пољопривредним радовима (берба купуса – купусијада, берба јабука, малина, купина и сл.),
- Усклађивање календара манифестација на нивоу МТО и шире (са манифестацијама у Србији, и нагласком на манифестације на води),
- Успостављање система мјерења економског ефекта манифестација (дефинисати помоћу концепта **Бизнис план туристичке дестинације**),
- Идентификовати локалитете за организовање манифестација и препоручити мјере за унапређење услова одржавања (обезбиједити неопходну инфраструктуру),
- Израдити препоруке за јасније циљеве у сврху одржавања манифестација.

Планински и еко туризам

Кључни елементи развоја

- Планина Јавор – ски центар,
- Комплементаран са главним правцима развоја туризма у простору МТО (сеоски и активности на Дрини),
- Близина препознатљивих дестинација западне Србије (Бајина Башта, планина Тара).

Неопходне мјере

- Модернизација ски центра Игриште – Власеница (текуће мјере Владе РС) вертикални транспорт, смјештајни капацитети,
- Изградња омладинских кампова и планинарских домова /Јавор/,
- Идентификација и планирање еко зона у руралном дијелу Сребренице.

Бањски / wellness туризам

Кључни елементи развоја

- Хидро-термални потенцијал /извори Бање Дворови, Бање Губер и извор Кисељак/,
- Специфични и провјерен квалитет љековите воде Бање Губер,
- Традиција,
- Природно окружење.

Неопходне мјере

- Рјешавање кључних проблема (власнички односи, концесије: Бања Губер и Бања Дворови),
- Потпуна ревитализација Бање Губер,
- Унапређење смјештајних капацитета Бање Дворови,
- Раздвајање здравственог, велнес и рекреативног садржаја,
- Прилагођавање понуде захтјевима тржишта,
- Проширење ванпансионске понуде / садржаја/ унутар самог бањског центра и непосредног окружења,
- Остале мјере у складу са развојем туристичког производа (повезивање туристичке понуде унутар простора МТО).

Спортско-авантуристички туризам

Кључни елементи развоја

- Ријека Дрина са Зворничким језером и језером Перућац,
- Иницијатива локалних удружења,
- Планина Јавор /Власеница/.

Неопходне мјере

- Елиминација административних препрека за пловидбу на језерима и ријекама,
- Посебни еколошки планови за пловна подручја и приобаља у оквиру шире стратегије заштите природне средине /у сарадњи са Републиком Србијом/,
- Уређење прилаза језерима и Дрини са воде и копна, и у оквиру прекограничне сарадње,
- Уређење бициклических и пјешачких стаза дуж ријеке Дрине у свим урбаним срединама регије,
- Позиционирања неколико видиковаца дуж кањона Дрине,
- Обезбјеђење услова за изградњу наутичког парка на Зворничком језеру (могућност за изнајамљивање кану, кајак),
- Уређења купалишта на Дрини (у току уређење у близини Братунца), сличан модел примјенити на више атрактивних локација.

Ловни и риболовни туризам

Кључни елементи развоја

- Ријека Дрина,
- Зворничко и Перућачко језеро,
- Ловиште Сушица /Сребреница/,
- Куризитет рибице *Umbra krameri* (мргуда) /мочвара Громижељ/.

Неопходне мјере

- Изградња смјештајних објеката / сојеничких насеља намијењених првенствено риболовцима, мањих планинских домова, хотела високог квалитета,
- Изградња смјештајних капацитета високе категорије на ловним теренима,
- Стандардизација услуга у лову и риболову,
- Туристички валоризовати феномен рибице *Umbra krameri*.

Сеоски туризам

Кључни елементи развоја

- Богата сировинска база / аутохтоност домаће кухиње: Семберије и Подриња,
- Развијена рурална подручја (ратарство и сточарство),
- Заинтересованост локалног становништва и власти,
- Повећана тражња за овим видом туризма,
- Близина потенцијалног домаћег тржишта (урбани центри) и иностраног (Србија, Хрватска, Словенија).

Неопходне мјере

- Идентификовање потенцијалних зона развоја сеоског туризма,
- Формирање програма за едукацију и тренинг за постојеће и потенцијалне учеснике у пружању услуга сеоског туризма,
- Формирање асоцијације сеоских домаћинстава која пружају туристичке услуге,
- Утврђивање јасних стандарда сеоског туризма и појединачних туристичких производа,
- Регулисање продаје домаћих производа у циљу заштите туристе-потрошача и самог производа, дестинације и туристичког брэнда,
- Субвенционисање мреже заинтересованих произвођача здраве хране и угоститељских објеката са домаћом кухињом.

КЉУЧНИ ИНВЕСТИЦИОНИ ПРОЈЕКТИ⁴⁰

- Приоритет – развој руралног туризма у општини Бијељина,
- Уређење и успостављање система дугорочне заштите ријеке Дрине са приобаљем у оквиру прекограничне сарадње са Републиком Србијом (могући извори финансирања ЕУ фондови),
- Ревитализација Бање Губер и Бање Дворови,
- Ревитализација тврђаве Зворник (по моделу тврђаве Градина у Добоју),
- Маркирање пјешачких, планинарских и бициклистичких стаза,
- Изградња инфо центара на кључним туристичким локацијама/туристичким правцима по моделу самоодрживости (нпр. на улазу у Братунац),
- Активности на води/наутички парк Зворничко језеро,
- Изградња нових кампова на атрактивним локалитетима у близини ријеке Дрине (тренутно у функцији камп Амајлије – Бијељина),
- Наставак активности на развоју омладинског туризма и оспособљавању већег броја кампова (постојећи у Власеници и Братунцу),
- Ревитализација ски центра Игриште (изградња нових ски стаза, вертикалног транспорта и смјештајних капацитета),
- Туристичка организација Зворник партнер је у пројекту у оквиру програма прекограничне сарадње финансираног од IPA фондова – Туристичка сигнализација, заједно са општином Бијељина, градом Лозница и општином Крупањ (Република Србија).

⁴⁰ Већина пројеката није ни започета

IV ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА И КОНТРОЛА ПРОВОЂЕЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ТУРИЗМА

1. ПРАЋЕЊЕ, ОЦЈЕЊИВАЊЕ И АЖУРИРАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

Имплементација Стратегије развоја туризма општине Бијељина, с једне стране захтијева рационалнији и ефикаснији приступ у коришћењу постојећих ресурса, а с друге стране подразумијева и идентификовање нових средстава и њихових извора унутар и изван општине.

Прихватањем визије, њене мисије и стратешких циљева, произилази да за потпуну реализацију Стратегије мора доћи до перманентног кадровског оспособљавања и примјене нових знања и вјештина, промотивног дјеловања свих актера унутар и изван локалне заједнице, као и до успоставе партнерског односа између јавног и приватног сектора.

Средства за финансирање планираних пројеката ће се редовно обезбјеђивати из Буџета Општине, из Фондова надлежних органа РС и БиХ, потенцијалних инвеститора у ову средину, домаћих и страних донатора и грађана Општине. За један дио пројеката потребна средства за финансирање по могућности обезбиједити из Фондова ЕУ и из партнерских односа у прекограничној сарадњи. У процесу имплементације Стратегије поштовати динамику реализације пројеката предвиђених акционим планом, све законске процедуре које се односе на јавне набавке, израду пројектно-техничке документације, рокове почетка и завршетка радова, као и обезбјеђење финансијских средстава.

2. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Мониторинг и евалуација укључују цјеловито сагледавање испуњења планиране визије, стратешких и оперативних циљева, а огледа се кроз ефикасно кориштење ресурса, кроз остварене резултате у односу на уложена средства и кроз утицаје реализације Стратегије развоја туризма општине Бијељина на живот грађана. Активности мониторинга и евалуације Стратегије јасно ће се дефинисати у плану рада задуженог тијела носиоца појединих пројеката или појединаца за реализацију овог документа.

Мониторинг извјештаји се сачињавају најмање једном годишње и достављају се Начелнику општине, Скупштини општине и јавности, на увид и разматрање.

Стратегија је флексибилан докуменат који треба редовно ажурирати и прилагођавати потребама грађана локалне заједнице. Визија се не мијења током цијелог стратешког периода, стратешки циљеви се преиспитују и по потреби ревидирају за 2-3 године, док се оперативни циљеви и пројекти преиспитују и по потреби ажурирају на годишњем нивоу. За сваку годину ради се годишњи акциони план који мора бити у складу са обезбијеђеним средствима у општинском буџету и обезбијеђеним средствима из других извора. То омогућава управљање Стратегијом и њено прилагођавање, евентуално новим друштвеним околностима.

Израда годишњих планова и приједлога туристичке политике засниваће се на:

- елементима ове Стратегије,
- евентуално, новим приједлозима релевантних учесника туристичке дјелатности,
- контекстуалним промјенама (политичким, економским, демографским, технолошким и др).

У ту сврху, Скупштина општине Бијељина задужује Туристичку организацију Бијељина да након усвајања Стратегије, најкасније у року од тридесет дана, предложи тијело које ће израдити посебан план за мониторинг и евалуацију, који ће обавезно садржати сљедеће елементе:

- Именована лица/тијело за праћење реализације пројеката (и екстерна лица)
- Временски план мониторинга
- Именована лица/тијело за евалуацију (и екстерна лица)
- Дефинисани термини за евалуацију

Именовано тијело ће радити анализу реализованих пројеката и њихових ефеката, са посебним освртом на евентуалне препреке у реализацији и давати смјернице за усклађивање акционог плана са већ урађеним.

Мапа Републике Српске – Босне и Херцеговине

ЛИТЕРАТУРА

1. Бакић, О. Маркетинг менаџмент туристичке дестинације, Економски факултет, Београд 2002.
2. Башић, С. „Туристички производ РС и стратешки правци његовог развоја“, Магистарски рад, Нови сад 2011.
3. Вујић, Т. (2008): „Унапређење тржишног наступа дестинације у циљу вођења ефикасније туристичке политике“, Докторска дисертација, Универзитет Сингидунум Београд, Департман последипломских студија.
4. Демоња, Д. Институцијска мрежа културног туризма, Етнологија и културни туризам, Филозофски факултет, Загреб, 2006.
5. Ђукић-Дојчиновић, В. Културни туризам - менаџмент и развојне стратегије, Београд, 2005,
6. Закон о туризму („Службени гласник Републике Српске“ број 70/11,) Бања Лука 2011.
7. Локални еколошки акциони план- ЛЕАП, Општина Бијељина 2008.
8. Пашалић, С. „Становништво Семберије“, Завод за уџбенике и наставна средства, Српско Сарајево 2004.
9. Поповић, В. „Народне игре и кола Семберије“, Поговор- Бабић, М., Бијељина, 1998.
10. Правилник о разврставању, минималним условима и категоризацији угоститељских објеката, „Службени гласник Републике Српске“ број 13/05 уз касније измјене и допуну („Службени гласник Републике Српске“ број 62/05, 76/06, 35/08 и 6/09), Бања Лука
11. Правилник о условима за пружање услуга у апартманима, собама за изнајмљивање и кућама за одмор („Службени гласник Републике Српске“ број 85/11), Бања Лука 2011.
12. Ристановић, С. „Река Дрина и Подриње“, Вукан, Београд 2000.
13. Ристић, З. Ловно туристички значај пернате дивљачи у Војводини за период 1979-2000. године, Зборник радова, Географски факултет Универзитета у Београду 2007.
14. Стошин, Н. „Bijeljina- The Municipality of Bijeljina“ Специјално издање, Press Express trade, Бијељина, 2009.
15. Стратегија развоја општине Бијељина до 2015.године, Бијељина, 2007.
16. Стратегија развоја туризма Републике Српске за период 2011-2020.године, Бања Лука 2011.
17. Стратешки план руралног развоја Републике Српске за период 2009-2015. године, Бања Лука, 2009.
18. Цепна монографија „ Бијељина центар Семберије“, Бијељина, 1994.
19. Weaver, D. Sustainable Tourism: Theory and Practice, Elsevier Ltd. Oxford, 2006.

ЛИНКОВИ КОРИШТЕНИ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕГИЈЕ

www.sobijeljina.org

www.unwto.org

www.rzs.rs.ba

www.sh.wikipedia.org/wiki/nevladina_organizacija

www.uta.ba

www.turizamrs.org

www.bijeljinatorizam.org

www.yuta.rs

www.turism.in.rs

www.etno-selo.com

www.singipedia.com

ПРИЛОЗИ

ИНДИКАТОРИ Бијељина

Индикатор бр. 1.	ТЕМА: Туризам -Развој смјештајних капацитета ИНДИКАТОР: Број објеката и категоризација
Дефиниција (е)	Главни индикатор: а) Укупан број смјештајних објеката и број лежајева који се налазе на територији општине Бијељина Додатни индикатор: б) Структура смјештајних капацитета по категоријама Учесталост мјерења Сваке године.

Смјештајни капацитети	2008.	2009.	2010.
Хотели са 5 звјездица			1
Хотели са 4 звјездице			0
Хотели са 3 звјездице			2
Хотели са 2 звјездице			1
Хотели са 1 звјездицом			0
Остало (Hostel)			1
Кућна радиност			-

Извор:	Спроведена анкета 2011. и подаци из Министарства трговине и туризма РС
Коментари:	На основу показатеља може се закључити да структура објеката неопходних туристичкој привреди није задовољавајућа. Недостају смјештајни објекти за масовни туристички смјештај, са инфраструктуром која задовољава савремене стандарде у туризму. Кућна радиност као облик развоја смјештајних капацитета се мора додатно подржати кроз мјере техничке подршке потенцијалним заинтересованим домаћинствима која могу испунити услове.

Индикатор бр. 2.	ТЕМА: Туризам – Распољив број соба и лежајева по категоријама ИНДИКАТОР: Број соба и лежајева
Дефиниција (е)	Главни индикатор: а) Укупан број категорисаних соба на територији Општине Бијељина Додатни индикатор: б) Структура соба и број лежајева. Учесталост мерења Сваке године.

Врста објекта	Број соба	учешће	Број лежајева	Учешће
Хотел 5*	30	9,26%	77	9,48%
Хотел 3*	60	18,52%	134	16,50%
Хотел 2*	41	12,65%	120	14,78%
Хостел	14	4,32%	40	4,93%
Мотел 3*	92	28,39%	200	24,63%
Мотел 2*	39	12,04%	91	11,21%
Мотел	7	2,17%	14	1,72%
Пансион 2*	13	4,01%	33	4,06%
Собе за изнајмљивање	15	4,63%	34	4,19%
Куће за одмор	13	4,01%	69	8,50%

Извор:	Туристичка организација Бијељина
Коментари:	Постојећи капацитети су недовољни и не одговарају савременим потребама за развој бањског туризма. Индикативно је учешће смјештајних објеката са мањим смјештајним капацитетима (мотела, пансиона, соба за изнајмљивање), капацитети су у функцији пословног и транзитног туризма, а мање туризма усмјереног на главну понуду бањског туризма.

Индикатор бр. 3.	ТЕМА: Туризам – Туристички промет посматран кроз број туриста ИНДИКАТОР: Број туриста
Дефиниција (е)	Главни индикатор: а) Укупан број туриста Учесталост мерења Сваке године.

Укупан број евидентираних туриста	2008.		2009.		2010.	
	РСрпска	Бијељина	РСрпска	Бијељина	РСрпска	Бијељина
Домаћи	139.961	11.823	133.047	11.814	141.201	13.004
Страни	101.184	6.535	93.910	7.752	95.085	8.273
Укупно	241.145	18.358	226.957	19.566	236.286	21.277
Учешће Бијељине у РС		7,61%		8,62%		9,00%

Извор:	Републички завод за статистику Републике Српске
Коментари:	Туристички промет који мјеримо бројем долазака домаћих и страних туриста, како у Републику Српску, тако и на просторе општине Бијељина, остварених у периоду од 2008. до 2010. године показује нестабилност. Бијељина има позитиван тренд учешћа у укупном броју ноћења, али се туристичка понуда мора развијати како би се учешће значајније повећало и прешло 10%.

Индикатор бр. 4.	ТЕМА: Туризам – Туристичка ноћења ИНДИКАТОР: Број ноћења
Дефиниција (е)	Главни индикатор: а) Укупан број регистрованих ноћења Додатни индикатор: б) Број ноћења домаћих и страних туриста Учесталост мерења Сваке године.

Број регистрованих ноћења	2008.		2009.		2010.	
	РСрпска	Бијељина	РСрпска	Бијељина	РСрпска	Бијељина
Домаћи	388.739	27.551	355.481	25.734	370.879	29.117
Страни	237.103	11.167	208.610	16.138	206.923	15.132
Укупно	625.842	38.718	564.091	41.872	577.802	44.249
Учешће Бијељине у РС		6,18%		7,42%		7,65%

Извор:	Републички завод за статистику
Коментари:	Број ноћења домаћих и страних туриста у Републици Српској остварених у периоду од 2008. до 2010. године показује тренд смањивања, што је веома индикативно. Бијељина и поред наведене појаве, има благи али позитиван тренд раста броја ноћења и учешћа у укупном броју ноћења, али се туристичка понуда мора развијати како би се учешће значајније повећало.

Индикатор бр. 5.	ТЕМА: Еко туризам - Развој ИНДИКАТОР: Постојећи потенцијал Општине Бијељина
Дефиниција (е)	Главни индикатор: а) Посебни резерват природе и рамсарско станиште Громижељ Додатни индикатор: б) Смјештајни капацитети Учесталост мјерења Започето крајем 2011.год.

Смјештајни капацитети	Број соба	Број лежајева
Кућна радиност – смјештај у локалној заједници	30	50

Извор:	Савјет мјесне заједнице Велино село и Савез еколошких снага Бијељина
Коментари:	Одлуком владе РС у новембру 2011.год. простор Громижеља је проглашен заштићеним подручјем са тростепеном зоном заштите што отвара неслућене могућности развоја еко туризма. Заинтересованим домаћинствима која могу испунити услове смештаја, потребно је пружити техничку подршку.

Индикатор бр. 6.	ТЕМА: Еко туризам – Еко центар „Језера Семберија“ Бијељина ИНДИКАТОР: Број туриста
Дефиниција (е)	Главни индикатор: а) Заштићено подручје на нивоу Општине Бијељине Учесталост мерења Јул/децембар 2011.год.

Укупан број евидентираних посетилаца	јул/децембар 2011
Домаћи	980
Страни	20
Укупно	1000

Извор:	Савез еколошких снага Бијељине
Коментари:	Број долазака домаћих и страних посјетилаца, на просторе еко центра општине Бијељина, остварен у другој половини 2011. године показује да еко центар „Језера Семберија“ Бијељина има позитиван тренд раста броја ноћења, али се еко туристичка понуда мора развијати, да би се учешће ноћења у шаторским камповима повећало. Савез располаже са обученим еко водичима, али је потребно радити едукацију водича и локалног становништва.

Индикатор бр. 7.	ТЕМА: Запосленост у туризму и угоститељству ИНДИКАТОР: Број и квалификација запослених
Дефиниција (е)	Главни индикатор: а) Укупан број запослених у туризму и угоститељству Додатни индикатор: б) Стручна спрема/квалификација запослених Учесталост мјерења Сваке године.

Година	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Број запослених	754	775	916	959	921	761

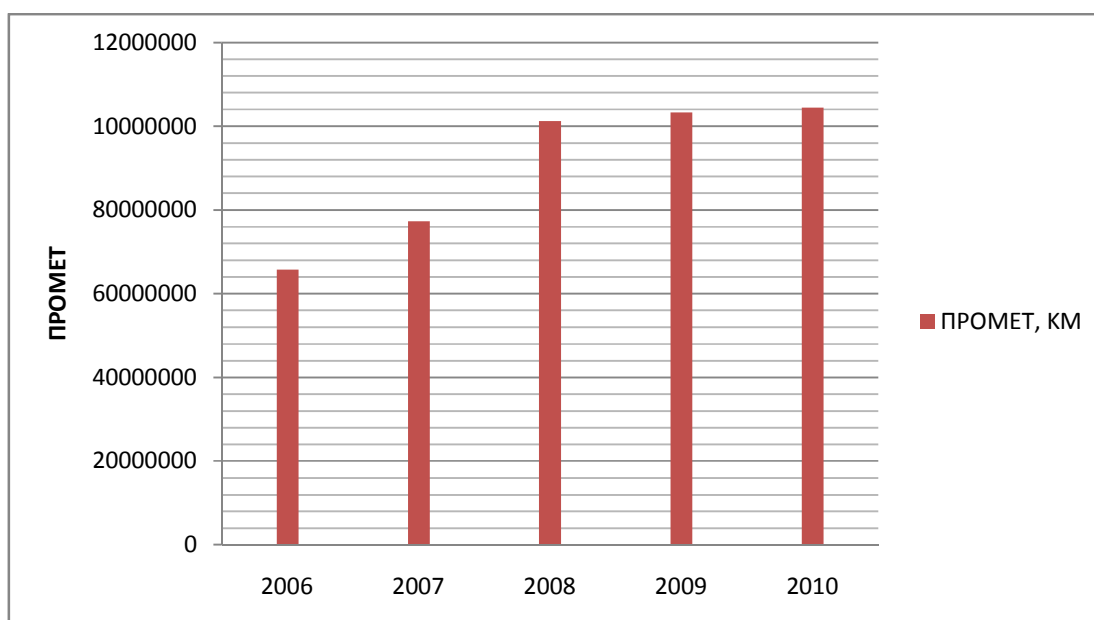
Квалификација запослених	Број радника	%
НСС	37	13,7
КВ, ВКВ	74	27,3
ССС	118	43,5
ВШ/ВСС	42	15,5
Укупно	271	100

Извор:	Спроведена анкета 2011. године и Републички завод за статистику
Коментари:	Број запослених у подручју туризма и угоститељства у општини Бијељина показује тренд смањења. С обзиром да се планира проширење смјештајних капацитета очекује се и пораст запослених.

Индикатор бр. 8.	ТЕМА: Угоститељство ИНДИКАТОР: Број запослених у угоститељству и промет
-------------------------	--

Преглед развоја туризма

Година	Запослени	Промет у КМ
2006.	4065	65.794.347
2007.	4342	77.341.480
2008.	4837	101.297.583
2009.	4673	103.334.702
2010.	4786	104.471.939

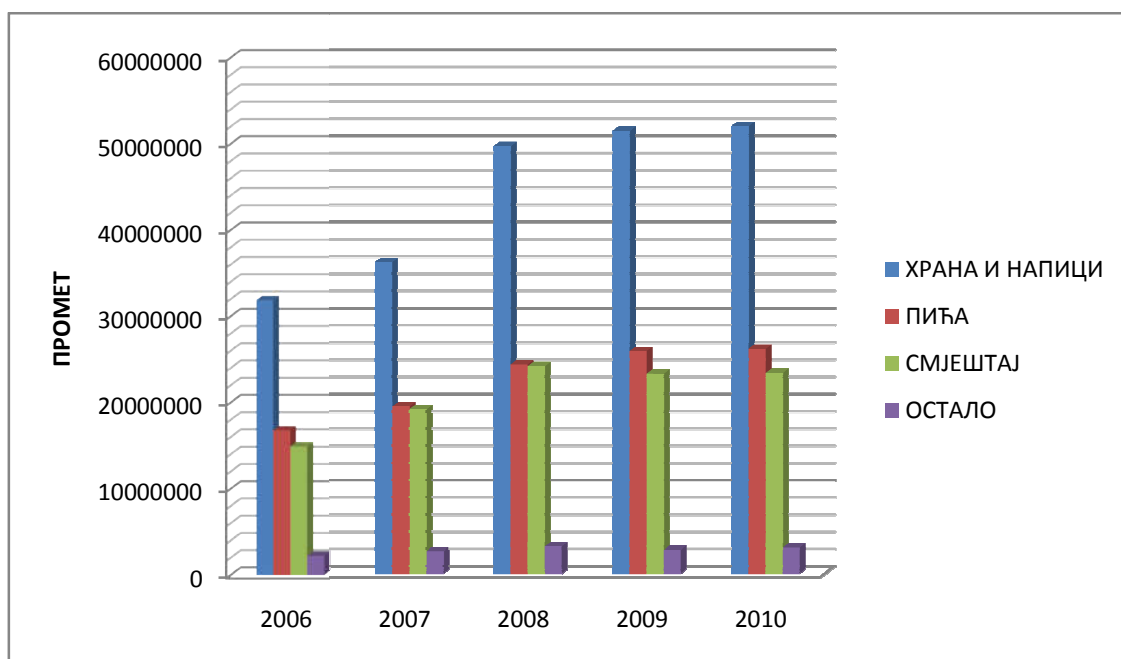
Графикон 1. Промет у угоститељству по годинама

Извор:	Републички завод за статистику РС
Коментари:	На основу показатеља може се видјети да је промет као и број запослених растао из године у годину, а 2008. година била најбоља, што је видљиво из горе наведених података.

Индикатор бр. 9.	ТЕМА: Промет у угоститељству по врстама услуга ИНДИКАТОР: Висина промета у угоститељству по врстама услуга
-------------------------	---

Промет у угоститељству по врсти услуга, КМ

Година	ХРАНА И НАПИЦИ	АЛКОХОЛНА И БЕЗАЛКОХОЛНА ПИЋА	СМЈЕШТАЈ	ОСТАЛО	УКУПНО
2006.	31.873.863	16.780.125	14.904.691	2.235.668	65.794.347
2007.	36.181.917	19.435.760	19.120.137	2.603.666	77.341.480
2008.	49.692.812	24.313.897	24.131.414	3.159.460	101.297.583
2009.	51.445.670	25.856.564	23.253.392	2.779.076	103.334.702
2010.	51.987.980	26.123.595	23.329.882	3.030.482	104.471.939

Графикон 2. Промет у угоститељству по врсти услуга

Извор:	Републички завод за статистику РС
Коментари:	На основу горе наведених показатеља може се закључити да је варирао број промета услуга, односно види се тренд раста како у погледу продаје хране, напитака, смјештаја, итд. У 2008. години је остварен најбољи промет по питању смјештаја.

Индикатор бр. 10.	ТЕМА: Видови туризма ИНДИКАТОР: Број туриста на годишњем нивоу
--------------------------	---

Видови туризма	Разлози за одмор	Главне активности	Додатне понуде	Број туриста
Бањски туризам	рехабилитација, одмор, релаксација, уживање, благостање	терапије, пливање	масажа, спортске активности	туристички пансион 753 Б.О. дан 11583 пролазна ноћења 278
Рурални туризам	излети	шетња, дружење, забава	бициклизам	65
Манифестациони туризам	карневал, забава, дружење	плес, пјесма, умјетност	дискотеке, концерти, изложбе, музеји, музика и фолклор	Око 9500
Транзитни туризам	излети	купалишта етно село, шетња, манастири	саобраћајна инфраструктура, бензинске пумпе, шопинг	преко 60% туриста од укупног броја туриста
Ловни туризам	спорт, дружење	лов, излети	кафане, вечерње забаве уз музику	1100

Извор:	Туристичка организација Бијељина
Коментари:	На основу горе наведених показатеља може се закључити да је транзитни туризам најмасовнији вид туризма у општини Бијељина, треба радити на задржавању туриста и обогаћењу туристичке понуде у општини Бијељина.

Индикатор бр. 11.	ТЕМА: Мотиви путовања ИНДИКАТОР: Туристички промет посматран кроз остварени приход реализованих ноћења и од продаје јела и пића
--------------------------	--

Врста прихода у 2010. години	Приходи од ноћења	Приходи од хране	Приходи од пића	Приходи од осталих услуга	Укупно
Износ у КМ	1.710.551	1.891.090	2.935.541	343.677	6.880.859

Извор:	Републички завод за статистику РС
Коментари:	Из горе наведене табеле се види несразмјеран однос прихода од ноћења и прихода од хране и пића. Ови показатељи указују да је најзаступљенији транзитни туризам у нашој општини, тј. ноћење с доручком.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРИЈЕДЛОГА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ТУРИЗМА ОПШТИНЕ БИЈЕЉИНА ЗА ПЕРИОД 2012-2017 ГОДИНА

I СТАТУТАРНИ ОСНОВ

Статутарни основ за доношење Приједлога стратегије развоја туризма општине Бијељина за период 2012-2017 година, садржан је у Закону о локалној самоуправи члан 21. алинеја 1. а такође и у Статуту општине Бијељина члан 25. став 1. којим је утврђено да општина Бијељина у области туризма:

- обезбеђује услове за развој туризма, туристичких мјеста и унапређења комуналних, спортско-рекреативних и других дјелатности које доприносе развоју туризма, као и услове за организовање туристичко-информативне и промотивне дјелатности;

- друге односе од интереса за општину.

II УСКЛАЂЕНОСТ СА СТАТУТОМ, ПРАВНИМ СИСТЕМОМ И ПРАВИЛИМА НОРМАТИВНОПРАВНЕ ТЕХНИКЕ

Статутарни основ за доношење Приједлога стратегије развоја туризма општине Бијељина за период 2012-2017 година, садржан је у Закону о локалној самоуправи члан 21. алинеја 1. а такође и у Статуту општине Бијељина члан 25. став 1. којим је утврђено да општина Бијељина у области туризма, обезбеђује услове за развој туризма, туристичких мјеста и унапређења комуналних, спортско-рекреативних и других дјелатности које доприносе развоју туризма, као и услове за организовање туристичко-информативне и промотивне дјелатности. Надлежности Скупштине општине у овој области су регулисане Статутом у члану 30. алинеја 5. и чланом 35. алинеја 6.

Стратегијом развоја туризма општине Бијељина за период 2012-2017 године, а на основу свеобухватне и детаљне анализе стања у туризму, дефинишу се циљеви развоја туризма на средњорочном нивоу, те начин њиховог остваривања и праћења.

Основни циљеви ове Стратегије су унапређење конкурентности туризма општине Бијељина и раст обима туристичког промета, веће учешће туризма у бруто друштвеном производу, већи девизни прилив, раст запослености, општи напредак у социоекономском развоју, дугорочна заштита природног и културног наслеђа и заштита туристичких потрошача.

Текст Стратегије усклађен је са позитивним законским прописима и са правним системом Републике Српске.

III УСКЛАЂЕНОСТ СА СТРАТЕГИЈОМ РАЗВОЈА ТУРИЗМА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ЗА ПЕРИОД 2012-2017 ГОДИНА И ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Општина Бијељина приступила је изради документа Стратегија развоја туризма општине Бијељина за период 2012-2017. година, на основу Стратегије развоја општине Бијељина до 2015. године и Стратегије развоја туризма Републике Српске за период 2011-2020. година.

Мишљењем Министарства за економске односе и регионалну сарадњу, број: 17.03-020-415/11 од 13.04.2011. године упућује се на документ Европске уније под називом "Нова политика туризма ЕУ" из 2007. године у смислу тендеције јачања конкурентности у туристичком сектору, што представља један од кључних фактора за остваривање појединих стратешких циљева Европске уније међу којима, се прије свега мисли на запошљавање и економски развој. Европски парламент у Новој политици туризма ЕУ указује на потребу хармонизације прописа и стандарда квалитета туристичког смјештаја унутар Европске уније. Усклађивање прописа РС из поменуте области са прописима Европске уније и прихватање заједничких стандарда, од великог је значаја за привлачење иностраних туриста.

IV РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

Стратегијом развоја туризма општине Бијељина за период 2012-2017 година, дефинишу се циљеви развоја туризма на средњорочном нивоу, начини њиховог остваривања и праћења, а на основу процјене тренутног стања у туризму.

Начелник општине Бијељина је Рјешењем број 02-111-160 од 11.10.2011.године именовоао радну групу за израду Стратегије развоја туризма за период 2012-2017 године.

Основни циљеви Стратегије су унапређење конкурентности туризма општине Бијељина и раст обима туристичког промета, веће учешће туризма у БДП, већи девизни прилив, раст запослености, општи напредак у социоекономском развоју (побољшање квалитета живота), дугорочна заштита природног и културног наслеђа, те заштита туристичких потрошача.

V ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПОНУЂЕНИХ РЈЕШЕЊА

Стратегија развоја туризма општине Бијељина период 2012–2017. године је стратешки документ на основу којег ће надлежне институције, установе и ресори општине Бијељина проводити дефинисане активности у циљу остварења стратешких циљева развоја туризма. Концептуално, овај документ чине три дијела:

1. први дио, у којем су обрађени фактори развоја и стање туризма у општини Бијељина,

2. други дио, у којем је постављена визија, те утврђени стратешки циљеви туризма општине Бијељина, предложен акциони план и дефинисане мјере за рјешавање утврђених проблема и утврђена улога бројних учесника у туристичкој привреди.

3. трећи дио, у којем су обрађени имплементација и контрола провођења стратегије развоја туризма у општини Бијељина

Стратегија даје одговор на два кључна питања: којим правцем развијати туризам општине Бијељина и како подстаћи развој туризма.

У првом дијелу Стратегије извршена је аналитичка обрада података из области туризма. Приказани су фактори развоја туризма, природни ресурси од посебног значаја за развој туризма, социолошко-културолошка обиљежја општине Бијељина, културно-историјски потенцијали и могућности развоја културног

туризма, људски ресурси (кадрови у туризму), привредни систем, саобраћај, туристичка супраструктура и остали битни показатељи тренутног стања туризма у општини Бијељина. Такође, Стратегија се бавила и ванпансионском потрошњом у туристичкој посјећености Републике Српске, институционалној организованости и надлежностима из области туризма те стањем животне средине. Након утврђеног тренутног стања у области туризма, урађена је анализа развијености појединих видова туризма (транзитни, планински, бањски, туризам градова, манифестациони, ловни, риболовни, вјерски, еко, сеоски, спортско-авантуристички и др.) На крају аналитичког дијела дефинисани су кључни проблеми туризма општине Бијељина, представљен је оквир будућег развоја туризма те SWOT анализа.

У другом дијелу постављени су и визија и стратешки циљеви туризма општине Бијељина до 2017. године. У периоду 2012–2017. године развој туризма у општини Бијељина мора испунити три основна стратешка циља:

1. ПОВЕЋАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ БИЈЕЉИНЕ КАО ТУРИСТИЧКЕ ДЕСТИНАЦИЈЕ
2. РАЗВОЈ ТУРИСТИЧКИХ РЕСУРСА
3. УНАПРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКОГ ПРОИЗВОДА ЗАСНОВАНОГ НА ОДРЖИВОМ РАЗВОЈУ

Визија општине Бијељина у области туризма :

Бијељина треба да постане препознатљива туристичка дестинација са квалитетним туристичким производом, погодна за нова улагања у развој туристичких капацитета, инфраструктуре, људских ресурса и развој предузетништва. Пружа јединствен доживљај за све посјетиоце туристичких локалитета, пословних скупова и манифестација, поносно представљајући природне љепоте и културно наслеђе, традиционалну отвореност и непосредност домаћег становништва. Развој туризма мора обезбиједити профитабилно пословање уз повећање запослености и подизање животног стандарда и квалитета живота локалног становништва. Развојем туризма не смију се угрозити природна средина, ресурси и екологија простора.

Након, дефинисања стратешкох циљева урађен је Акциони план и временски оквир реализације стратешких циљева туризма и мјера за петогодишњи период.

У трећем дијелу предложен је начин праћења, оцјењивања, ажурирања Стратегије односно вршење мониторинга и евалуације исте.

Укупна улагања у туризам за период 2012-2017. године предвиђена су у износу од 11.230.000 КМ (колико износи збир улагања из општинског буџета, Туристичке организације Бијељина, невладиних организација, донатора, Министарстава и кредитних средстава). Због обавеза корисника средстава да и они учествују у инвестиционим и програмским стимулацијама, а и сопственим средствима, укупна улагања би износила више од 12.000.000 КМ.

Стање туризма општине Бијељина након 2017. године, складно стратешким одређењима, програмима и мјерама, поред раста прихода, запослености и очуваности природне околине, дефинисаће:

- унапријеђен туристички положај општине Бијељина у односу на регионално окружење,
- прихваћен имиџ општине Бијељина као сигурне дестинације,
- видно унапријеђен квалитет, обим и структура туристичке понуде,
- растућа домаћа тражња,
- растућа инострана тражња,
- туристичка препознатљивост и организованост туризма на различитим моделима - функционалног и интересног повезивања,
- унапријеђена туристичка инфраструктура и супраструктура,
- наглашено учешће приватно-јавног сектора у туризму,
- унапријеђена кадровска структура,
- препознатљива понуда сеоског туризма,
- већи број специјализованих туристичких производа.

На основу члана 43. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Српске", број: 101/04, 42/05 и 11/05) и члана 51. Статута општине Бијељина ("Службени гласник општине Бијељина", број: 5/05, 6/05 и 6/06), Начелник општине Бијељина, д о н и о је:

Р Ј Е Ш Е Њ Е
О ИМЕНОВАЊУ РАДНЕ ГРУПЕ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА
ТУРИЗМА ОПШТИНЕ БИЈЕЉИНА ЗА ПЕРИОД 2012-2017 ГОДИНЕ

I

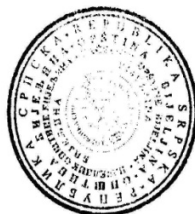
Именује се радна група за израду Стратегије развоја туризма општине Бијељина за период 2012-2017 године, у саставу:

1. Славко Башић, председник
2. Татјана Вујић, замјеник председника
3. Милан Лазић, члан
4. Симо Лакетић, члан
5. Миливоје Ера, члан
6. Свето Лопандић, члан
7. Небојша Зорић, члан
8. Дражена Жарковић, члан
9. Маријана Станковић, члан
10. Данијела Лазендић, члан

II

Ово Рјешење ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у "Службеном гласнику општине Бијељина".

Број: 02-111-160/11
Бијељина,
Датум, 11.10.2011

НАЧЕЛНИК
ОПШТИНЕ БИЈЕЉИНА

Мило Мићић

РЕПУБЛИКА СРПСКА

ОПШТИНА БИЈЕЉИНА

Радна група за израду Стратегије развоја туризма општине Бијељина

АНКЕТНИ ЛИСТ

Стратегијом развоја општине Бијељина до 2015. године, дефинисана је обавеза израде Стратегије развоја туризма, која би обухватала најзначајније ресурсе (гео-термални потенцијал, водотоци, културно-историјска баштина, ловни и риболовни ресурси), потребна финансијска улагања и развој људских ресурса у овој грани привреде. Начелник општине Бијељина именовано је радну групу за израду Стратегије развоја туризма, која је сачинила анкетни упитник, са циљем добијања података о ставовима и мишљењима субјеката са подручја општине који се баве туризмом. Молимо Вас да посветите неколико слободних тренутака и попуните упитник. Напомињемо да ће добијени подаци бити кориштени искључиво у сврху научно-стручне обраде приликом израде Стратегије развоја туризма општине Бијељина. Захваљујемо на сарадњи.

1. Анкетни лист попуњава власник/директор:

1. Смјештајног капацитета (хотела, мотела, пансиона, апартмана, хостела....)

2. Туристичке/путничке агенције

2. Година оснивања: _____

3. Категоризација смјештајног објекта: _____; број објеката _____;
број лежаја _____.

4. Број запослених по периодима:

1. Запослени у 2008. години: _____

2. Запослени у 2009. години: _____

3. Запослени у 2010. години: _____

5. Образовна структура запослених:

НСС _____ КВ, ВКВ _____ ССС _____ ВШ/ВСС _____

6. Старосна структура запослених:

од 20-30 год. _____ од 31-40год. _____ од 41-50год. _____

преко 51год. _____

7. Да ли запослени имају потребне квалификације за обављање послова?

ДА

НЕ

8. Наведите образовне профиле који Вам недостају:

9. Наведите обим оствареног пласмана услуга остварених у 2008. години

2009. години _____ и очекивани пласман у 2010. години

_____.

10. Остварени приход и финансијски резултат по периодима у КМ:

- приход у 2008. години: _____ - добит/губитак:

- приход у 2009. години: _____ - добит/губитак:

- приход у 2010. години: _____ - добит/губитак:

11. Планирате ли инвестициона улагања у циљу повећања обима и квалитета услуга?

- ДА НЕ
- Које године планирате да започнете инвестициона улагања?

- Колико износи планирани обим инвестиција (у КМ)?

- Колико планирате отворити нових радних мјеста и ког профила?

12. Уколико сте власник/директор туристичке/путничке агенције, бавите ли се рецептивним туризмом?

- ДА НЕ
13. У случају да је одговор негативан, наведите разлог:

14. Које облике промоције користите за свој производ?

- _____

15. Продају производа вршите преко:

- ОРГАНИЗАТОРА ПУТОВАЊА
- ТУРИСТИЧКИХ АГЕНЦИЈА
- ВЛАСТИТИХ РЕЗЕРВАЦИОНИХ СИСТЕМА
- ДИРЕКТНОМ ПРОДАЈОМ

16. Како оцјењујете своје пословање у 2009. и 2010. години?

- Одлично Добро Задовољавајуће Лоше

17. Како оцјењујете рад Туристичке организације Бијељина?

- Одлично Добро Задовољавајуће Лоше Немам мишљење

18. Како оцјењујете Вашу сарадњу са Туристичком организацијом Бијељина?

- Одлично Добро Задовољавајуће Лоше Немамо сарадњу

19. Које активности (према Вашем мишљењу) Туристичка организација Бијељина може да унапреди у циљу бољег афирмисања туристичког производа Бијељине?

20. Који је по Вашем мишљењу основни недостатак за туристичку понуду Бијељине? (изабрати само један одговор)

- саобраћај
- чистоћа града
- инфраструктура
- недовољан број туристичких атракција
- недостатак културних и умјетничких садржаја
- недовољан маркетинг /промоција туристичке понуде
- недостатак понуде забаве и ноћног живота
- недостатак ванпансионске понуде (ресторани, трговине, сувенирнице, итд.)
- остало _____

21. Који туристички производ би требао бити кључни у туристичкој понуди Бијељине? (изабрати само један одговор)

- манифестације/догађаји
- здравствени туризам
- пословни туризам
- кратки градски одмор
- сеоски туризам
- посебни интереси (спорт)
- вјерски туризам
- туризам на водама
- лов и риболов
- остало _____

22. Како ооцјењујете Бијељину као мјесто за рад у туризму?

Одлично Добро Задовољавајуће Лоше Немам мишљење

23. Наведите шта сматрате позитивним за пословање у Бијељини:

24. Наведите шта сматрате негативним за пословање у Бијељини:

25. Шта би се по Вашем мишљењу могло урадити на унапређењу туризма у Бијељини и како?

ИЗВЈЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА СА ЈАВНЕ РАСПРАВЕ НА НАЦРТ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ТУРИЗМА ОПШТИНЕ БИЈЕЉИНА ЗА ПЕРИОД 2012-2017. ГОДИНЕ

На основу рјешења број 02-111-160/11 од 11.10.2011. године којим је именована Радна група која је имала задатак да Скупштини општине Бијељина понуди приједлог за прихватање Стратегије развоја туризма општине Бијељина 2012.-2017. године, 27. Фебруара 2012. године одржана је Јавна расправа у просторијама Административне службе општине Бијељина.

На поменутој расправи присуствовали су чланови Радне групе, представници локалне заједнице, туристички привредници и медији.

Уводну ријеч дао је мр Славко Башић, предсједник Радне групе и координатор пројекта који је нагласио да су три основна разлога израде Стратегије:

1. Општина Бијељина је поднијела захтјев да се усвоји закон по којем би добила статус града, а то значи да постоје сви предуслови за добијање статуса града те уважавајући квалифиованост људских ресурса у Општини и у складу с тим логичан је слијед да се изради једна оваква Стратегија;

2. Стратегија развоја туризма општине Бијељина за период 2012-2017. године се реализује у оквиру пројекта "Образовање за одрживи развој на Западном Балкану", који финансира Министарство спољних послова Финске. Регионални центар за животну средину (REC) је у оквиру овог пројекта покренуо програм подизања капацитета општинских/градских управа, као и пружања подршке у погледу израде стратегија за локални одрживи развој, али и других стратешких докумената или њихових акционих планова;

3. На основу законске регулативе Општина Бијељина приступила је изради документа Стратегија развоја туризма општине Бијељина за период 2012-2017. године, на основу Стратегије развоја општине Бијељина до 2015. године и Стратегије развоја туризма Републике Српске за период 2011-2020. године;

На основу примједби и сугестија свих учесника Јавне расправе као и приспјелих примједби достављених поштом, у даљем тексту дато је образложење како слиједи:

1. проф.др Владо Сименовић, сугерише да недостају два принципа који су неопходни за израду и праћење Стратегије - принцип одрживости и принцип интеграције. Радна група је прихватила ову примједбу и у складу са тим извршила корекцију Стратегије.

2. проф. Стево Пашалић, Универзитет Источно Сарајево: Примједба је да се наводи да је Бијељина други град по величини у РС. А шта је са Општином, да ли је и она друга по величини? И да је ово Стратегија општине, а не само града. Ова примједба је прихваћена и уврштена у Стратегију. Такође, примједба да недостаје детаљна туристичко-географска анализа: Туристичко-географски и функционални положај општине Бијељина, прихвата се и урађене су корекције у тексту. Даље, исправљен је текст на примједбу да је непрецизан податак броја становника у општини и граду Бијељина. Сугестија везана за становништво (процес старења становништва, индекс старења, коефицијент младости, коефицијент старости, витални индекс,

итд.), није било могуће другачије урадити с обзиром да у Републици Српској, односно Босни и Херцеговини нема пописа становништва од 1991. године, а све остало је ствар појединачне анализе и доступности података. Примједбе на анализу туристичке привреде, материјалне базе туризма, туристичког промета су урађене довољно за овакву врсту Стратегије. С обзиром на доступност података, оквир Стратегије, као и саму структуру Стратегије није било могуће улазити у детаљну анализу какву предлаже проф. Стево Пашалић.

3. Тања Лaziћ, Музеј „Семберија“ Бијељина, сугерише да се културно-историјско наслијеђе допуни. Чланови радне групе прихватају допуну и у потпуности је уврштавају у Стратегију. Такође, друга сугестија везана за културни туризам дјелимично је прихваћена из разлога што Радна група сматра да нема потребе да се једним установама даје приоритет у развоју туризма у односу на друге.

4. Перица Глигић, Факултет за пословне и финансијске студије, Бијељина, примједбује да се у поглављу туризам на водама уврсти марина у Рачи. С обзиром да је у скупштинској процедури прихватање пројекта лука Рача, сматрамо да је оправдана примједба и уврштена је у Стратегију.

5. Примједба да израда урбанистичких планова не треба да буде у овој Стратегији, не прихвата се из разлога што управо прављење урбанистичких и регулационих планова, који ће просторно одредити која подручја припадају туристичким објектима или зонама је основа за планирање у туризму.

Сугестија да изградња градске спортске дворане, нема везе са туризмом није умјесна, напротив сваки спортски објекат може да служи у туристичке сврхе, поготово када се организују регионална и међународна спортска такмичења.

Даље, примједба да су планирана финансијска средства прилично скромна је реална, али је Стратегија рађена на основу планираних буџетских средстава на нивоу Републике, као и буџета општине Бијељина, односно у складу са временом у којем се друштво налази.

6. Удружење грађана "Еко Леонардо" Прибој, канцеларија Бијељина, (примједбе упућене поштом): за највећи дио примједби је дато објашњење у претходним одговорима, с тим што је један дио примједби везан за одређене локације и планирање на нижим нивоима. Примједба да није била довољна медијска покривеност односно да јавност није била довољно упозната са израдом стратегије једноставно није тачна, јер су у изради стратегије учествовала два од десет чланова радне групе из реда невладиних организација. Такође, приједлог Стратегије је постављен на страници званичне презентације општине Бијељина, а на Јавну расправу су позвани и сви они који се на било који начин баве или имају везе са туризмом.

7. Драган Мишић, Бициклически клуб „Исток“, сугерише да се допуни спортско-рекреативни и излетнички туризам. Чланови радне групе прихватају допуну и уврштавају је у Стратегију.

